

כניסת השבת: 17:23

פרשת השבוע: לך לך

יצאת השבת: 18:31 ר"ת 18:59

ערש"ק ז' חשוון תשע"ח (17.10.17) bnei-zion.com

הפטרה: "למה תאמר יעקב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויוצא אתו החוצה, ויאמר הבט נא השמימה" (טו, ה')

על הכתוב, "ויוצא אתו החוצה...". מפרש רש"י: "לפי פשוטו, הוציאו מאהלו לחוץ, לראות הפוכבים. ולפי מדרשו, אמר לו: צא מאצטגננות (=ראיה בפוכבים) שלך, שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן. (שכן, אברם אין לו בן, אבל אברהם יש לו בן. וכן, שרי לא תלד, אבל שרה תלד. אני קורא לכם שם אחר, וישתנה (לכם) המזל. דבר אחר, הוציאו מחללו של עולם, והגביהו למעלה מן הפוכבים, וזהו לשון הבטה מלמעלה למטה".

כן מבואר במדרש תנחומא (דברים יא'): "כי הגזים האלה אשר אתה יורש אותם... ואתה לא כן – מדבר באברהם, שהיה רואה באסטרוולוגין, שהיה המזל אומר לו: שאין אברם ולא שרי מולדין. מה עשה להם הקדוש ברוך הוא? אמר רבי יהודה ברבי סימון, בשם רבי חנין: פתיב, ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה, העלה אותו למעלה מכפת הרקיע. ואין חוצה אלא הרקיע... אמר לו הקדוש ברוך הוא: מה שאמרת, והנה בן ביתי יורש אתי' לא כן הדבר, כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך'. אמר לו: אתה אומר לי שאני מוליד? אמר לו הקדוש ברוך הוא: צא מן המדה! אברם אינו מוליד, אברהם מוליד. שרי אינה מולדת, שרה מולדת. ויוצא אתו החוצה, אמר לו: הרי אתה למעלה מן המזל. מי גדול ממי? לא אתה, שאתה למעלה ממנו? הבט נא השמימה – שא נא עיניך השמימה אין פתיב כאן, אלא הבט, כאדם שהוא מביט מלמעלה למטה".

והנה, מקור לכך שעל-ידי התורה הקדושה ישראל מתעלים ושולטים על הטבע והמזלות, למדים אנו גם מדברי הזהר הקדוש, האומר (מתורגם ללשון הקדש): "אלו שלא יודעים סוד זה (=שישראל שולטים על המזל בפתח התורה), אומרים: 'בני חיי ומזוני (=בנים, חיים ומזון) (באים) לא בזכות התורה, אלא על-ידי המזל'. והרי אנו רואים, שאברהם ראה במזלו שאינו יכול להוליד, והקב"ה הוציא אותו החוצה, פדכתיב (בראשית טו, ה'): 'ויוצא אתו החוצה, ויאמר הבט נא השמימה'. ולמדנו בגמרא (שבת קנו, א'), שאמר הקב"ה לאברהם: צא מאצטגננות (=ראיה בפוכבים) שלך. והעלהו למעלה מעל הפוכבים, ואמר לו: 'הבט נא השמימה וספר הפוכבים...'. (ודע), שכל ברואי עולם, קדם שנתנה התורה לישראל, היו תלויים במזלות, ואפילו בני חיי ומזוני. אבל, לאחר שנתנה התורה לישראל, הוציא הקב"ה את ישראל מהנהגת הפוכבים והמזלות".

נמצאנו למדים מכאן יסוד גדול: על-פי הנהגת המזלות לא היה אברהם, אבינו הראשון, מסוגל להוליד, אלא שהקב"ה הגביהו למעלה מעל גלגל הפוכבים והמזלות, כדי שיוכל להוליד את יצחק אבינו, שהוליד את יעקב, וכל שרשרת הקדושה של כלל ישראל עד סוף כל הדורות. ומכאן נמצא, שכל המציאות וההתהוות של כל עם ישראל היתה הנהגה שלמעלה מן הפוכבים והמזלות.

ומה נפלאים הם דברי הגר"א מוילנא זיע"א, בפירושו על הפסוק במגילת אסתר (ג', ז'), "הפיל פור הוא הגורל לפני המן", שמכאן למד שכל המזלות מתנגדים לישראל. וכל הצלחתם של ישראל היא רק כאשר הם עולים למעלה מן המזלות.

וכפי דברי קודשו: "ידוע שאין מזל כלל לישראל ברקיע, וכל המזלות הם נגדיים לישראל. והינו, שעל-פי המזלות לא היה ראוי להיות בן לאברהם אבינו, עליו השלום, (לאחר) שראה באצטגננות שלו, שאינו ראוי להיות לו בן. אך הקב"ה הגביה אותו למעלה מן המזלות, ואמר לו 'כה יהיה זרעך'... אם כן, לפי המזלות לא היו ישראל (צריכים) להיות כלל בעולם...".

ביאור דבריו הקדושים הוא, שמאחר ואברהם לא היה יכול להוליד את יצחק, הגביהו הקב"ה למעלה מגלגל הפוכבים והמזלות. ונמצא, שכל המציאות וההתהוות של כלל ישראל היתה על-ידי הנהגה של מעל המזלות. ולכן, מאז נוצרה הנהגה זו לכל ישראל, כפי שאמר הקב"ה לאברהם ("כה יהיה זרעך"), דהינו, גם הקיום של

ישראל והצלחתם תהיה למעלה מהנהגת הכוכבים והמזלות.

ראוי להביא את דברי ה"בני יששכר", על הכתוב (ויקרא): "זאת עלת חדש בחדשו לחדשי השנה". שכאן נרמז לנו שאין מזל לישראל, ואין הם תלויים **בטבע ובכוכבים**. שכן, יש ביד ישראל את הכח להתעלות מעל **הטבע והמזלות** על-ידי דבקותם באותיות **התורה**, שבהן ברא הקב"ה את העולם הזה, את הטבע ואת המזלות (=הכוכבים).

וזאת, כמבואר במדרש על בריאת העולם (בראשית רבה א', א'): "**התורה** אומרת: אני הייתי כלי אומנותו של הקב"ה. בנוהג שבעולם, מלך בשר ודם בונה פלטין (=ארמון), אינו בונה אותה מדעת עצמו, אלא מדעת אמן. והאמן אינו בונה אותה מדעת עצמו, אלא דיפתראות ופינקסאות (=שרטוטים). (שהרי) יש לו, לדעת היאך הוא עושה חדרים, היאך הוא עושה פשפשיין (=פתחים). כך היה הקב"ה מבית **בתורה** ובורא את העולם...".

נמצא מכאן, שמאחר ואת כל היקום ברא הקב"ה על-ידי **כ"ב** אותיות **התורה**, הנה יש לישראל, על-ידי דבקותם באותיות **התורה**, את הכח לשנות את **הטבע והמזלות** ואת כל הבריאה כלה.

ולמדנו בגמרא (שבת קנו', א'), שאמר הקב"ה לאברהם: צא מאצטגנות (=ראיה בכוכבים) שלך, והעלהו למעלה מעל הכוכבים, ואמר לו: "הבט נא השמימה וספר הכוכבים...". (ודע), שכל ברואי עולם, קדם שנתנה **התורה** לישראל, היו תלויים **במזלות**, ואפילו בני חיי ומזוני. אבל, לאחר שנתנה **התורה** לישראל, הוציא הקב"ה את ישראל מהנהגת הכוכבים והמזלות. ודבר זה, ממשיך הוזהר הקדוש ואומר, אנו למדים מאברהם אבינו, משום שעתידים היו בניו לקבל את התורה, הנרמזת באות ה' של אברהם – חמשה (=ה) חומשי **תורה**, שעליה נאמר: "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" – ב-ה' בראם. אמר הקב"ה לאברהם: משום ה' זו שנתוסף בשמך, השמים וכל **הכוכבים והמזלות** יהיו תחתך. ולא עוד, אלא שב-ה' זו יולד לך יצחק, כמו שנאמר: "הא לכם זרע... ולכן, כל העוסק **בתורה** – בטלה ממנו הנהגת **הכוכבים**. (עד כאן דברי הוזהר הקדוש).

נמצאנו למדים מדברי הוזהר הקדוש, שהאות ה', שהוסיף הקב"ה לאברהם, מרמזת על **התורה** הקדושה, הפלולה מחמשה (=ה) חומשי **תורה**, שעתידים ישראל לקבל. ועל-ידי דבקות ולימוד **התורה** הקדושה, יוכלו ישראל להתעלות מעל **הכוכבים והמזלות**, ולשנות את **הטבע**. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"

עד כמה צריך להיזהר ולא להישאר בעל חוב בעולם הזה – זאת לא ניתן לתאר ולשער. עדות חיה לכך ניתן לראות במעשה המצמרר, שארע בשנת התשע"א בישיבת "ליקווד", הישיבה הגדולה ביותר בארה"ב.

מעשה זה התפרסם רבות בעולם הישיבות ובציבור החרדי.

אחד האברכים בישיבה נפטר, לא עלינו, לבית עולמו בפתאומיות רבה.

ההלם והצער שהיו בישיבה היו רבים מאד. האלמנה הצעירה ומשפחתו של האברך ישובו "שבעה" בביתו של המנוח, וקבלו תנחומים.

והנה, לאחר סיום ימי ה"שבעה" מגיע בבחלה אחד מבחורי הישיבה, כשכלו נבהל ונרגש, וספר לכלם: "הלילה בא אלי בחלום האברך שנפטר, והוא התחנן לפני שאעזור לו וארחם עליו. כשרציתי לדעת כיצד אוכל לעזור לו, הוא החל לומר לי, שטרם פטירתו הוא לקח ספר מבית המדרש הגדול, והשאיר אותו באחד מהחדרים הצדדיים בישיבה, ושכח להשיבו למקומו. הוא אמר לי, שהספר ששכח להחזיר היה ספרו של הרמב"ם, אותו השאיר בחדר "פלוגי" בישיבה, במדף מספר כך וכך.

הוא התחנן אלי בחלום, ובקש: 'אנא, עשה עמי חסד, והחזר את ספר הרמב"ם למקומו בספריית הישיבה, כיון שאין לי מנוחה בעולם העליון, עד שיוחזר הספר למקומו'."

אותו בחור ישיבה ספר זאת לכל בחורי הישיבה, והם עשו את דרכם יחד לחדר המסוים, אותו ציין האברך. לתדהמתם הרבה, הם ראו בדיוק בחדר זה את ספר הרמב"ם מונח בדיוק במדף שאותו ציין הנפטר. מיד לקחו הבחורים את הרמב"ם, והשיבוהו למקומו בבית המדרש...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

עֲרַשׁ"ק ז' חֶשׂוֹן תִּשְׁע"ח (17.10.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 18:31 ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אני בצדק אחזה פניך" (מי העיר ממזרח צדק, יקראנו לרגלו')

על הכתוב, "אני בצדק אחזה פניך", אומר הרה"ק פינחס פרידמן: גלוי וידוע שיש לנו שני מנהגים קדושים, בשעת התפילה. מנהג ראשון, שהביאו ה"טור" (או"ח, סוף סימן צב'): "טוב לתן צדקה קודם תפילה". ומקור הדבר בגמרא (ב"ב י'): "רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני, והדר מצלי (=רבי אלעזר היה נותן פרוטה לעני, ורק לאחר מכן היה מתפלל). אמר: דכתיב, 'אני בצדק אחזה פניך'. וכן כתוב בשלחן ערוך (יורה דעה סימן רמט, יד'): "טוב לתן פרוטה לעני קודם כל תפילה, שנאמר: 'אני בצדק אחזה פניך'".

המנהג השני הוא להתפלל עם הפנים לצד מזרח, כנגד מקום המקדש, כמו שכתב ה"טור" (או"ח סימן צד'): "וצריך להחזיר פניו למזרח... ואנו, שמחזירין פנינו למזרח מפני שאנו יושבים במערכה של ארץ ישראל. וכשנחזיר פנינו למזרח, נמצאנו מתפללין כנגד ירושלים".

נראה לבאר שני מנהגים אלו על-פי מה ששנינו בגמרא (תענית כה'): רבי אלעזר בן פדות היה עני גדול, עד שלא היה לו אפילו מה לטעום, והצטער מאד על-כך. לילה אחד, חלם שהוא יושב עם הקב"ה, והוא שואל את ה' יתברך: עד מתי אני אצטער בעולם הזה? ענה לו הקב"ה: בני, נח לך שאהפוך את העולם ואברא אותו מהתחלה? ואז אפשר שתולד במזל שישפיע עליך מזון... והשיב רבי אלעזר להקב"ה, שאין הוא רוצה בהפיכת העולם למענו.

והנה, לפי מה שמצינו אצל אברהם אבינו, אפשר לשנות את המזל על-ידי תפילה. שהרי, אצל אברהם – מזלו מזל "צדק", שעמד במערב, לא היה יכול להוליד ילדים, עד שהתפלל אברהם לפני הקב"ה, והוא יתברך שנה את מקום מזל צדק, והעמידו במזרח. (ב"חידושי אגדות" למהר"ל מפראג הוא מבאר ואומר, שבתחילה היה מזל צדק בצד מערב, עד ששנה הקב"ה את מקומו לצד מזרח. שכן, מערב הוא מקום שהחמה שוקעת בו, ועל-כך אמר אברהם להקב"ה: "נסתפלתי באצטגנינות שלי, ואיני ראוי להוליד בן". שהרי מזל צדק הוא בצד מערב, ששם השמש שוקעת, וזה מורה שלא יזכה להוליד ילדים. ועל-כך אמר לו הקב"ה, שהוא יזין את מזל צדק לצד מזרח, ששם השמש זורחת, כדי שתזרח לו השמש בלידת יצחק, שממנו יצאו כל ישראל. (וזה שכתוב: "מי העיר ממזרח צדק, יקראנו לרגלו", הקב"ה הזיז את כוכב צדק לצד מזרח, לכבודו של אברהם).

והנה, הקב"ה הבטיח לאברהם "כה יהיה זרעך". דהיינו, גם לזרעך יהיה את הפח הנפלא הזה ואת היכולת לשנות את המזל לטובה על-ידי התפילה.

על-פי האמור יומתק לנו להבין את מנהגו של רבי אלעזר בן פדות, שהיה נוהג לפני התפילה לתת צדקה לעני (כפי שהבאנו: "רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני, והדר מצלי" (=רבי אלעזר היה נותן פרוטה לעני, ורק לאחר מכן היה מתפלל)). שכן, הן אמת שרבי אלעזר לא רצה שיהפוך הקב"ה את העולם בעבורו. אולם, הלא אפשר לשנות את מזלו לטובה על-ידי תפילה. לכן, היה נוהג לתת צדקה לעני ואחר-כך מתפלל, כדי לעורר את זכותו של אברהם אבינו, שמזלו היה צדק, ועבד את ה' כל ימי חייו במזל זה להכניס אורחים ולתת צדקה לעניים.

טעמו ונימוקו של רבי אלעזר לתת צדקה לפני התפילה, הוא כמו מה שאמר דוד המלך "אני בצדק אחזה פניך" – כלומר, כדי שיתקיים בי "אחזה פניך" – לחזות את פני ה' בתפילתי, אני מקדים לתת "צדק"/צדקה, כדי לעורר בכך את מזל "צדק", שנשתנה לטובתו של אברהם. וזהו שנאמר: "אני בצדק" – במזל צדק, שעוררתי על-ידי הצדקה שנתתי לעני – "אחזה פניך" – בתפילה, שתשנה גם לי את מזלי לטובה.

מעתה, מה טוב ומה נעים להבין מה שאנו מתפללים דוקא לצד מזרח, שהרי הקב"ה העמיד את מזלו של אברהם אבינו (מזל צדק) בצד מזרח, כדי שאברהם יוכל להוליד את יצחק, אשר ממנו יצאו כלל ישראל.

על-כן, בכח השילוב הנפלא של מצות הצדקה לפני התפילה (כדי לעורר את מזל "צדק"), עם זה שאנו

מתפללים לצד מזוזה, ששם העמיד הקב"ה את מזל צדק – יקיים הקב"ה את הבטחתו לאברהם אבינו – "כה יהיה זרעך" – וישנה לנו את המזל לטובה. אמן כן יהי רצון. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך...ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה"

על הכתוב בפרשתנו, "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך", פרש רש"י: "לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים – ממעטת פריה ורבייה, וממעטת את הממון וממעטת את השם – לךך הוזהב לשלשה ברכות הללו, שהבטיחו על הבנים ועל הממון ועל השם... וזהו 'ואגדלה שמך' – הריני מוסיף אות על שמך. שעד עכשיו (היה) שמך אברהם, מכאן ואילך (יהיה שמך) אברהם..."

מבואר מכאן, שעל ידי שהוסיף הקב"ה לאברהם את האות ה', זכה הוא לשלש ברכות: בנים, ממון ושם. וצריכים אנו להבין, איך, על-ידי הוספת האות ה' זכה אברהם לשלש הברכות הללו – בנים, ממון ושם? אומר על-כך הרה"ק מאפטא, בשם הרמ"ע מפאנו, שבאות ה' היו שלש סגולות טובות לעם ישראל. הסגולה הראשונה היתה, שהיא הגנה על עם ישראל מקללת בלעם הרשע. הסגולה השנייה של האות ה' היא שממנה נתברכו בני ישראל בשפע רב של פרנסה. והסגולה השלישית של האות ה' היא, שנתברכו בני ישראל בבנים זכרים.

(ויש לומר, ששלש סגולות אלו הן כנגד "בני, חיי ומזוני"=בנים, חיים ומזון). "בני" – שפע וריבוי בנים. "חיי" – הגנה על ישראל מקללת בלעם, שרצה לכלות את ישראל. "ומזוני" – שפע של פרנסה).

ומוסיף ואומר הרה"ק מאפטא, שעל שתי הסגולות – הן הפרנסה הטובה והן הבנים הזכרים – רומז לנו הפסוק בתורה (בראשית מז, כג'): "הא לכם זרע..." – כלומר, מהאות ה' יש לכם זרע – היא התבואה הרומזת לפרנסה. וכן "הא לכם זרע..." – יש לכם זרע של קימא, כפי שכתוב בתורה: "כי ביצחק יקרא לך זרע".

ולכן, אומר הרה"ק מאפטא, מכיון שפך, והאות ה' מסוגלת לבנים – לכן, בכל השמות של האמהות הקדושות יש את האות ה' (שרה, רבקה, ולאה). ואילו רחל, שבשמה אין את האות ה', לא יכלה ללדת, עד שאמרה ליעקב (בראשית כט, ג'): "הנה אמת בלהה בא אליה ותלד על ברפי ואבנה גם אנכי ממנה". דהינו, מהאות ה' של בלהה, אתברך גם אני, ותהיה לי הסגולה ללדת.

(ונראה שכונת הרה"ק מאפטא היא כדברי האריז"ל, שכתב בליקוטי תורה (פרשת ויצא), שבשם בלהה יש שתי אותיות ה' – אחת בשבילה עצמה, והאות השנייה בשביל רחל. ולכן אמרה רחל "ואבנה גם אנכי ממנה" – דהינו שאתברך גם אני מהאות ה' היתה שיש לבלהה).

וזהו שברך הקב"ה את אברהם: "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה" – פיון שהדרך ממעטת שלש דברים – פריה ורבייה, הממון, והשם. ועל-פן "הריני מוסיף אות על שמך. שעד עכשיו (היה) שמך אברהם, מכאן ואילך (יהיה שמך) אברהם..."

שהנה, מצד האות ה', המסוגלת לבנים, "ואעשך לגוי גדול" – שזה ברכת הבנים. ומצד האות ה', המסוגלת לפרנסה, "ואברכך" זה ממון. "ואגדלה שמך" זה שם – שאפרסם את שמך בכל העולם. וזהו "ואגדלה שמך", ואגדל ה' שמך – על-ידי שאגדיל שמך באות ה' – אזכה לכל הברכות הללו.

"הבט נא השמימה וספר הכוכבים... כה יהיה זרעך"

מסופר על אחותו של אחד ממשמשיו של מרן הגאון רבנו עובדיה יוסף שליט"א, אשר לא נפקדה מזה עשר שנים. שמעה אותה בחורה, פי ישנה סגולה להתעבר, על-ידי שאוכלים מאתרוג של צדיק. ולכן, בקשה מאחיה, שביא לה חתיכה מהאתרוג של מרן. מרן נתן לה חתיכה קטנה מהאתרוג שלו. ובאמת, כעבור חדש כבר הרתה אותה אשה.

וכן מסופר על זוג אחר, שהגיע למרן וספר בדמעות, כי הם נשואים מזה כמה שנים, וטרם זכו להיפקד בזרע של קימא. מרן ברך אותם, ולאחר מכן לקח חתיכת גיר, וכתב עליו דבר מה, סגר את הגיר ונתן בידם, ואמר להם שיפתחוהו רק בעוד שנה! ואכן, תוך שנה נולד לזוג בן זכר, ובפותחם את המכתב, מצאו להפתעתם הרבה, שכתוב עליו כי עליהם לקרוא לרף הנולד בשם "אברהם"...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 17:23

עֲרַשׁ"ק ז' חֶשְׁוֹן תשע"ח (17.10.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:31 ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שֵׂאוּ יַדְכֶם קֹדֶשׁ וּבְרַכּוּ אֶת ה'" (על פי "אֹרְחַי שֶׁל תּוֹרַה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִיֶדְמָן)

הֵרַמ"ע מִפְּאֲנֹ, מְבַאֵר בְּקוֹנְטֵרַס "מֵאֲמָר צְבָאוֹת ה'" (ח"א, פָּרָק יג), מְדוּעַ הַכֹּהֲנִים מְבָרְכִים אֶת הַקֹּהֵל דּוֹקָא בְּהֶרַמַת יָדִים, וְעַל-כֵּן נִקְרָאת בְּרַכַּת הַכֹּהֲנִים "נְשִׂיאַת כַּפָּיִם".

וְכֵן הוּא כּוֹתֵב הֵרַמ"ע מִפְּאֲנֹ: כִּי אֲשֶׁר נִפְחַ הַקַּב"ה בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן נִשְׁמָה, כָּל הַנְּשִׁמוֹת כָּלָן הָיוּ כְּלוּלוֹת בּוֹ. וְכָל אַחַת וְאַחַת מִן הַנְּשִׁמוֹת הֵיטָה תְּלוּיָהּ בְּאַחַד מֵאֵיבָרָיו שֶׁל הָאָדָם: אַחַת בְּיָדוֹ, אַחַת בְּרַגְלוֹ וְכוּ'. וְכִאֲשֶׁר חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, בְּאוֹכְלוֹ מֵעֵץ הַדַּעַת, חֲטָאוּ עִמּוֹ כָּל הַנְּשִׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בְּתוֹכוֹ.

וּמִגְלָה לָנוּ הֵרַמ"ע, כִּי נְשִׁמוֹת הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים הָיוּ כְּלוּלוֹת בְּתוֹךְ יָדָיו שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְלֹא רָצוּ בְּשׁוּם פְּנִיִם לְקַחַת חֵלֶק בְּחֲטָא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, וְלִכֵּן לֹא נִגְעוּ כָּלֵל בְּעֵץ הַדַּעַת, אֲלֹא רַק חוּהָ לְקַחַת מִן הַפְּרִי וְנִתְּנָה יָשָׁר לְתוֹךְ פִּי שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְכִמוֹ שְׁכָתוּב: "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל... וַתֹּאכַל וַתֵּתֵן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּה וַיֹּאכְלוּ".

וּמֵעַתָּה יוֹמְתֵק לָנוּ מִדְּבַשׁ לְהַבִּין, מְדוּעַ הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים הָיוּ מִתְּפַלְּלִים דּוֹקָא בְּהֶרַמַת יָדִים. שָׁפֹן, יְדוּעַ שֶׁשָּׂרַשׁ וְסִיבַת כָּל הַצְּרוֹת וְהַרְעוֹת בְּעוֹלָם הֵם מִחֲמַת חֲטָא עֵץ הַדַּעַת. עַל-כֵּן כִּשְׁהַתְּפַלְּלוּ הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים לְיִשׁוּעַת ה', הֵרִימוּ אֶת יָדֵיהֶם, כְּדִי לְרַמּוֹז שְׂרָאוּי שְׂבוּכוֹתֵם שֶׁל הַיָּדִים, שֶׁלֹּא פָּגְמוּ בְּחֲטָא עֵץ הַדַּעַת, יִקְבַּל הַקַּב"ה אֶת תְּפִלָּתְכֶם. וְזֶהוּ "שֵׂאוּ יַדְכֶם קֹדֶשׁ וּבְרַכּוּ אֶת ה'" – שְׂרָאוּי לְבָרֵךְ אֶת ה' בְּהֶרַמַת יָדִים דּוֹקָא. שָׁפֹן, הֵן לֹא פָּגְמוּ וְלֹא הִשְׁתַּתְּפוּ בְּחֲטָא עֵץ הַדַּעַת.

וְרָאוּי לְהוֹסִיף כְּאֵן, שֶׁכְּדִי לְתַקֵּן אֶת חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן אָנוּ מְקַדְּשִׁים עַל הַיָּיִן בְּלֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וּמְבָרְכִים עַל לֶחֶם מִשְׁנָה. שָׁפֹן, אוֹמְרִים חַז"ל, שֶׁחֲטָא עֵץ הַדַּעַת הָיָה בְּלֶחֶם וּבַיָּיִן, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (בְּרַכּוֹת מ'): "תִּנְיָא: אֵילָן שְׂאֲכָל מִמֶּנּוּ אָדָם הָרֵאשׁוֹן – רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: גִּפְן הִיָּה (=הָאֵילָן)... רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲטָה הִיָּתָה...". וּמְבוֹאֵר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, שֶׁ"אֵלוֹ וְאֵלוֹ דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים".

עַל-פִּי הָאֲמוּר יָאִיר לָנוּ לְהַבִּין מָה שֶׁבְּאֵר הָאֲרִיז"ל (שֶׁעַר הַפְּנוּת, עֲנִין הַקִּידוּשׁ), שְׂרָאוּי לָנוּ בְּקִידוּשׁ שֶׁל שַׁבַּת לִיטוּל אֶת הַכּוֹס בְּשֵׁתֵי הַיָּדִים, וְזֹאת, עַל-פִּי הַמְּדַרְשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה יט', ה'): "סַחֲטָה עֲנַבִּים וְנִתְּנָה לוֹ". דְּהֵינּוּ, חוּהָ נִתְּנָה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן לְשִׁתּוֹת יָיִן מֵעֵץ הַדַּעַת, עַל-יָדֵי שֶׁסַּחֲטָה אֶת הָעֲנַבִּים לְתוֹךְ פִּי.

וְעַל זֶה אָמַר ה"שִׁפְתֵי כַהֵן" (בְּרַאשִׁית), שֶׁאִם הָיָה אָדָם הָרֵאשׁוֹן מִמְתִּין עַד שַׁבַּת, וְלֹא הָיָה אוֹכֵל מֵעֵץ הַדַּעַת, הָיָה יָכוֹל לְאֲכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת בְּהִיתָר, וְהָיָה יָכוֹל לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה, לְקַדֵּשׁ עַל הַיָּיִן בְּשַׁבַּת.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שֶׁאִם הָיָה הָאָדָם מְקַיֵּם מִצְוַת קִידוּשׁ עַל הַיָּיִן בְּשַׁבַּת, לֹא הָיָה זֶה בְּבַחֲיִנַת "עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע", אֲלֹא רַק טוֹב. שְׁהָרִי, מְקַרָּא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (קִהְלַת ח', ה'): "שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יִדַע דְּבַר". וּמִכַּאֵן נִמְצָאוּ לְמִדִּים, כִּי עִיָּקָר חֲטָא עֵץ הַדַּעַת הָיָה כִּי אֲשֶׁר שָׁתָה אָדָם הָרֵאשׁוֹן יָיִן בְּיוֹם חוּל, וְלֹא הִמְתִּין לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ.

בֹּא וּרְאֵה מָה שֶׁמְבּוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַוְהָר (תִּיקוּן כד', סט') שֶׁהַטַּעַם הַנִּפְלָא לְכַךְ, שֶׁבְּעַת שְׁתִּית יָיִן אָנוּ מְבָרְכִים זֶה אֶת זֶה "לְחַיִּים", הוּא כְּדִי לְתַקֵּן אֶת חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהִבִּיא מִיָּתָהּ לְעוֹלָם עַל-יָדֵי שְׁתִּית הַיָּיִן. וְלִכֵּן, כְּדִי לְתַקֵּן עֲנִין זֶה אָנוּ מְבָרְכִים "לְחַיִּים" – כְּדִי שְׂיוֹשְׁפֵעַ חַיִּים מִשְׁתִּיָּה זֶה.

לְפִי זֶה, נִמְצָאוּ לְמִדִּים, שֶׁמִּצְוַת קִידוּשׁ עַל הַיָּיִן בְּלֵיל שַׁבַּת הִיא תִיקוּן לְחֲטָא עֵץ הַדַּעַת, עַל שֶׁאָדָם רֵאשׁוֹן שָׁתָה מִן הַיָּיִן בְּיוֹם חוּל, וְלֹא הִמְתִּין לְכְּנִיסַת הַשַּׁבַּת, וְעַל-כֵּן אָנוּ מְקַדְּשִׁים עַל הַיָּיִן בְּשַׁבַּת – כְּדִי לְתַקֵּן פָּגַם זֶה.

וּמֵעַתָּה יִתְבָּאֵרוּ הַיֵּטִב דְּבָרֵי הָאֲרִיז"ל, שֶׁבְּלֵיל שַׁבַּת צָרִיךְ לִיטוּל אֶת כּוֹס הַקִּידוּשׁ בְּשֵׁתֵי יָדִים. שָׁפֹן, דּוֹקָא הַיָּדִים שֶׁלֹּא נִטְלוּ חֵלֶק בְּחֲטָא עֵץ הַדַּעַת, לְהֵן נֹאֵה וַיֵּאֵה לְתַקֵּן אֶת הַחֲטָא עַל-יָדֵי נְטִילַת הַכּוֹס שֶׁל הַיָּיִן.

עַל-פִּי הָאֲמוּר יָאִיר לָנוּ לְהַבִּין, מְדוּעַ נִפְסַק בְּשִׁלְחַן עֲרוּךְ שְׂצָרִיךְ בְּבִרְכַת הַמְּזוּן לְקַחַת אֶת כּוֹס הַיָּיִן בְּשֵׁתֵי הַיָּדִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (או"ח, סִימָן קפג' ס"ד): "כּוֹס שֶׁל בְּרַכָּה... מְקַבְּלוּ בְּשֵׁתֵי יָדָיו". שָׁפֹן, מְבּוֹאֵר בְּמְדַרְשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה יט', יב'),

שָׁאֲדָם רֵאשׁוֹן אָמַר לֵה': "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּתָה עִמָּדִי הוּא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל".

'וְאָכַלְתִּי' אֵין כְּתִיב כָּאן, אֲלֵא 'וְאָכַל'. (דְּהֵינּוּ), אָכַלְתִּי וְאָכַל (עוֹד). "וּפְרָשׁוּ חו"ל, שְׁבַעַת שְׁאָכַל הָאָדָם מֵעֵץ הַדַּעַת, הֵיטָה כּוֹנְתוֹ לְהוֹסִיף וּלְאָכּוֹל עוֹד, וְזֵהוּ "אָכַלְתִּי וְאָכַל".

עַל-פִּי זֶה, אֹמֵר הַ"קְדוּשָׁת לִוִי" (לִיקוּטִים, ד"ה "וְאָכַלְתֶּם"), שְׁכַאֲשֶׁר הָאָדָם אוֹכַל אֲכִילָה שֶׁל מִצְוָה לְשֵׁם שָׁמַיִם הוּא מִתְקַן אֶת חֲטָא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁהִיא כְּאֹמֵר בְּאִיסוּר.

וּמִטַּעַם זֶה, לְאַחַר שְׁאָכַלְנוּ וְשָׁבַעְנוּ כְּדַבַּר ה', בְּהִיתֵר וְלֹא בְּאִיסוּר, הִנֵּה, עַל-יְדֵי כֶּף עֲשִׂינוּ תִיקוּן לְחֲטָא הָאֲכִילָה מֵעֵץ הַדַּעַת, שֶׁהִיא בְּאִיסוּר, וּמִיָּד אָנוּ מְבָרְכִים עַל כּוֹס יַיִן, לְתִיקוּן מַה שְׁחֹה סַחֲטָה לְאָדָם עֲנָבִים מִפְּרֵי עֵץ הַדַּעַת. וְעַל-כֵּן נוֹטְלִים אֶת הַכּוֹס בְּשֵׁתֵי יָדַיִם שֶׁהָיָה הַיָּדַיִם לֹא נִטְלוּ חֵלֶק בְּחֲטָא עֵץ הַדַּעַת, וְלָהֵן נָאֵה לְעֲשׂוֹת אֶת הַתִּיקוּן.

"וְהָאֵמֶן בְּה', וַיַּחֲשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה" (טו', ו') (אֵמֶן לְדוֹרוֹת)

יֵשׁ לְהִבִּין, מִדּוּעַ נִכְתְּבָה כָּאן הַמִּלָּה "וְהָאֵמֶן" בְּכְתִיב חֶסֶד? וְעוֹד, יֵשׁ לְהִבִּין, מִדּוּעַ לֹא נֶאֱמַר כָּאן "וַיֵּאֱמִין", אֲלֵא "וְהָאֵמֶן"? וְנִרְאֶה, שֶׁרָמַז הַפְּתוּב לְכָךְ, שְׁאֵחַר שְׁנִתְּבַרְךְ אֲבִירָה אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם מִפִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבִרְכַּת: "כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ", עֲנֵה "אֵמֶן" אַחַר הַבְּרָכָה.

לְפִיכֶךְ נִקְטַת הַפְּתוּב בְּכְתִיב חֶסֶד, שֶׁבּוּ נִפְרָת/נִרְמֶזֶת הַמִּלָּה "אֵמֶן" ("וְהָאֵמֶן"). בְּנוֹסֵף לְכָךְ, בְּפַעּוּלָתוֹ זֶה טַבַּע לְדוֹרוֹת בְּקָרֵב בְּנֵי אַחֲרָיו אֶת מִצְוֹת עֲנִיַת "אֵמֶן". לְכֵן אָמַר הַפְּתוּב "וְהָאֵמֶן", בְּלִשׁוֹן הַפְּעִיל, כִּיּוֹן שְׁגָרַם לְכָל הַבָּאִים אַחֲרָיו שֶׁיִּקְפִּידוּ אִף עַל עֲנִיַת "אֵמֶן". (בֵּית אֲבִירָה, לְרַבִּי אֲבִירָה יוֹסֵף קְרִיזוֹוִיט ה"ד).

"מִי שְׁמִזְכֶּה אֶת הָרַבִּים – גְּדוּל הוּא בְּמַעֲלָתוֹ יוֹתֵר מִהַמְּלֹאֲכִים, וְשָׁכְרוּ רַב וְעֲצוּם"

אֲבִירָה אֲבִינוּ הַקְּדִישׁ אֶת חֵייו לְזִכּוּי הָרַבִּים וּלְפָרְסוּם שְׁמוֹ שֶׁל ה' יִתְּבַרְךְ בְּעוֹלָם, וּכְדַבְּרֵי "חֻבַּת הַלְּבָבוֹת": "מִי שְׁמִזְכֶּה אֶת הָרַבִּים – גְּדוּל הוּא בְּמַעֲלָתוֹ יוֹתֵר מִהַמְּלֹאֲכִים, וְשָׁכְרוּ רַב וְעֲצוּם". לְאַחֲרוֹנָה נִגְשׁוּ מְסַפְּרֵי מְקוֹרְבִים לְגֵאוֹן הַגְּדוּל, מֵרֵן הָרַב שְׁטִינְמָן שְׁלִיט"א, וְשֶׁאֲלוּהוּ, מַהִי הַבְּקָשָׁה הַכִּי גְדוּלָה שִׁישׁ לְרַב. הָרַב הִשִּׁיב לְאַלְתֵּר: "שְׁאֲזַכֶּה לְהִיּוֹת מִמִּזְכֵּי הָרַבִּים, כִּי פוֹתֵב הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ, כִּי מִזְכֶּה הָרַבִּים זוֹכֵה לְחֵן מִיּוֹחַד וְאַהֲבָה מֵאֵת ה', וּמִשְׁמַיִם הוּא מִתְּבַרְךְ בְּ-70 בְּרָכוֹת".

בְּעֵינֵי זֶה סִפֵּר הַגֵּאוֹן, הָרַב לִיאוֹר גְּלוֹר שְׁלִיט"א: בְּחוּלוֹן יֵשׁ בֵּית כְּנַסַּת וּבֵית מִדְרַשׁ בְּעֵלֵי מְסַפְּרֵי קוּמוֹת, בְּשֵׁם "אַהֲבָה וְחֶסֶד".

לְפָנֵי שְׁנַיִם רַבּוֹת, הִיָּה הַמְּבַנֶּה הַזֶּה חֲדָרוֹן קְטָנָטָן. הַגְּבָאִים שֶׁל הַמְּקוֹם רָצוּ לְהַגְדִּיל אֶת הַמְּקוֹם לְרוֹחַת הַצִּיּוֹר וּלְכַבוֹד בֵּית הַכְּנַסַּת, רָצוּ לְעָרוֹךְ הַתְּרַמָּה לְכָלֵל הַצִּיּוֹר. אֵךְ לְאַחַר מַחֲשָׁבָה, עָלָה בְּלִבָּם רַעִיוֹן נִפְלֵא: הִבֵּה וְנִקְרָא לְמָרֵן, רַבֵּה שֶׁל הָעִיר תֵּל אַבִּיב דָּאָז, הִרְה"ג רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף, שֶׁיָּבֹא לְמִסוֹר פֶּה כְּמַה דְּבָרֵי תוֹרָה, וְאֵז נִבְקַשׁ מִמֶּנּוּ לְבַקַּשׁ מִהַצִּיּוֹר שֶׁיִּתְרַמּוּ לְמְקוֹם עַל מְנַת לְהַגְדִּילוֹ. הֵם פָּנּוּ לְרַב עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף, וְהָרַב שָׁמַע שִׁישׁ פֶּה עֵינֵי שֶׁל זִיכּוּי הָרַבִּים לְהַגְדִּיל הַתּוֹרָה, וְנֵאוֹת מִיָּד. מוֹדַעוֹת וְשִׁלְטִים נִתְּלוּ בְּכָל הָעִיר חוּלוֹן, וְעֲשָׂרוֹת אֲנָשִׁים הִגִּיעוּ מִכָּל עִבְרָה. כָּלֵם בָּאוּ לְרֵאוֹת וְלִשְׁמוֹעַ אֶת פֶּה קוֹדֶשׁוֹ שֶׁל מָרֵן הָרַב עוֹבְדֵיָה, שֶׁהִיָּה אֵז רַבֵּה הָרֵאשִׁי שֶׁל הָעִיר תֵּל אַבִּיב.

הָרַב הִגִּיעַ לְמְקוֹם, וְדַבֵּר בְּמַעֲלַת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִילָּה, וְאֵז בְּקַשׁ וְאָמַר, כִּי מִי שֶׁיַּעֲזוֹר לְהַגְדִּיל וְהַרְחִיב הַמְּקוֹם יִתְּבַרְךְ בְּכָל מִילֵי דְמִיטָב. אֲנָשִׁים רַבִּים הִסְכִּימוּ לְתֵרוּם תְּרוּמוֹת צְנוּעוֹת וְיָפוֹת, אֵךְ אֵז לְפִתְעַ הִגִּיעַ אֲבִיו שֶׁל הִרְה"ג יוֹסֵף מוֹגֵרְבֵי שְׁלִיט"א, שֶׁהִיָּה אֵז זְמַר מְפוֹרָסָם וְעֲשִׂיר גְּדוּל, וְאָמַר לְרַב עוֹבְדֵיָה, לְעֵינֵי כָּלֵם: "כְּבוֹד הָרַב, אֲנִי לֹא זָכִיתִי לְבָנִים. יֵשׁ לִי רַק בָּנוֹת בְּבֵית. אֲנִי מְבַטֵּיחַ לְרַב שְׁאֲתָרוּם קִיר שְׁלֵם לְבֵית הַכְּנַסַּת, אִם הָרַב יְבָרַךְ אוֹתִי, שְׁאֲזַכֶּה לְבֵן זָכָר!". רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף זַ"ל הִבִּיט בּוֹ וְאָמַר: "אֲנִי מְבַטֵּיחַ לָךְ, בְּעֵבוֹר שְׁאֲתָה תוֹרָם לְבֵית ה' – ה' יִשִּׁיב לָךְ בְּשָׁנָה הַבָּאָה בְּבֵן זָכָר". אֲבִיו שֶׁל הָרַב מוֹגֵרְבֵי הַתְּרַגֵּשׁ מְאֹד מְבַרְכַת הָרַב, וְאָמַר: "אִם כֵּן הַדְּבָר, אֲנִי מְבַטֵּיחַ וּמְקַבֵּל עַל עֲצָמֵי לְתֵרוּם כְּסָף לְבָנֵי בְנֵי שְׁלֵם שֶׁל תּוֹרָה וְתִפִּילָה בְּמְקוֹם – הַכָּל עַל חֲשׁוֹנֵי הָאִישִׁי".

שָׁמַע זֹאת הָרַב, וּמְרוֹב הַתְּפַעּלוֹתוֹ אָמַר לוֹ: "אִם כֵּכָה, בְּעֵבוֹר שְׁאֲתָה תוֹרָם בְּנֵי שְׁלֵם שֶׁל תּוֹרָה וְתִפִּילָה, אֲנִי מְבַטֵּיחַ לָךְ שְׁתִּזְכֶּה לְבֵן שִׁישִׁיב מֵאוֹת וְאַלְפִים בְּתִשׁוּבָה".

רַבּוֹתִי! לְאַחַר שְׁנַיִם שְׁלֵא זָכָה לְבָנִים, שָׁנָה מְאֹד הַמַּעֲמָד, אֲשֶׁתוֹ יִלְדֶה בֵּן זָכָר, וְיִקְרָא שְׁמוֹ בִּישְׂרָאֵל "יוֹסֵף", עַל שְׁמוֹ שֶׁל הָרַב עוֹבְדֵיָה יוֹסֵף, הֵלֵא הוּא מִזְכֶּה הָרַבִּים הַגְּדוּל, הָרַב יוֹסֵף מוֹגֵרְבֵי שְׁלִיט"א, אֲשֶׁר הִשִּׁיב וּמִשִּׁיב אֲלֵפִים מְעוֹן.

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 17:23

ר"ת 18:59 יציאת השבת: 18:31

bnei-zion.com תשע"ח (17.10.17)

הפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל" - סופי תיבות "מִלְּהָ" (על פי "אורח של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

הָבָה נִתְבוֹנֵן בְּחִידוּשׁ גְּדוֹל שֶׁמִּצְאָנוּ בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר מו', ה'), שֶׁבְּכָל אָדָם יֵשׁ ד' עוֹרְלוֹת, וְהוּן: עוֹרְלַת הָאֵזֶן, עוֹרְלַת הַפֶּה, עוֹרְלַת הַלֵּב, וְעוֹרְלַת הַגּוּף (=עוֹרְלַת הַמִּלְּהָ).

וְזֹאת, כְּפִי שֶׁמּוֹבָא בַּמִּדְרָשׁ: "ר' יִשְׁמַעֵאל וְרַבִּי יַעֲקֹבָא, ר' יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: אֲבָרְהָם כִּהֵן גְּדוֹל הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים קי'): 'נִשְׁבַּע ה' וְלֹא יִנְחַם אֶתְּהָ כִּהֵן לְעוֹלָם...' וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן (בראשית יז'): 'וְנִמְלַתֶם אֶת בְּשַׂר עַרְלַתְכֶם', מֵהֵיכָן יָמוּל? אִם יָמוּל מִן הָאֵזֶן, אֵינּוּ כֶּשֶׁר לְהַקְרִיב (שָׁכֵן, נִהְיָה בְּעַל מוֹס). (אִם יָמוּל) מִן הַפֶּה אֵינּוּ כֶּשֶׁר לְהַקְרִיב. (אִם יָמוּל) מִן הַלֵּב אֵינּוּ כֶּשֶׁר לְהַקְרִיב. (אִם כָּדָ), מֵהֵיכָן יָמוּל וְיִהְיֶה כֶּשֶׁר לְהַקְרִיב? הֵיךְ אוֹמֵר זֶה עוֹרְלַת הַגּוּף (=עוֹרְלַת הַמִּלְּהָ). ר' יַעֲקֹבָא אוֹמֵר: ד' עוֹרְלוֹת הֵן: נֶאֱמָרָה עוֹרְלָה בְּאוֹזֵן (נְרַמְיָה ו'): 'הִנֵּה עוֹרְלָה אֲזָנִים', וְנֶאֱמָרָה עוֹרְלָה בְּפֶה (שְׁמוֹת ו'): וְאֲנִי עָרַל שְׁפָתַיִם', וְנֶאֱמָרָה עוֹרְלָה בְּלֵב (נְרַמְיָה ט'): 'וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל עָרְלֵי לֵב'. וְנֶאֱמָרָה עוֹרְלָה בְּגוּף יְעֹרֵל זָכָר', וְנֶאֱמַר לוֹ (=לְאַבְרָהָם) 'הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים'. אִם יָמוּל מִן הָאֵזֶן אֵינּוּ תָמִים, מִן הַפֶּה אֵינּוּ תָמִים, מִן הַלֵּב אֵינּוּ תָמִים, וּמֵהֵיכָן יָמוּל וְיִהְיֶה תָמִים? הֵיךְ אוֹמֵר, זֶה עוֹרְלַת הַגּוּף. מִקְרָא אָמַר 'וּבֶן שְׁמֹנֶת יָמִים יָמוּל לְכֶם כָּל זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם' - אִם יָמוּל מִן הָאֵזֶן אֵינּוּ שׁוֹמֵעַ, מִן הַפֶּה אֵינּוּ מְדַבֵּר, מִן הַלֵּב אֵינּוּ חוֹשֵׁב. (אִם כָּדָ) מֵהֵיכָן יָמוּל וְיִהְיֶה יָכוֹל לְחַשׁוֹב? זֶה עוֹרְלַת הַגּוּף".

וְתִמְהוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים עַל מִדְרָשׁ זֶה. שָׁכֵן, מְדוּעַ אִם יָמוּל אֶת עוֹרְלַת הָאֵזֶן אוֹ הַפֶּה יִהְיֶה בְּעַל מוֹס, וְאִם יָמוּל אֶת עוֹרְלַת הַמִּלְּהָ לֹא יִהְיֶה בְּעַל מוֹס?

וְעוֹד צְרִיף לְדַעַת, מָהִי פְּנֹת עוֹרְלַת הָאֵזֶן אוֹ עוֹרְלַת הַפֶּה, אוֹ הַלֵּב? וְהֵרִי לֹא מְצִינוּ שׁוֹם עוֹרְלָה שֶׁיֵּשׁ עַל אֵיבָרִים אֲלוּ...

וּמְצִינוּ לְכָד בִּיאוּר מֵתוֹק בִּסְפָר "תְּפִילָה לְמֹשֶׁה", לְרַבִּי מֹשֶׁה אֶלְמוֹשֶׁנִּינוּ (חֲכָם גְּדוֹל מְסֻלוֹנִיקָי), שֶׁמְבָאָר שֶׁ"עוֹרְלַת הָאֵזֶן" הַפְּנֹתָה הִיא עַל תִּיקוֹן הַשְּׁמִיעָה, כָּל הַדְּבָרִים הַנִּמְשָׁכִים מֵהַשְּׁמִיעָה, שֶׁלֹּא לְשִׁמוּעַ דְּבָרִים הָאֲסוּרִים: לְשׁוֹן הָרַע, נִיבּוּל פֶּה וְכוּ'. וְאֵילוּ "עוֹרְלַת הַפֶּה" הִיא תִיקוֹן כָּל הַדְּבָרִים הַנִּמְשָׁכִים מֵהַפֶּה: דִּבּוּר, לְשׁוֹן הָרַע, אֲכִילָה וְשִׁתְיָה הָאֲסוּרִים וְכוּ'. וְאֵילוּ "עוֹרְלַת הַלֵּב" הִיא תִיקוֹן כָּל הַדְּבָרִים הַנִּמְשָׁכִים מֵהַלֵּב, מִחֻשְׁבוֹת, תַּאֲוֹת אֲסוּרוֹת וְכוּ'.

אוֹלָם, עוֹרְלַת הַגּוּף (=עוֹרְלַת הַמִּלְּהָ) הִיא תִיקוֹן לְכָל הַגּוּף, בְּנוֹסָף לְכָל אֵלוּ הָעוֹרְלוֹת שֶׁהִבְאָנוּ - עוֹרְלַת הָאֵזֶן, הַפֶּה וְהַלֵּב, וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "ד' עוֹרְלוֹת הֵן, כְּלוּמָר, בְּ-ד' מְקוֹמוֹת צְרִיף תִיקוֹן. אִם יִתְנוּקֵן הָאֵזֶן - אֵינּוּ תָמִים, כִּי עֲדִין חִסֵּר תִיקוֹן ג' הַנִּשְׁאָרִים. וְכֵן מִן הַפֶּה, וְכֵן מִן הַלֵּב. הֵיךְ אוֹמֵר, זֶה עוֹרְלַת הַגּוּף, וְהוּא כּוֹלֵל לְאַרְבָּעֵתָם... אִם יָמוּל הָאֵזֶן, לֹא יִתְנוּקֵן כִּי אִם הַשְּׁמִיעָה... וְאִם מִן הַפֶּה... יִתְנוּקֵן גַּם כֵּן הַדִּבּוּר הָרַע וְהַבְּלָתִי נְאוֹת, וְאִם מִן הַלֵּב... (יִתְנוּקֵן עֲנִי) מִחֻשְׁבוֹת רְעוֹת... (אוֹלָם, תִיקוֹן עוֹרְלַת הַגּוּף/הַמִּלְּהָ) זֶהוּ תִיקוֹן כָּל כְּלָלוֹת הַכּוֹחוֹת (שֶׁבְּגוּף)".

וְלָכֵן, הַטַּעַם שֶׁהַמִּדְרָשׁ מְכַנֶּה אֶת עוֹרְלַת הַמִּלְּהָ "עוֹרְלַת הַגּוּף" - מִכֵּיִן שֶׁבְּהִסְרַת עוֹרְלַת הַמִּלְּהָ, מִתְקַנֵּים אֶת כָּל ד' הָעוֹרְלוֹת (=הַמִּלְּהָ עֲצָמָה, וְכֵן עוֹרְלַת הָאֵזֶן, הַפֶּה וְהַלֵּב). וְעַל-יְדֵי כָּד אָנוּ מְזַכְּכִים אֶת הַגּוּף כְּדֵי לְעִבּוֹד בּוֹ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ.

מַעֲתָה, יוֹמְתֵק לְפִי זֶה לְצָרָף מָה שֶׁכְּתַב הַרְמַב"ם, בְּסִפְרוֹ "מוֹרָה נְבוּכִים": תְּכַלִּית מְצוֹת הַמִּלְּהָ הִיא כְּדֵי לְהַחֲלִישׁ אֶת כַּח הַיִּצָר הַכְּלָלִי שֶׁל כָּל הַגּוּף. וְכֵן גַּם בִּזְהָר הַקְּדוּשׁ וּבְכַתְבֵי הָאֲר"י זצ"ל מְבוֹאָר, שֶׁהָאָדָם נוֹלָד עִם עוֹרְלָה, שֶׁהִיא שְׂרֵשׁ הָרַע הַדְּבוּק בָּאָדָם. וְעַל-יְדֵי מְצוֹת הַמִּלְּהָ, שָׂאָז אָנוּ מְסִירִים אֶת הָעוֹרְלָה, אָנוּ מַחֲלִישִׁים אֶת כַּח הָרַע.

בְּדָרָף זֶה נֶעֱלָה בְּמִסְלָה, לְבָאָר מָה שֶׁהִבְאָנוּ לְעִיל, שֶׁבְּקִיּוּם מְצוֹת הַמִּלְּהָ בְּהִסְרַת הָעוֹרְלָה, מִתְקַנֵּים אָנוּ אֶת פְּגָם אָדָם הָרָאוּשׁוֹן, שֶׁבְּחֻטָא הָאֲכִילָה מַעַץ הַדַּעַת הַכְּנִיס זִוְהֵמָא לְגוּפוֹ. וּבְכָד הַפָּד אֶת ה"כְּתָנוֹת אוֹר" שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ הַקַּב"ה ל"כְּתָנוֹת עוֹר" (דְּהֵינּוּ הַחֲלִיף אֶת הָאוֹת א' שֶׁל "אוֹר" עִם הָאוֹת ע' שֶׁל "עוֹר").

וְהֵנָּה, כְּאָמַר, לְפָנֵי הַחֻטָא הָיָה גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאוּשׁוֹן קְדוּשׁ, בְּבַחֲנִינַת "כְּתָנוֹת אוֹר", וּבְרֹר שֶׁלֹּא הָיוּ בּוֹ אֶת ד' הָעוֹרְלוֹת (=עוֹרְלַת הָאֵזֶן, הַפֶּה, הַלֵּב וְהַמִּלְּהָ). אוֹלָם, לְאַחַר הַחֻטָא נִכְנָס בּוֹ יִצָר הָרַע, וְנִכְנָסוּ בּוֹ ד' הָעוֹרְלוֹת שֶׁהִבְאָנוּ. הֵא כִּיִּצָד?

הִנֵּה, "עוֹרְלַת הָאֵזֶן" נִכְנָסָה בָּאָדָם הָרָאוּשׁוֹן כְּאִשֶּׁר שָׁמַע בְּקוֹל תְּוָה אֲשֶׁתּוּ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב (בראשית ג', יז): "וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְתֹאכַל מִן הָעֵץ".

8
"עורלת הפה" נכנסה באדם הראשון כאשר פגם בדיבורו, ובמקום להתודות על חטאו, פפר בטובתו של הקב"ה, והטיל את האשמה על חוה אשתו, באומרו (שם יב): " **ויאמר** האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל".

"עורלת הלב" נכנסה באדם הראשון, כאשר חדרה בלבו מחשבת כפירה מדברי הנחש (שם ה): "כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו(=מעץ הדעת), ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים...". ופרש רש"י, בשם המדרש, שהנחש אמר לחוה: "כל אמן שונא את בני אומנותו, מן העץ אכל (הקב"ה), וברא את העולם". "עורלת הגוף" נכנסה באדם הראשון כאשר אכל בפועל מעץ הדעת, וכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו נהנו מאכילת איסור, ועל-ידי כך נכנס בו **היצר**, ונגזרה מיתה על הגוף, ומזה נוצרה **העורלה** הפלילית על הגוף. ולכן, כדי לתקן את ד' **העורלות** הללו, שנכנסו באדם הראשון ובזרעו אחריו, נתן הקב"ה לאברהם ולזרע ישראל אחריו את מצות המילה, להסיר בפועל את **העורלה** הפלילית, היא "עורלת הגוף", הפלילה מ-גי שקבות עור, כנגד ג' העורלות - האזן, הפה והלב - כדי שעל-ידי הסרת עורלת הגוף/המילה, נוכל לתקן את כל ד' העורלות, וממילא יתקדש כל הגוף, והאות **א** של כתנות **אור** תחזור למקומה כבראשונה. ונרמז ענין זה באות **אל"ף**, שהיא נוטריקון **אזן לב פה**. לומר לה, שעל-ידי קיום מצות המילה בהסרת העורלה אנו מתקנים גם את ג' העורלות שנשארו עורלת האזן, עורלת הפה, ועורלת הלב.

והנה, בגלות מצרים, מחמת קושי השעבוד לא יכולים היו ישראל לקיים את מצות המילה, כפי שכתוב: "ואעבר עליך ואראך מתבוססת **בדמיוך** ואמר לך **בדמיוך** חיי ואמר לך **בדמיוך** חיי". והביא רש"י, בשם המכילתא: "היה רבי מתניא בן חרש אומר: הרי הוא(=הקב"ה) אומר: 'ואעבר עליך ואראך והנה עתה עת דדים' (יחזקאל ט', ז). הגיע (זמן ה) שבועה שנשבעתי לאברהם, שאגאל את בניו. (ומאחר) ולא היו בידם (של ישראל) מצות להתעסק בהם, כדי שיגאלו, שנאמר (שם): 'ואת ערם ועריה(=ערומים ללא מצות). (על-כן)...נתן להם (הקב"ה) שתי מצות **דס**: (קרבן) פסח, **ודם** מילה, ששלו (ישראל) באותו הלילה. שנאמר: 'ואראך מתבוססת **בדמיוך** - בשני **דמים**. (ועל-ידי שתי מצות **דס** אלו, נגאלו ממצרים)".

ולכן, כיון שלא היה לישראל את מצות המילה בשעבוד מצרים חזרו לשלוט בהם ד' העורלות: "עורלת הגוף" שלא יוכלו לקיים את מצות ה' עם איברי הגוף. "עורלת האזן": שלא יוכלו לשמוע אל משה, כאשר בא לבשר להם על הגאולה, כמו שכתוב (שמות ו', ט): "**ולא שמעו** אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה". "עורלת הפה" שלא יכלו להתפלל בפועל אל הקב"ה, כפי שהביא ה"אגרא דפרקא" (אות שז): "כי במצרים לא התפללו בפועל את ה' יתברך, כי היה הדיבור בגלות, ולא נאמר שם, (אלא) רק (שמות ב', כג) **ויאנחו** בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים - אנחה בלב וגם הזעקה היא בשפתים, בלי חיתוד אותיות, ותעל שועתם הוא בהרמת קול, אבל גם כן בלא חיתוד אותיות הדיבור".
ו"עורלת הלב" הוא כמו שפרש רש"י (בראשית מז, כח), "שכיון שנפטר יעקב אבינו, נסתמו עיניהם **ולבם** של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם".

הרי לנו דברים ברורים - בגלל שלא קימו ישראל במצרים את מצות המילה, חזרו ושלטו בהם ד' **העורלות** - עורלת האזן, הפה, הלב והמילה. ולכן שקעו ישראל ב-מט' שערי הטומאה, עד שבא הקב"ה, והוציאם מגלות מצרים, ונתן להם את דם הפסח ודם המילה, כדי להסיר מהם את ד' העורלות, לקדשם בקדושה עליונה, כדי שיהיו ראויים לקבל את התורה על הר סיני.

וראוי להוסיף מה שמצינו במדרש (שמות רבה ל', יב): "פעם אחת אמר לו עקילס לאדריאנוס המלך: רוצה אני להתגיר ולהעשות ישראל. אמר לו: לאומה זו אתה מבקש? כמה בזיתי אותה, כמה הרגתי אותה, לירודה שבאומות אתה מבקש להתערב? מה ראית בהם שאתה רוצה להתגיר? אמר לו: הקטן שבהם יודע היאך ברא הקב"ה את העולם - מה נברא ביום (ה)ראשון, ומה נברא ביום ב', כמה יש(=כמה זמן עבר) משנברא העולם, ועל מה העולם עומד, ותורתו אמת. אמר לו (אדריאנוס המלך): לך ולמד תורתו, ואל תמול. אמר לו עקילס: אפילו חכם שבמלכותך וזקן בן מאה שנה אינו יכול ללמוד תורתו אם אינו מל, שכן כתוב: 'מגיד דברו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל, לא עשה כן לכל גוי...".

הנה רואים אנו שמעלתה של מצות **המילה** כל-כך חשובה, עד שאי-אפשר לאדם להשיג את התורה הקדושה, בלי שיהיה נימול.

ומעתה יאירו עינינו להבין, מדוע אי-אפשר להשיג השגות בתורה, כי אם על-ידי מצות המילה. שכן, כאשר נתבונן, נראה שאין אפשרות להשיג ולקיים את התורה הקדושה, כי אם על-ידי האוזניים, הפה, הלב וכללות הגוף. הא כיצד?

הנה, עם **האזן** אנו משתמשים לשמוע את התורה שבעל-פה, הנמסרת מדור לדור. עם **הפה** אנו משתמשים לעסוק בו בדברי תורה. עם **הלב** אנו משתמשים להבין בו את דברי התורה, ועם **הגוף** אנו משתמשים ב-רמ"ח איבריו ו-שס"ה גידיו, כדי לקיים את כל מצות התורה בפועל ממש.

כנגד ד' כוחות אלו - לב, אזן, פה, גוף - אנו מתפללים בברכת קריאת שמע של שחרית: "ותן **בלבנו** בינה להבין ולהשפיל (הרי זה בלב), **לשמוע** (הרי זה באזן), ללמוד **וללמד** (הרי זה בפה), לשמור **ולעשות**

ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה (הרי זה בכל הגוף)".

אולם, לפי המבואר, יש ב-ד' כוחות אלו (לב, אֶזְנוֹ, פֶּה, גּוּף) ד' **עורלות** המונעות מן האדם להשיג ולקיים את התורה. לכן, הקדים הקב"ה רפואה למכה, וצוה למול כל אחד מישראל בן שמונת ימים, כדי להסיר ממנו את עורלת הגוף (=המילה), שהיא כוללת בתוכה את ג' ה**עורלות** - הפה, האֶזְנוֹ והלב. ועל-ידי כך בהסרת עורלת המילה אנו מתקנים את כל ד' הכוחות הללו (לב, אֶזְנוֹ, פֶּה, גּוּף), כדי שנוכל להשיג ולקיים את כל דברי התורה הקדושה.

ואתה, בא וראה, שמטעם זה צוה הקב"ה לישראל על מצות המילה בהכנתם למתן תורה, כמו שכתוב במעמד הר סיני (שמות יט', ה'): "ולעתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים", ובמדרש כתבו דורשי רשומות, כי "והייתם לי סגלה מכל" - סופי תיבות "מילה". דהיינו, על ידי סגולת ה**מילה**: "שמוע תשמעו בקלי" - תוכלו להבין ולהשיג את תורתך.

ולכן, כאשר נתבונן, נראה שבשעת מתן התורה השתמשו ישראל ב-ד' כוחות אלו (לב, אֶזְנוֹ, פֶּה, גּוּף) כדי לקבל את התורה. הנה, באֶזְנוֹ כתוב (שמות יט', יט'): "ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם". הנה, בפה, כאשר קבלו ישראל את התורה, אמרו (שמות כד', ז'): "ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". בלב, כמו שפרש רש"י (שם ב'): "ויחן שם ישראל נגד החר", כאיש אחד בלב אחד". ובגוף, שהרי קבלו עליהם ישראל לקיים את כל התורה באיברי הגוף, כמו שכתוב: "כל אשר דבר ה' נעשה". יהי רצון שנזכה תמיד להכניע את ד' ה**עורלות** - עורלת הלב, האֶזְנוֹ, הפה, והגוף - כדי "להבין ולהשכיל לשמוע לתלמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה" רבה!
"אדון עולם"

בין הפיוטים שאנו אומרים בכל בקר עם כניסתנו לבית הכנסת, בולט במיוחד הפיוט הנפלא "אדון עולם", שבו אנו מזכירים את יחודו של הקדוש ברוך הוא, ומתארים אותו בתארים נשגבים כיחיד ומיוחד, המנהיג ברחמי את כל הברואים.

את הפיוט "אדון עולם" חברו הקדמונים, ונודעה לו סגולה מיוחדת, כפי שהביא "המטה משה" (עמוד העבודה לא'), בשם הגאונים, כטעם להקדמת אמירתו קדם תפלת השחר: "מצאתי כתוב: כל מי שמכון בעת התפלת אדון עולם (ראה קצור השל"ה חלין, תחילת הלכות תפלה), כתב רבי יהודה החסיד, ורב האי גאון, ורב שרירא גאון: **ערב אני בדבר, שתפלתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפלתו, ואין לו שטן** ופגע רע בראש השנה וביום הכפורים בתפלתו, ואויביו נופלים לפניו, ויש אומרים אף יצר הרע משלים אתו. ועליו אמר שלמה המלך ע"ה (משלי טז', ז'): 'ברצות ה' דרכי איש, גם אויביו ישלם אתו'".

הרב הקדוש בעל ה"אוהב ישראל" מאפסא, נתן טעם נוסף להקדמת פיוט זה לתפלה: בפיוט "אדון עולם" נרמזו כל הכוונות שאותן יש לכוון באמירת השמות הקדושים בתפלה: כונת שם הוי"ה (= אדון הכל, הנה הוה ויהיה) נרמזה בלה בפיוט **אדון עולם**. הנה אדון הכל אשר מלך זה "היה". **לעת נעשה** זה "הוה". **ואחרי ככלות זה "יהיה"**, - וכן "והוא היה והוא הוה והוא יהיה בתפארה".

וכונת שם "אלקים" (=תקיף ובעל היכלת ובעל הכחות כלם), נרמזה ב-"בלי ראשית בלי תכלית ולו העז והמשרה". ואמנם, לכתחלה יש לכוון בכל שם ושם את הכוונות הנ"ל. אך, כיון שהשכחה מצויה, מקדימים אנו לומר את הפיוט "אדון עולם" לפני התפלה. שכן, יש בו מעין גילוי דעת, שכל השמות שנאמר יהיו על דעת כוונות אלו. (טעמי המנהגים אות כט). אמרי פינחס שער התפלה, אות ס').

"אדון עולם"

שנינו במסכת ברכות (ז', עב'): "אמר רבי יוחנן, משום רבי שמעון בן יוחאי: מיום שברא הקדוש-ברוך-הוא את העולם, לא היה אדם שקראו להקדוש-ברוך-הוא "אדון", עד שבא אברהם וקראו "אדון", שנאמר: 'ויאמר אדני אלקים במה אדע כי אירשנה'?" בענין זה מספרים חסידים, מעשה בבעל מחבר, שבא אצל הגאון רבי אליהו מוילנא, ובקש ממנו "הסכמה" על פרוש מקיף שחבר לסידור התפילות.

נטל הגאון את כתב היד מידי אורחו כדי לעיין בו (קדם מתן "ההסכמה" בחתימת ידו), ומיד צדו עיניו, שבפתח הספר דן המחבר בשאלה, מדוע קבעו מסדרי התפילות את השיר "אדון עולם" (המיוחס למשורר הספרדי רבי שלמה אבן גבירול) בפתח תפילת השחר, הנאמרת כל בקר?

בתשובה לשאלה זו, הביא המחבר את מאמרם של חז"ל במסכת ברכות, שאברהם אבינו היה הראשון שקרא להקב"ה "אדון", ופיון שאברהם הוא שתקן את תפילת שחרית (ברכות כו', עב'), מן הראוי לפתוח את תפילת היום בפיוט הנשגב המתחיל במלים: "אדון עולם". נשא הגאון מוילנא מבט מלבב לעבר המחבר, שהיה נרעש ונפחד במחיצת גדול הדור, וכה אמר לו: אחרי שקראתי את המשפטים הראשונים של כתב היד, הנני נכון להעניק לך "הסכמה" על ספרך. שכן, עליך לדעת, כי לא בא ספרך זה בדפוס, אלא בשביל מאמר זה בלבד - דינו. **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 17:23

עֲרֻשׁ ק' ז' חֲשׁוֹן תשע"ח (17.10.17) bnei-zion.com

צִיאַת הַשָּׁבֹת: 18:31

ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִשְׁמַר אֶתָּה וְזָרַעְךָ אֶחָרֶיךָ לְדֹרֹתֵם... וְגַבְרֵי שְׁמֹנֶת יָמִים יִמּוּל לְכֶם כָּל זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם"

בְּפֻרְשָׁתֵנוּ, פְּרֻשַׁת "לָךְ לָךְ", אֲנִי לְמַדִּים עַל הַמְצוּה הָרִאשׁוֹנָה שְׁמֻקִּים כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּמִסִּירוֹת-נֶפֶשׁ, הֲלֵא הִיא מְצוֹת הַמִּילָה שְׁנֵתוֹן הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (בְּרִאשִׁית יז', ט'): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם... וְגַבְרֵי שְׁמֹנֶת יָמִים יִמּוּל לְכֶם כָּל זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם."

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׁמֻקִּים הַמִּילָה הִיא אֲמָנָם הַמְצוּה הָרִאשׁוֹנָה שְׁכָל יִשְׂרָאֵל מְקִימִים, וְאוּלָם אֵין הִיא מְצוּה שְׁקִיּוּמָה רַק פְּעַם אַחַת (בְּשַׁעַת הַמִּילָה) וְדִי, אֶלֶּא זֹאת מְצוּה מִתְמַדָּת שְׁמֻמְשִׁיךְ וּמְקִימִים כָּל יְהוּדִי וְיְהוּדִי נִימּוּל, כָּל יָמֵי חַיָּיו עַד יוֹם מוֹתוֹ.

וְהָרִאָיָה לְכָךְ הוּא מִמָּה שְׁשִׁינּוּ בְּגִמְרָא (מִנְחוֹת מו'): "בְּשַׁעַת שְׁנִכְנַס דוֹד לְבֵית הַמְרַחֵץ, וְרָאָה עֲצָמוֹ עוֹמֵד עִירוֹם, אָמַר: 'אֹוִי לִי שְׁאֲעֲמוּד עִירוֹם בְּלֵא מְצוּה'. וְפִיּוֹן שְׁנִזְכָּר בְּמִילָה שְׁבִבְשָׁרוֹ - נִתְיִשְׁבָּה דַעַתוֹ. לְאַחַר שְׁיָצָא, אָמַר עֲלֵיהָ שִׁירָה, שְׁנֹאָמַר: 'לְמַנְצַח עַל הַשְּׁמִינִית... - מְזֻמּוֹר לְדוֹד עַל מִילָה, שְׁנִתְנָה בְּשְׁמִינֵי...".

הִנֵּה מְכָאן מוֹכַח, שְׁמֻקִּים הַמִּילָה הִיא מְצוּה מִתְמַשְׁכָּת. שְׁכֹן, אִם נֹאמַר שְׁמֻקִּים הַמִּילָה הִיא רַק בְּשַׁעַת הַבְּרִית, כְּאֲשֶׁר מִסִּירִים אֶת הַעוֹרְלָה, מְדוּעַ שְׁמַח דוֹד בְּבֵית הַמְרַחֵץ עַל מְצוּה זוֹ וְנִתְיִשְׁבָּה דַעַתוֹ? אֶלֶּא מוֹכַח מְזָה שְׁמֻקִּים הַמִּילָה הִיא מְצוּה תְּמִידִית, וְלָכֵן שְׁמַח דוֹד בְּבֵית הַמְרַחֵץ שְׁגַם בְּהִיוֹתוֹ עִירוֹם בְּלֵי צִיּוּת וְתַפִּילִיוֹ, הִנֵּה הוּא מְמַשֵּׁיךְ לְקִימִים אֶת מְצוֹת הַמִּילָה שְׁהִיא חוֹתֵם הַמְלָךְ בְּבִשְׁרוֹ.

וּמְצִינּוּ בְּמֻשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל ה"חֲתָם סוֹפֵר" (לָךְ לָךְ דף נה) חִידוּשׁ גְּדוֹל, שְׁמֻקִּים הַמִּילָה הִיא תִּיקוּן לְחֻטָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שְׁגַרְם בְּחֻטָּאוֹ לְכָךְ שְׁהַקַּב"ה עָשָׂה "כְּתוּנֹת עוֹר" בְּמִקּוֹם "כְּתוּנֹת אֹר" (שְׁהִיוּ לְאָדָם לְפָנֵי הַחֻטָּא), כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (בְּרִאשִׁית ג', כא'): "וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתוּנֹת עוֹר וַיַּלְבָּשֵׁם".

אוּלָם, עַל-יְדֵי קִיּוּם מְצוֹת הַמִּילָה בְּהַסְרַת הַעוֹרְלָה, מְתַקְנִים אֶת פְּגַם אָדָם הָרִאשׁוֹן, שְׁבַחֻטָּא הָאֲכִילָה מְעַץ הַדַּעַת הַכְּנִיס זוֹהֵמָא לְגוֹפוֹ, וְעַל-יְדֵי נְהַפְךָ הַגּוֹף, שְׁהִיָּה בְּבַחֲיִנַת "כְּתוּנֹת אֹר" לְבַחֲיִנַת "כְּתוּנֹת עוֹר".

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל ה"חֲתָם סוֹפֵר": "נִרְאָה לִי, דְּאַחַר דְּהַלְבִישָׁם הַקַּב"ה כְּתוּנֹת עוֹר עַל כָּל גּוֹפָם, וּבְנִיָּהֶם אַחֲרֵיהֶם נוֹלְדוּ בְּלֵי מְלָבוּשׁ כְּתוּנֹת עוֹר הַהוּא, אֶבֶל הַשְּׂאִיר הַקַּב"ה בְּכָל גּוֹף עוֹרְלַת הַגִּיד, שְׁהוּא (מִיּוֹן) שִׁיּוֹר מְכַתְּנֹת עוֹר שְׁהִיָּה עַל כָּל הַגּוֹף... לְזָכָר חֻטָּאִם נֶגְדַּ פְּנִיָּהֶם לְבוּשָׁה וּכְלִימָה וְלַחֲרַפַּת עוֹלָם.

אֲמָנָם, מִי שְׁרוּצָה לְתַקּוֹן חֻטָּא עַץ הַדַּעַת, לְהַסִּיר זוֹהֵמַת הַנְּחָשׁ, יִסִּיר חֲרַפַּתוֹ וְיִמּוּל בְּשָׂר עוֹרְלָתוֹ לְאוֹת בְּרִית בֵּינוֹ לְבִין אֱלֹקָיו, וְזֵהוּ מְצוֹת מִילָה בְּבִנֵי אַבְרָהָם אֲבִינּוּ, עֲלִיו הַשְּׁלוּם. וּמִשׁוּם הַכִּי(=כָךְ) נִקְרָא אַבְרָהָם אֲבִינּוּ 'תְּמִים', בְּהַסְרַת הַעוֹרְלָה וְגִילּוֹי הַעֲטָרָה".

כְּדִי לְהַבִּין עֲנָנוּ זֶה בִּיתָר שְׂאֵת, נִקְדִּים מָה שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ (בְּרִאשִׁית רַבָּה כ', יב'): "בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל ר' מֵאִיר מְצָאוּ כְּתוּב: 'כְּתוּנֹת אֹר' בְּמִקּוֹם 'כְּתוּנֹת עוֹר', כְּפִי שְׁפָתוֹב: 'וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתוּנֹת עוֹר וַיַּלְבָּשֵׁם".

וְיִשׁ לְתַמּוּהָ עַל-כָּךְ: וְכִי אֵיךְ יַעֲלָה עַל הַדַּעַת, שְׁרַבִי מֵאִיר כְּתַב בְּסִפְר תוֹרָתוֹ "כְּתוּנֹת אֹר" בְּאֲלִיף, בְּמִקּוֹם לְכַתּוּב "כְּתוּנֹת עוֹר" עִם ע. הֲלֵא כְּיָדוּעַ, אִם מְשַׁנִּים אֶפִּילוֹ אוֹת אַחַת בְּסִפְר הַתוֹרָה - הוּא נִפְסָל!

בִּיאוֹר נִפְלָא עַל-כָּךְ אֲנִי לְמַדִּים מְדַבְרֵי רַבֵּנוּ הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר הַלִּיקוּטִים "בְּרִאשִׁית"), הַמְּגַלָּה לָנוּ, כִּי לְפָנֵי שְׁחֻטָּא הָאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּעַץ הַדַּעַת, הָיָה גּוֹפּוֹ מְזוּכָךְ מְאֹד, עַד שְׁהֵאִיר בְּאֹר עֲלִיוֹן בְּבַחֲיִנַת "כְּתוּנֹת אֹר", כְּמִבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (נִיקְרָא רַבָּה כ', ב'): "תְּפוּחַ עֲקֹבוֹ שֶׁל אָדָם רִאשׁוֹן הָיָה מְכַהָה(=מְאִפִּיל) (עַל) גִּלְגַּל (ה) חֲמָה. קִלְסַתֵּר פְּנִיּוֹ - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה".

אוּלָם, לְאַחַר שְׁחֻטָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, נִכְנַס לְתוֹכּוֹ יֶצֶר הָרַע, וְנִתְגַּשֵּׁם גּוֹפוֹ, וְכַתּוּצָאָה מְכָךְ, בְּמִקּוֹם שְׁהַגּוֹף יֵאִיר בְּאוֹר הַנְּשֻׁמָה שְׁבַתּוֹכּוֹ, בְּבַחֲיִנַת "כְּתוּנֹת אֹר", יֵרַד הַגּוֹף לְמִדְרַגַּת "כְּתוּנֹת עוֹר".

וְכֵן מְבוֹאֵר גַּם בְּזִהָר הַקְּדוּשׁ (מִתוֹרָגָם לְשׁוֹן הַקְּדוּשׁ): "אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּשִׁהִיָּה בְּגֵן עֵדֵן, הָיָה מְלוּבָשׁ בְּלָבוּשׁ כְּדַמִּיוֹן שֶׁל מַעֲלָה, וְהוּא לְבוּשׁ מְאֹר הָעֲלִיוֹן. כִּיּוֹן שְׁנִתְגַּרַשׁ מִגֵּן עֵדֵן, וְנִצְרָךְ לְלָבוּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, מָה כְּתִיב? 'וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתוּנֹת עוֹר וַיַּלְבָּשֵׁם'. מְקוּדָם, בְּגֵן עֵדֵן, הָיוּ לְהֵם כְּתוּנֹת שֶׁל אֹר... וְכִיּוֹן שְׁנִתְגַּרְשׁוּ מִשָּׁם, נִצְרָכוֹ לְלָבוּשׁ אַחַר, שְׁמִתְאִים לְעוֹלָם הַזֶּה. עַל-כֵּן עָשָׂה לוֹ הַקַּב"ה כְּתוּנֹת עוֹר".

וְכַתַּב הַשְּׁל"יָה הַקְּדוּשׁ (בְּרִאשִׁית, וַיִּשָּׁם): "וְהִנֵּה, כְּשִׁבָּא הַנְּחָשׁ וְגַרְם שְׁנִסְתַּלַּק (וּנְפָרַד) א' מִן אָדָם, (וְלָכֵן נִקְרָא הַנְּחָשׁ) 'נִרְגָן מִפְרִיד אֲלוּפִי', (וְכִיּוֹן) (ש)נִשְׁאָר 'דָּם' מִן 'אָדָם', כִּי בָּאָה מִיתָה לְעוֹלָם, וְנִשְׁפָךְ הַדָּם. וְהָאֲרַכְתִּי

בְּרוּשׁ הַזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי בְּהִסְתַּלַּק אֲנִי מִן אֲדָם, נִסְתַּלַּק אֲנִי דְכַתְּנוֹת אֹר, וְנִעְשָׂה עֹר, כַּעֲיֵן עֹר וּבִשְׂרָ, וּמִן 'אֲדָם' נִשְׁאָר 'דָּם'."

לְפִי כָּל זֶה נִשְׁפִּיל לְהַבִּין, שְׁלֹא אַחֲרֵי הַחֲטָא, הַקַּב"ה עָשָׂה לְאֲדָם וְחֹהָ כַתְּנוֹת עֹר כְּדִי לְהַלְבִּישׁ לְגוּפּוֹ, אֲךָ לְנִבְרָאִים הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם לֹא עָשָׂה הַקַּב"ה כַתְּנוֹת עֹר עַל כָּל גּוּפָם, אֲלֵא הִשְׁאִיר אֶת זִוְהַמַּת הַנְּחָשׁ עַל עוֹרֹלַת הַמִּילָה, וְעַל-יְדֵי קִיּוֹם מִצְוֹת הַמִּילָה, כַּאֲשֶׁר מִסִּירִים אֶת הָעוֹרֹלָה, שֶׁהִיא מִזִּוְהַמַּת הַנְּחָשׁ, בְּכַךְ אֲנִי מְכַנְּיָם אֶת הַגּוּף לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, וְעַל-יְדֵי כֵךְ לְקַדֵּשׁ אֶת הַגּוּף, שְׂיִחְזוֹר מִחֲדָשׁ לְהִיּוֹת בְּבַחֲיִנַּת "כַתְּנוֹת אֹר".

אוּלָּם, הַתְּנָא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֶּסֶךְ, בְּגִדְל קְדוּשָׁתוֹ עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתוֹרָה, הִצְלִיחַ לְזַכֵּךְ אֶת גּוּפוֹ, עַד שֶׁהִפְכוּ שׁוֹב לְבַחֲיִנַּת "כַתְּנוֹת אֹר". וְעַל-כֵּן רָמְזוּ חַז"ל, בְּאוֹמְרָם: "בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל ר' מֵאִיר מְצָאוּ כַתְּנוֹת: 'כַתְּנוֹת אֹר'". דְּהֵינּוּ, עַל-יְדֵי עֶסֶק תוֹרָתוֹ, זָכָה לְזַכֵּךְ אֶת גּוּפוֹ כַּאֲדָם הָרֵאשׁוֹן קוֹדֵם הַחֲטָא, וְהָרִי זֶה כְּאִילוֹ הִיָּה כַתְּנוֹת "כַתְּנוֹת אֹר" בְּתוֹרָתוֹ. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְחֵק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "הַמּוֹל יְמוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ... וְהִיָּתָה בְּרִיתִי בְּבִשְׂרָכֶם לְבְרִית עוֹלָם" (י' יג')

עַל הַכַּתְּנוֹת, "הַמּוֹל יְמוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ", שׁוֹאֵל הַ"כֶּסֶף רַחֲמִים", מְדוּעַ יֵשׁ כַּפִּילוֹת בַּכַּתְּנוֹת – גַּם "הַמּוֹל" וְגַם "יְמוֹל"? וּמְשִׁיב הַ"כֶּסֶף רַחֲמִים" וְאוֹמֵר, שֶׁכָּאֵן רָמְזוּ הַקַּב"ה עַל הַפְּרִיעָה שְׂצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לְאַחֲרֵי הַמִּילָה. שֶׁכֵּן, אוֹמְרִים חַז"ל בְּמִשְׁנָה (שַׁבָּת י"ט, ו'): "מָל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּילָה, כְּאֵלּוֹ לֹא מָל". וְלִכֵּן אוֹמֵר הַכַּתְּנוֹת: "הַמּוֹל" זֶה מִילָה, וְ"יְמוֹל" זֶה הַפְּרִיעָה (הַפְּרִיעָה הִיא חֲשִׁיפַת הָעֵטָרָה עַל-יְדֵי הַסֶּרֶת שֶׁכָּתַב הָעוֹר הַדָּק שֶׁבִּין הָעֵטָרָה וְהָעוֹרֹלָה, הַדְּבוּקָה אֶל הָעוֹרֹלָה). וּמוֹסִיף הַ"כֶּסֶף רַחֲמִים", שֶׁמִּצְוָה מִן הַמּוֹבְחָר לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה בְּיוֹם הַמִּילָה. וְאִם אֵין לְאָבִי הַבֵּן כֶּסֶף, יִקַּח הַלְוָאָה, וְהַקַּב"ה יַעֲזוֹר לוֹ לְפָרוֹעַ אֶת הַהֲלוּאָה. וְהוּוּ שֶׁכַּתְּנוֹת (בִּיבָה טו'): "בְּנִי, לוֹו עָלִי וְאֲנִי פּוֹרַע". וּמְדוּעַ אֵין הַכַּתְּנוֹת אוֹמֵר "לוֹו עָלִי וְאֲנִי מְשַׁלֵּם"? אֲלֵא לְרְמוֹז עַל הַמִּילָה וְהַפְּרִיעָה. וְלִכֵּן, רֵאשִׁי תִּיבּוֹת שֶׁל "וְאֲנִי פּוֹרַע" – פּוֹרַע (=86), גְּמַטְרִיָּה "מִילָה", עִם הַכּוֹלֵל. וְ"פּוֹרַע" הוּא מְלִשׁוֹן פְּרִיעָה, שֶׁהִיא עֵיקָר הַמִּצְוָה.

וְהוּוּ שֶׁכַּתְּנוֹת "הַמּוֹל", שְׁזֶה אוֹתִיוֹת "מְלוּה", לְרְמוֹז עַל "לוֹו עָלִי וְאֲנִי פּוֹרַע". וְהָעוֹשָׂה מִילָה, הַקַּב"ה מְצִיל אוֹתוֹ מֵאֵשׁ הַגְּהֵנוֹם בְּזִכּוֹת הַמִּילָה, וְעַל-כֵּן רָמְזוּ הַכַּתְּנוֹת: "מְדוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה", רֵאשִׁי תִּיבּוֹת "מִילָה", לוֹמֵר לְךָ שֶׁבְּזִכּוֹת הַמִּילָה – "לֹא יִבְעַר" – אֵשׁ הַגְּהֵנוֹם אֵינָה שׁוֹלֵטַת בּוֹ. וְאִם תֹּאמֵר, שֶׁגַּם הַגּוֹיִים הָעוֹשִׂים מִילָה יִקְבְּלוּ שָׂכָר, לֹא כֵן הַדְּבָר, אוֹמֵר הַ"כֶּסֶף רַחֲמִים", אֲלֵא רַק יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: "יַעֲקֹב מִעַם לוֹעֵז הִיָּתָה", רֵאשִׁי תִּיבּוֹת "מִילָה", וְרַק יִשְׂרָאֵל שְׁשׁוּמְרִים שַׁבַּת זֹכִים לְכֶךְ, וְעַל-כֵּן אֲנִי אוֹמְרִים: "הַמְּנַחֵל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל", רֵאשִׁי תִּיבּוֹת "מִילָה".

"וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְוֹן" (יב' ה')

מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה הַמִּתְגַּוְרֶרֶת פְּיוֹם בַּשְּׂכּוֹנֵת "בֵּית יִשְׂרָאֵל" בִּירוּשָׁלַיִם, וּמְשַׁמֶּשֶׁת דּוּגְמָא מוֹפְתִית לַעֲשִׂית חֶסֶד, עַד שֶׁמְחַנְכוֹת "בֵּית יַעֲקֹב" מְבִיאֹת אֶת הַתְּלִמִּידוֹת שִׁילְמָדוֹ דּוּגְמָא, כִּיֻּצַּד אִשָּׁה אַחַת מְסוּגֶלֶת לַפְּעוּל וּלְהַפְעִיל כָּל-כֵּךְ הַרְבֵּה מַעֲשֵׂי חֶסֶד. מָה שֶׁמְרַגֵּשׁ בְּמִיּוּחַד בְּפַעֲלֵלוֹת הַחֶסֶד שֶׁל אוֹתָהּ אִשָּׁה, שֶׁהַשְּׁלִיחִים שָׁלַח מְנִיחִים אֶת הַחֲבִילוֹת בְּבִתֵּי הַמְּשַׁפְּחוֹת הַנִּזְקָקוֹת אַחַת לְשָׁבוּעַ בְּשָׁעָה 2.00 בְּלִילָה. וּבְשָׁעָה 5.00 לַפְּנוֹת בְּקָר הֵם חוֹזְרִים שׁוֹב, לְוֹדָא שֶׁבְּנֵי הַבֵּית הַכְּנִיסוּ אֶת הַחֲבִילוֹת הַבֵּיתָה. וְאִם הֵם רוֹאִים שֶׁהַחֲבִילוֹת לֹא הוּכְנָסוּ, הֵם לוֹקְחִים אוֹתָהּ בְּחִזְרָה, וְחוֹזְרִים לְמַחֲרָת... וְכָל זֶה כְּדִי שְׂאֵף אַחַד מֵהַשְּׂכֵנִים לֹא יִרְאוּ וְלֹא יִדְעוּ, כְּדִי לֹא לְבַגֵּשׁ אֶת אוֹתָם נִזְקָקִים! וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת, מְסַפֵּר הַרְבֵּה שְׂטִיין, הִיא אִשָּׁה עֲשִׂירָה מְאֹד! יֵשׁ לָהּ וִילָה עֲנֻקִית, וְכֶסֶף מְמַשׁ לֹא חֶסֶר לָהּ... הַבֵּית שָׁלָה, כָּל הוִילָה הָעֲנֻקִית, וְכָל כֶּסֶפָה גּוֹיִסוֹ לְחֶסֶד! כָּל בֵּיתָה מְלֵא בְּאַרְגָּזִים וּמוֹצָרֵי מְזוּן, וּבְמִשְׁךְ כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלִּילָה הָעוֹבְדִים מְתוֹרְצִים וּמְכַנְּיָם אֶת הָאַרְגָּזִים... וְכֶלֶם עֲמֵלִים לְמַטְרָה אַחַת: לַעֲשׂוֹת חֶסֶד! יוֹם אַחַד, כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ הַרְבֵּה לְבִיתָהּ, כְּדִי לְהַתְרַשֵּׁם מֵהַפְּעִילוֹת, הוּא שָׁאֵל אוֹתָהּ: "אֵיךְ אַתְּ מְסוּגֶלֶת שֶׁהַבֵּית שֶׁלְךָ נִרְאָה כֵּכָה?? מְלֵא אַרְגָּזִים וּמְזוּן בְּכָל מְקוֹם...".

(סִיפּוּרָה שֶׁל אִשָּׁה זֹאת כְּרוּךְ בְּנֶסֶךְ מְדָהִים, שְׂאֵרַע לָהּ לְפָנֵי שְׂנִים רַבּוֹת. הָאִשָּׁה לְקַתָּה בְּמַחְלָה מִמְּאַרְתָּ קְטָלָנִית. מְסַפֵּר הַרְבֵּה חֲזָקִיהוּ מִיִּשְׁקוּבְסָקִי: יוֹם אַחַד, בְּהִיוֹתָה בְּבֵית הַחוֹלִים, מוֹטְלַת עַל עֶרֶשׁ דָּוִי, אֶמְרוּ לָהּ הַרוֹפְאִים, שֶׁזְּמַנָּה לְחַיּוֹת קֶצֶר בְּיוֹתֵר. כִּשְׁשִׁמְעָה כֵךְ הָאִשָּׁה, פָּרְצָה בְּבִכֵי מֵר, וּפְנָתָה לְהַקַּב"ה בְּמֵלִים אֵלּוֹ: "רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְמִי זֶה יוֹעִיל אִם אֲשַׁכַּח בְּקִבְרִי? הָרִי לְךָ לֹא תִצָּא תוֹעֵלַת מְכָךְ, שֶׁהָרִי אֵז אֶפְסִיק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת, וּבּוֹדָאִי שֶׁגַּם אֲנִי לֹא אֲרוּיַח מְכָךְ. אֲנִי מְבִטִּיחָה לְךָ, אָבִי שְׁבַשְׂמִים, שְׂאֵם תּוֹצִיא אוֹתִי מִכָּאֵן בְּרִיאָה וּשְׁלָמָה, אֶקְדִּישׁ אֶת כָּל כּוֹלִי לְקַדֵּשׁ אֶת שְׂמֵךְ הַמִּיּוּחַד בְּרַבִּים, וְלִגְמוֹל חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת". הָאִשָּׁה בְּכַתָּה וּבְכַתָּה לֹלָא הַפּוּגָה... וְהִנֵּה, לְתַדְּהַמַּת הַרוֹפְאִים, תוֹךְ זְמַן קֶצֶר יִצְאָה מִבֵּית הַחוֹלִים בְּרִיאָה וּשְׁלָמָה! מִיָּד לְאַחֲרֵי מִכָּן קִיָּמָה אֶת נִדְרָהּ, וּפְתָחָה בְּפַעֲלֵלוֹת עֲנִיפָה שֶׁל חֶסֶד חוֹבֶקֶת זְרוּעוֹת עוֹלָם). עֲנָתָה הָאִשָּׁה לְרַב: "וְאֵתָה שׁוֹאֵל אוֹתִי אֵיךְ אֲנִי מְסוּגֶלֶת, שֶׁהַבֵּית שֶׁלִּי יִרְאָה כֵּכָה?? אֲנִי תִּיָּה בְּזִכּוֹת זֶה שֶׁהַבֵּית שֶׁלִּי נִרְאָה כֵּכָה...!". זֶה הַזְּכּוֹת שֶׁל חֶסֶד (מִיָּדוֹתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבְיָנוּ, כִּיֻּדְעוּ). אִם יֵשׁ אֵשׁ אוֹ חֶרוֹן אֵף בְּשַׂמִּים, הַחֶסֶד מְבַטֵּל כָּל גִּזְרָה קָשָׁה שֶׁיֵּשׁ עַל הָאֲדָם וְעַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל... יְהִי רְצוֹן שֶׁנִּזְכָּה לְסַגֵּל לְעַצְמָנוּ אֶת מִידַת הַחֶסֶד, וְלִגְמוֹל חֶסֶד עִם כָּל הַסּוֹבְבִים אוֹתָנוּ, וּבִפְרָט עִם אֲנָשֵׁי בֵּיתֵנוּ, אֲמִן וְאֲמִן. שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשַׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 17:23

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 18:31 ר"ת 18:59

בnei-zion.com

עֲרַשׁ"ק ז' חֶשׁוֹן תשע"ח (17.10.17)

הַפְּטָרָה: "לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחייתה נפשי בגלגלך" (יב' יג')

על הכתוב, "אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחייתה נפשי בגלגלך", מפרש רש"י: "למען ייטב לי בעבורך" – (כדי) (ש)יתנו לי מתנות (בעבורך). ואכן, פרעה נתן לאברהם מתנות רבות, כפי שכתוב: "ולאברהם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחת ואתנת וגמלים".

ותמהו על-כך כל המפרשים: הרי אמרו חז"ל (משלי טו, כד): "שונא מתנות יחיה"...

ועוד יותר התמיהה עולה, והרי אברהם אבינו עצמו, כאשר שב ממלחמת המלכים (כאשר הציל את לוט בן אחיו וכל הרכוש), סרב לקבל ממלך סדום "מחוט ועד שרוך נעל", באמרו (בראשית יד, כג): "ולא תאמר אני העשרתי את אברהם". וזאת, למרות שמגיע לו הרכוש, שהרי הוא זה שטרח ויגע ויצא לבדו להילחם כנגד המלכים החזקים הללו. וכאן, כאשר הוא מגיע למצרים, הוא אומר לשרה: "אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך" – כדי לקבל מתנות, שלא טרח ולא יגע בהן כלל...

נקודים תחילה להביא את דברי הגמרא (ברכות י, ב): "אמר אביי: הרוצה להנות – יהנה כאלישע, ושאינו רוצה להנות, אל יהנה כשמואל הרמתי, שנאמר (ש"א ו): 'ותשבתו הרמתה, כי שם ביתו'. ואמר רבי יוחנן, שכל מקום שהלך שם (שמואל הרמתי), ביתו עמו".

דהינו, אדם "הרוצה להנות" משל אחרים, רשאי להנות, אבל רק כאלישע הנביא שנהנה מן האשה השונמית, שהכינה לו עלית גג והאכילתו לחם.

אולם, מי "שאינו רוצה להנות" משל אחרים, ינהג כשמואל הרמתי (הנביא), עליו נאמר: "ותשבתו הרמתה, כי שם ביתו". ודרשו חז"ל: "וכי שם היה ביתו? בודאי שלא! אלא "כל מקום שהלך שם, ביתו עמו". דהינו, לכל מקום שהלך "שם (היה) ביתו". שכן, הוא הביא עמו את אהלו ואת כל כלי ביתו, כדי שלא יזדקק לאחרים במאומה, שהרי היה סובב בכל הארץ, ושופט את העם.

והנה, כאשר אנו מתבוננים במעשי אלישע הנביא, אנו מוצאים, שגם הוא לא רצה להנות משל אחרים, כפי שמצינו אצל נעמן, שר צבא ארם, שאלישע רפאו מצרעתו. ואף שנעמן הפציר בו לקבל ממנו מנחת תודה על שרפאו, לא רצה אלישע לקבל, ואף נשבע שלא יקחנה ממנו.

אם כך, מדוע שנה אלישע ממנהגו, ומהאשה השונמית נתרצה להנות ולקבל ממנה מתנת חנם, בעוד שמנעמן שר צבא ארם, הוא מסרב לקבל, למרות שנעמן נתרפא על-ידו? כדי להבין כל זאת, צריך קודם לדעת, שבודאי הדרך הראויה היא שלא להנות מאומה ממתנת בשר ודם, וצריכים אנו תמיד לסמוך על ה' יתברך, ולהיות תלויים בו ובמתנת ידו הקדושה והרחבה, כפי שהבאנו לעיל, ש"שונא מתנות יחיה".

אולם, צריכים אנו לדעת, שיש שני מצבים, בהם מותר, ואף רצוי לקבל מתנות מאחרים.

א. כאשר מקבלים טובה/מתנה מאחרים, ואותה טובה היא לטובת גותן הטובה/המתנה לעשות לו חסד ונחת-רוח. וזאת, כפי שהיה במעשה אלישע והשונמית, ששם כתוב (מלכים ב' ד, ח): "ויהי היום ויעבר אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכל לחם".

כלומר, השונמית כל-כך רצתה להיטיב לאלישע, איש האלקים, ולכן הפצירה בו בחזקה כדי להיטיב לו, עד שהסכים אלישע לדבריה. שכן, הבין הוא שהוא עושה עמה חסד, וגורם לה נחת-רוח.

ולכן הסכים אלישע לבוא לאכול ולשתות וללון בבית האשה השונמית. לא להנאתו שלו, אלא לטובת האשה השונמית, אשר היתה אשה גדולה וחשובה, בעלת שם ומעשים טובים.

ועוד יש לדעת: כיון שפונתה של השונמית היתה טהורה לשם שמים, הרי נחשב לה מעשה זה עם אלישע

כַּהֲקָרַבְתָּ קֶרְבָּן, כִּפִּי שְׁלַמְדָנוּ בַגְמָרָא (בְּרִכּוֹת שׁם): "אָמַר רַבִּי יוֹסִי... כָּל הַמְאָרַח תִּלְמִיד חָכֵם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמִהֲנִהוּ מִנְכַסְיוֹ, מֵעֵלָה עָלָיו הַפְּתוּב כְּאִלּוּ מִקְרִיב תְּמִידִין".

וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר רָאָה הַנְּבִיא אֱלִישָׁע עַד כִּמָּה מִשְׁתַּקְּקֵת הָאִשָּׁה לְזִכּוֹת בְּמִצְוֶה זֶה, נִתְרַצָּה לְסוּר אֵלֶיהָ תְּמִיד, כְּדִי שֶׁהִיא תֻּכַּל לְהֶאֱכִילוֹ, וּלְגָרוֹם לָהּ נַחַת דְּקָדוּשָׁה.

וְלָכֵן אָמְרוּ חו"ל בַּגְמָרָא "הַרְצָחָה לְהַנּוֹת – יִהְיֶה כְּאֱלִישָׁע". דְּהֵינּוּ, שְׂכַל הַמְטָרָה הִיא לְהַנּוֹת אֶת הַנּוֹתָן, לְעֲשׂוֹת לוֹ נַחַת-רוּחַ, לְמִלָּא מִשְׁאֲלָתוֹ הַטְּהוּרָה.

וּמֵעַתָּה יוֹבֵן גַּם מְדוּעַ סָרַב אֱלִישָׁע לְקַבֵּל מִנְחָה מִנְעֻמָּן. שִׁפּוֹן, נִעְמָן בִּקֵּשׁ לְהַנּוֹת אֶת אֱלִישָׁע לְשָׁלֵם לוֹ שְׂכָר עַל שֶׁרָפָא אוֹתוֹ מִצְרַעְתּוֹ טוֹבָה כְּנֶגֶד טוֹבָה. לָכֵן סָרַב אֱלִישָׁע לְקַחַת מִיָּדוֹ מְאוּמָה.

וְזֶה הָיָה גַם הַטַּעַם שֶׁשְׁמוּאֵל הַנְּבִיא שָׁלָא הַסִּפִּים לְקַבֵּל מִשָּׁל הָעַם וְלֹא כְּלוּם, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה סוֹבֵב בְּכָל יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹפֵט אֶת הָעַם, וְחָשַׁשׁ שֶׁמָּא יִקְבַּל טוֹבַת הַנָּאָה שְׁלֹא בְּכֹנֶה טְהוּרָה כְּדִי לְהַטּוֹתוֹ וּלְשַׁחְדוֹ לְהַטּוֹת אֶת הַדִּין.

ב. הַמְקָרָה הַשְּׁנִי שָׁבוּ כֵּן מוֹתֵר לְקַבֵּל מִתְּנָה מְאַחֲרִים, כְּאֲשֶׁר הַמְתַּנָּה הִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְכְדִי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם. שָׂאוּ, לֹא רַק שֶׁקִּבְּלַת הַטּוֹבָה/הַמְתַּנָּה הִיא אֵינָה פְּסוּלָה, אֲלָא לְהִיפֹךְ הִיא רְאוּיָה וּרְצוּיָה לְפָנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ.

הִנֵּה, כְּאֲשֶׁר אֲבָרְהָם אָבִינוּ בִּקֵּשׁ מִשְׁרָה "אֲמַרְי נָא אַחֲתִי אֶת לְמַעַן יִיטֵב לִי בְעַבְוֹרֶךָ וְחִיתָה נִפְשִׁי בְּגִלְלֶךָ", כְּדִי שְׁיִתֵּן לוֹ פְּרָעָה מִתְּנוֹת בְּעַבְוֹרָה, הִיָּה זֶה בְּעַת שֶׁאֲבָרְהָם עֹדִין לֹא הִתְפָּרַס, וְלֹא יִצְאוּ שְׁמֵעוֹ וְשְׁמוֹ בְּעוֹלָם. בְּתַקּוּפָה שְׂכַל הָעוֹלָם הָיוּ עוֹמְדִים מִצַּד אֶחָד בְּתַעֲיָה אַחַר אֱלִילִים עֲשׂוּיִים עֵץ וְאֶבֶן. וְאִילוּ מֵהַעֲבָר הַשְּׁנִי, עָמַד אֲבָרְהָם אָבִינוּ, אֲשֶׁר הַפִּיר וְעַבַּד אֶת בּוֹרְאוֹ, וְהָיָה מִבְּקֵשׁ לְהוֹדִיעַ לְעוֹלָם אֶת אַחֲדוֹת הַבּוֹרָא, כְּדִי לְקַרֵּב אֶת הַפְּרִיּוֹת תַּחַת כְּנִפְי שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

מִכִּיּוֹן שְׂכָךְ, בִּקֵּשׁ אֲבָרְהָם שְׁיִתְּנוּ לוֹ הַמְצָרִים מִתְּנוֹת, וְאִף קִבַּל מִיָּד אֶת הַמְתַּנּוֹת מִפְּרָעָה. שִׁפּוֹן, בְּרִאוֹת כָּלֵם אֶת הַכְּבוֹד אֲשֶׁר מִכְּבֹדוֹ מְלֶךְ מְצָרִים, וְאֶת רוֹב עוֹשְׁרוֹ אֲשֶׁר הָעֲשִׂירוֹ פְּרָעָה, גִּדְּל עָרְפוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם בְּעֵינֵיהֶם, וְעַל-יָדֵי כָךְ גִּדְּלָה גַם יְכוּלַת אֲבָרְהָם לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם וּלְקַרְבֵּם לְאַמוּנַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ.

וְלָכֵן כִּיּוֹן שֶׁאֲצֵל אֲבָרְהָם אָבִינוּ, תְּכָלִית קִבְּלַת הַמְתַּנּוֹת הִיָּתָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, לְהַרְבּוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם, וְלֹא לְשֵׁם הַנָּתָת עֲצָמוֹ, מוֹתֵר הַדְּבָר. וּבְרוּר שֶׁהַדְּבָר רְאוּי וְאִף מִצְוָה לְקַבֵּל אֶת הַמְתַּנּוֹת הָאֵלֶּה.

(וְרִאוּי לְהוֹסִיף, שֶׁאֲבָרְהָם לֹא רָצָה לְהַנּוֹת מִמְתַּנּוֹת אֵלּוּ שֶׁל פְּרָעָה, כִּפִּי שֶׁכָּתַב רַש"י (בְּרִאשִׁית כה, ו): "וְלִבִּנִי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאֲבָרְהָם נָתַן אֲבָרְהָם מִתְּנָת וַיִּשְׁלַחֵם. מֵה שְׁנִיתָן לוֹ עַל אוֹדוֹת שְׁרָה, וְשֶׁאֵר מִתְּנוֹת שֶׁנָּתַנוּ לוֹ, הַכֵּל נָתַן לָהֶם (=לְבִנֵי הַפִּילִגְשִׁים) שְׁלֹא רָצָה לְהַנּוֹת מֵהֶם". וְלִכְאוּרָה צְרִיף לְשֶׁאוֹל: אִם לֹא רָצָה לְהַנּוֹת מֵהֶם, מְדוּעַ נִטְלָן מִפְּרָעָה? אֲלָא, כִּפִּי שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁעֲשָׂה כֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְלֹא לְשֵׁם הַנָּתָת עֲצָמוֹ, וְלָכֵן מְסַרְן לְבִסוּף לְבִנֵי הַפִּילִגְשִׁים).

עַל-פִּי הָאֲמוּר יִתְבָּאָר לָנוּ גַם מְדוּעַ סָרַב אֲבָרְהָם אָבִינוּ לְאַחַר מִלְחָמַת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, לְקַחַת רְכוּשׁ "מִחוּט וְעַד שְׂרוּף נֶעַל". שִׁפּוֹן, לְאַחַר שֶׁנִּצַּח אֶת הַמְּלָכִים הַגִּיבּוֹרִים הַלְלוּ, נוֹדַע שְׁמֵעוֹ בְּעוֹלָם בֵּיתֵר שָׂאת, וְהָיוּ עֵתָה דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים וּמִתְקַבְּלִים. וְלָכֵן אָמַר לְמֶלֶךְ סְדוּם: "וְלֹא תֵאמַר אֲנִי הָעֲשִׂרְתִּי אֶת אֲבָרָם". כְּלוּמָר, ה' יִתְבָּרֵךְ הוּא "מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר", וְבוּ בְּטַחְתִּי. וְאֲדַרְבָּא, בְּאוֹתָה עַת, כְּאֲשֶׁר אֲבָרְהָם הָיָה כְּכַר נִכְבָּד וּמְפוֹרָס, אִילוּ הָיָה לוֹקַח מִתְּנוֹת מִיָּד מְלֶךְ סְדוּם, הָיָה עָרְכוֹ מִתְּמַעֵט, וְהָיָה בָּא לִידֵי חִילּוֹל שָׁמַיִם חֲלִילָה.

מִכָּאֵן יֵשׁ לָנוּ לְלִמּוּד, שֶׁצְרִיף לְהִיּוֹת סְמוּכִים וּבְטוּחִים בַּה' יִתְבָּרֵךְ, שְׁיִזְמִין לָנוּ אֶת פְּרִנְסַתָּנוּ וְאֶת כָּל צְרִכֵינוּ, וּבּוֹדָי צְרִיף לְהִתְרַחֵק כְּכָל הָאֲפָשֵׁר מִמְתַּנּוֹת בְּשֶׁר וְדָם, כִּפִּי שֶׁאֲנוּ רּוֹאִים בְּמַעֲשֵׂי אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שְׁלֹא נִהְנוּ מְאַחֲרִים כְּלוּם – כִּי אִם לְטוֹבַת הַנּוֹתָן, אוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. (ע"פ "דְּרָשׁ דּוּד" לְהַרְה"ק דּוּד הוֹפְשֵׁשְׁטֵר)

"וּבֵן שְׁמֵנַת יָמִים יְמוּל לָכֵם כָּל זָכָר לְדוֹרְתֵיכֶם" (יז' יב')

פַּעַם בְּאַסִּיפַת רַבָּנִים וְרֵאשֵׁי יוֹשִׁיבוֹת שְׁנֵתְפַנְסָה בּוּיְלָנָא, שָׁמַע רַבִּי חַיִּים סוּלוּבִיבִיצִיק (רַבָּה שֶׁל בְּרִיסקָה) עַל מִקְרָה שֶׁאֲרַע בּוֹרְשָׁה, בֵּירַת פּוֹלִין. יְהוּדִי מִתְּבוּלָל, מִתְקִיפֵי הָעִיר, סָרַב בְּעַקְשָׁנוֹת לְמוּל אֶת בְּנוֹ. וְהֵנָּה, לְאַחַר זְמַן-מָה מֵת הַיָּלֵד. בִּקֵּשׁ הָאִישׁ לְקַבּוֹר אֶת הַתֵּינוֹק בְּבֵית הַקְּבָרוֹת שֶׁל הַקְּהִילָה, אוּלָם פְּרָנְסִי הָעִיר לֹא הִנְיחוּהוּ לְהַבִּיא אֶת בְּנוֹ לְקַבֵּר יִשְׂרָאֵל, וְהַתֵּינוֹק נִקְבַר מִחוּץ לְגֵדֵר שֶׁל בֵּית הַקְּבָרוֹת. מִיָּד קָם רַבִּי חַיִּים, סָר וְזָעַף עַל הַתְּנַהּוּגוֹתָם שֶׁל רֵאשֵׁי קְהִילַת וְרָשָׁה, וְאָמַר בְּאֲזֵי הַנְּאֻסָּפִים: מַעוֹלָם לֹא מִצִּינוּ בְּהַלְכָה, שְׁיָלַד שְׁלֹא נִימוּל יִצְא מִכָּל יִשְׂרָאֵל, וְקִיָם אִיסוּר לְהַבִּיאוֹ לְקַבֵּר יִשְׂרָאֵל. הָעַרְל פְּסוּל רַק לְתַרוּמָה, לְקַדְשִׁים (=אֲכִילַת בֶּשֶׂר קְרַבְנוֹת), לְאֲכִילַת קְרַבָּן פְּסַח וּלְבִיאָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ - אִף אֵינוּ אִיסוּר בְּקַבּוּרָה! וְהוֹסִיף רַבִּי חַיִּים בְּהַרְמַת קוֹל: אִם צְרִיכִים לְעֲשׂוֹת סִיגָה (=גִּדְר) נִגְד מוֹפְקִרִים בְּיִשְׂרָאֵל, הִיָּה אוּלֵי מְקוּם לְגָזוֹר שְׁלֹא יִבִּיאוּ אֶת הָאֵב, בְּבוֹא יוֹמוֹ, לְקַבֵּר יִשְׂרָאֵל, אוּלָם הַרְדּוּ הַנּוֹלָד, שְׁלֹא נִימוּל בְּשָׁל סִירוּב הָאֵב - וְדָאֵי שְׁלֹא חֲטָא וְלֹא פָשַׁע, וְאִין לְהוֹצִיאוֹ מִכָּל יִשְׂרָאֵל... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ
כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 17:23

עֲרַשׁ"ק ז' חֶשְׁוֹן תשע"ח (17.10.17) bnei-zion.com

צִיאַת הַשְּׁבֵת: 18:31 ר"ת 18:59

bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב"

(לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וירא ה' אל אברהם ויאמר אליו, אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים" (יו', א')

על הפתוב בפרשתנו, "וירא ה' אל אברהם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים..." פרש רש"י: "והיה תמים" - התהלך לפני במצות מילה (=מהול), ובדבר הזה תהיה תמים".

והנה, ידוע מה שאמרו אומרים חז"ל, שמצות המילה היא יסוד ושרש, כדי להשריש בקרב כל איש ישראל את הכח למסור את נפשו על קדושת ה' כל ימי חייו. שכן, מצות מילה היא המצוה הראשונה שהאדם מקיים, וקיום מצוה זו הוא בבחינת מסירות-נפש (שהרי יש חשש וסכנת חיים, כפי שאומרים חז"ל רש"י, גיטין נ"ז): "דזימנין דמית" (=לפעמים מת התינוק (לא עלינו) מחמת הפצע של המילה).

וככל גדול יש בגידנו, שהכל הולך אחר ההתחלה והראשית, כמו שכתב ב"אגרא דפרקא" (ס', רה"י): "כתבו תלמידי הבעש"ט, (שצריך האדם) להיזהר בעומדו ומיטתו, שתהיה המחשבה הראשונה, הדיבור הראשון והמעשה הראשון לה' יתברך, בתורה ובמצות, ועל-ידי כך יהיו נגררין (=נמשכים) כל המחשבה והדיבור והמעשה של כל היום... (לה' יתברך שמו)".

ולפי זה מבוואר היטב, שהקב"ה קבע שהמצוה הראשונה שיקיים האדם בחייו תהיה מצות מילה, שיש בה סכנה, כדי להניח את האדם לקיים את מצות ה' במסירות-נפש. שכן, על-ידי המילה נחקק בגוף האדם הכח לקיים את כל התורה והמצות במסירות-נפש לכל החיים.

וצריך לדעת, שמעלתה של מצות המילה כל-כך חשובה, עד שאי-אפשר לאדם להשיג את התורה הקדושה, בלי שיהיה נימול, כמו שכתוב במעמד הר סיני (שמות יט', ה'): "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים", ובמדרש פתבו דורשי רשומות, כי "והייתם לי סגלה מכל" - סופי תיבות "מילה". דהינו, על ידי סגולת המילה: "שמוע תשמעו בקולי" - תוכלו להבין ולהשיג את תורת ה'.

וכן מצינו במדרש (שמות רבה ל', יב'): "פעם אחת אמר לו עקילס לאדריאנוס המלך: רוצה אני להתגרר ולהעשות ישראל. אמר לו: לאומה זו אתה מבקש? כמה בזיתי אותה, כמה הרגתי אותה, לירודה שבאומות אתה מבקש להתערב? מה ראית בהם שאתה רוצה להתגרר? אמר לו: הקטן שבהם יודע היאך ברא הקב"ה את העולם - מה נברא ביום (ה) הראשון, ומה נברא ביום ב', כמה יש (=כמה זמן עבר) משנברא העולם, ועל מה העולם עומד, ותורתו אמת. אמר לו (אדריאנוס המלך): לך ולמד תורתו, ואל תמול. אמר לו עקילס: אפילו חכם שבמלכותך וזקן בן מאה שנה אינו יכול ללמוד תורתו אם אינו מל, שכן פתוב: 'מגיד דברו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל, לא עשה כן לכל גוי...".

וצריכים אנו להבין, מדוע אי-אפשר לזכות בתורה, אלא רק על-ידי קיום מצות המילה? אלא שהענין יבואר על-פי הפתוב בגמרא (ברכות סג'): "אמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימין, אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'".

הנה, רואים אנו מכאן, שאי-אפשר שהתורה תתקיים, אלא במי שמוכן ומזומן למסור את נפשו עליה. ומאחר וכבר בארנו שמצות מילה היא בבחינת מסירות-נפש יסודית, המושרשת וחקוקה בגופנו בראשית חייו - נמצא, שרק מי שנימול הוא בבחינת "ממית עצמו", ורק כך הוא יכול להשיג את התורה הקדושה.

על-פי האמור, יאיר לנו להבין מה שאמרו חז"ל בגמרא (נדרים לב'): "גדולה מילה, ששקולה כנגד כל המצות שבתורה, שנאמר (שמות לד'): 'כי על פי הדברים האלה פרתית אתה את ישראל'. ופרש הר"ן: "פרתית אתה ברית" - פלומר ברית מילה, ששקולה... ככל המצות".

ולכאורה הפלא ופלא. שכן, למדנו בגמרא במקום אחר (גיטין ס'): "אמר ר' יוחנן: לא פרת הקב"ה ברית עם ישראל, אלא בשביל דברים (=תורה) שבעל-פה, שנאמר (שמות לד', כז'): 'כי על פי הדברים האלה פרתית אתה ברית ואת ישראל'".

כלומר, על אותו פסוק בתורה, "על-פי הדברים האלה פרתית אתה ברית ואת ישראל", דרשו חז"ל שתי דרשות - אחת במסכת גיטין (ס'), שהפונה היא על התורה שבעל-פה, ודרשה שניה במסכת נדרים (לב'), שהפונה על ברית המילה, הא כיצד?

אלא, שברור הוא שאלה ואלה דברי אלקים חיים, והן אמת שמה שכתוב בתורה הקדושה: "על פי הדברים האלה כרתתי אתך ברית ואת ישראל", הכונה היא על התורה שבעל-פה (שהרי כתוב "על פי הדברים"). אולם, מאחר ולמדנו, שאין דברי תורה מתקיימין, אלא במי **שממית** עצמו עליה, שנאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באהל".

לכן, נתן לנו הקב"ה תחילה את מצות **המילה** שהיא בבחינת מסירות-נפש (שהאדם "ממית עצמו עליה"). ועל-ידי כך יוכל האדם להשיג השגות נפלאות התורה הקדושה.

ולכן אומרת התורה "על פי הדברים האלה כרתתי אתך ברית". "כרתתי אתך ברית" שהכונה על ברית **המילה**, כלומר הקב"ה הקדים לתת לנו את ברית **המילה** שהיא מסירות-נפש, כדי שנוכל להשיג השגות התורה שבעל-פה.

וזהו שאמר רבי יוחנן: "לא כרת הקב"ה ברית(=ברית מילה) עם ישראל, אלא בשביל דברים(=תורה) שבעל-פה". כל זאת, כדי שיוכלו לעמוד ולהשיג השגות בתורה שבעל-פה. שכן, מצות **המילה** משרישה כאמור באיש ישראל טבע שיוכל לעמוד ולהתנגע בתורה.

ומעתה יובן מה שדרשו חז"ל בגמרא: "גדולה **מילה**, ששקולה כנגד כל המצות, שנאמר: 'על פי הדברים האלה כרתתי אתך ברית ואת ישראל'". ופרש הר"ן: "'כרתתי אתך ברית' - כלומר, ברית מילה ששקולה...ככל המצות".

ולפי האמור, הביאור הוא, שמאחר ומפורש שאי-אפשר להשיג את התורה שבעל-פה, אלא רק בזכות ברית **המילה**. לכן, מוכרח מפאן, ששקולה המילה כנגד כל המצות, שהרי אי-אפשר להשיג את המצות, אלא רק בזכות **מילה**, (שהרי פירושן של כל המצות הוא בתורה שבעל-פה).

על-פי האמור יאיר לנו להבין מדוע קרא הקב"ה למצות המילה בתואר "**ברית**"! (כפי שכתוב: "אתנה **בריתי** ביני ובינך", "והקמתי את **בריתי** ביני ובינך ובין זרעך אחריו לדרתם לברית עולם").

וכתב בשו"ת הגה"ק מהרי"א אסאד זצ"ל (או"ח סימן א'), דבר פלא, שהנה ידוע שיש ל"ו מסכתות בתורה שבעל-פה. (ומטעם זה סיום התלמוד הבבלי הוא במאמר: "כל השונה הלכות בכל יום - מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר: 'הליכות עולם **לו**'" (חבוקק ג'). וזאת, כדי לרמוז ש"הליכות עולם" הוא בזכות "**לו**" - אלו ל"ו מסכתות שבתורה שבעל-פה (דרשות ה"חתם סופר").

ולכן, אמר מהרי"א אסאד, מאחר ולמדנו ש"אין טוב אלא תורה" (ברכות ה'), נמצא, שיש לנו ל"ו (=36) פעמים טוב(=17), שהם בגמטריה "**ברית**"(=612). וזהו שכתוב: "על פי הדברים האלה כרתתי אתך ברית ואת ישראל" - "אלה" גמטריה ל"ו (מסכתות שיש בתורה שבעל-פה), בזכותם כרת הקב"ה "ברית" עם ישראל, לרמוז על ל"ו פעמים טוב, בגמטריה **ברית**. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה"

על הכתוב, "ויראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה", כותב "אור החיים" הקדוש זיע"א: "כאן עשה לו נס עצום, שיוכל לראות מצפון לדרום, וממערב למזרח ממקום אחד, מבלי שיוצרך (אברהם) לסובב!(=להסתובב)".

ויש להבין ענין זה. שכן, לאיזה צורך עשה כאן ה' יתברך נס עצום שכזה, שיוכל לראות מצפון לדרום, וממערב למזרח ממקום אחד מבלי להסתובב?
בספר "אוצר אפרים" מובאים שני טעמים לכך:

א. הקב"ה רצה להראות בכך כמה היא חיבתו של הצדיק לפניו, עד שכדאי שכל העולם יסתובב מסביבו, והוא לא יצטרך לטלטל עצמו טלטול קל, ולכן כתוב "מן המקום אשר אתה שם".

ב. כיון שאברהם אבינו עמד אז בפחד נורא לפני ה' יתברך, עד שממש לא היה יכול לזוז בשום איבר זיו כל שהוא, לכן היה צריך הקב"ה לעשות לו נס עצום, שיוכל לראות מצפון לדרום וממערב למזרח ממקום אחד, מבלי שיוצרך להסתובב!

בענין זה מסופר על הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, שפעם ביום הכיפורים בתפילת נעילה, עמד לפני ה"עמוד" זמן רב, ולא גמר את תפילת הלחש, עד שכבר היתה שעה מאוחרת בלילה, ולא ידעו מה לעשות. נגש בנו, רבי שלום יוסף זיע"א אל ה"עמוד" בו התפלל אביו, ודפדף את הסידור שהיה מתפלל בו, דף אחר דף, עד שגמר אביו את תפילתו. לאחר כמה רגעים פסע הרה"ק רבי ישראל מרוזין "עושה שלום", וסיים את תפילתו...ויהי לפלא! אחר-כך הסביר רבי שלום יוסף זיע"א לקהל הנוכחים את פשר הדברים: כשנגשתי אל העמוד בו התפלל אבי, הכרתי בו שהוא עומד לפני ה' בפחד גדול ונורא שכזה, עד שאינו יכול היה אפילו להרים את ידו ולהעביר את הדף של הסידור. ובעל-פה לא רצה אבי להתפלל. לכן התחלתי להעביר דף אחר דף, וכך היה יכול אבי להמשיך ולגמור את השמונה עשרה...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת: 17:23

עֲרַשׁ"ק ו' חֶשׂוֹן תִּשְׁע"ח (17.10.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 18:31 ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"

על הכתוב, "ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה", כתוב בספרים הקדושים, שכל פסוקי התורה הם נצחיים, ושירים לכל דור ודור, וכפי שכתב ה"מאור עינים" (נח): "הנה ידוע כי התורה היא נצחית, ובכל אדם". וכן כתב ה"דגל מחנה אפרים", "פי התורה היא נצחית, וישנה (=וקימת) בכל אדם ובכל זמן".

ואם כן, והתורה היא נצחית, מוטלת עלינו החובה להתבונן, איך שירים דברי ה', "לך לך מארצך", בכל אדם ובכל זמן? ומה הלקח הנשגב שעלינו ללמוד ממאמר זה של "לך לך מארצך"?

תחילה, נקדים להביא מה שמצינו בזהר החדש (מדרש גזעם "לך לך"), שהכתוב "לך לך מארצך" נדרש על הנשמה הקדושה, כאשר היא יורדת מהעולם העליון לעולם הזה, כדי להתלבש בתוך הגוף הגשמי. וכפי דברי הזהר: "ויאמר ה' אל אברהם, זו היא הנשמה שהיא 'אב' (=שנתנה מאבינו שבשמים)... ו'רם' – שממקום רם ונשא היא באה. ומה אומר לה (הקב"ה)? 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך'. (דהינו 'לך לך') מדידתך, ממקומך ומהנאתך ומבית אביך (שבשמים)... 'אל הארץ אשר אראך', כלומר, לגוף פלוני..."

'וילך אברהם, זו היא הנשמה, שהיא 'אב' לגוף, ו'רם' ממקום הרמים. 'כאשר דבר אליו ה' – להיפנס באותו הגוף שנצטווה, להנהיגו וללמדו".

והנה, על מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו, ואומר לכל הנשמות הנוולדות בעולם הזה, ללכת "אל הארץ אשר אראך", צריכים אנו ביאור. שכן, מה ראה הקב"ה שלא לגלות לאברהם מיד לאיזו ארץ עליו ללכת? רש"י מתרץ ענין זה ואומר: "אשר אראך" – לא גלה לו הארץ מיד, כדי לחבכה בעיניו (של אברהם), ולתת לו שכר על כל דיבור ודיבור". ומקור דברי רש"י הוא במדרש (ב"ר לט', ט'): "אל הארץ אשר אראך". ולמה לא גלה לו (לאיזו ארץ)? (אלא) כדי לחבכה בעיניו, וליתן לו שכר על כל פסיעה ופסיעה".

ולכן בכל פעם שאיש ישראל מתלבט, האם ללכת בדרך זו או אחרת, האם ללמוד לימוד זה או אחר, והאם לעשות עסקה זו או אחרת – עליו לתודד את שמיעתו הרוחנית, כדי לקלוט את קול ה', החוצב להבות אש, הקורא לאברהם ולזרעו: "לך לך אל הארץ אשר אראך" – דהינו, בכל פעם שתגיע לפרשת דרכים אכזב אותך בדרך הנכונה "אל הארץ", ואראה לך איך להגיע לאותו מקום שמוטל עליך לתקן.

וזהו ששנינו במדרש (ב"ר נג', יד'): "ויפקח אלהים את עיניה (של הגר) ותרא באר מים ותלך ותמלא את החמת מים ותשק את הנער". אמר רבי בנימין: הכל בחזקת סומין (=עורים) עד שהקב"ה מאיר את עיניהם..."

ולכן, כאשר איש ישראל הולך לו בדרך בעולם הזה, ומחפש את דרך האמת, צריך הוא לזכור את הבטחתו של הקב"ה: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך". וצריך הוא להתפלל שיזכה שהקב"ה יפקח את עיניו להראות לו את הדרך הנכונה והבטוחה בה ילך בעולם הזה.

אולם, הצרה הגדולה היא שבְּעוֹנוֹתֵינו הרבים אנו יוצרים מחיצה של ברזל, המבדילה בינינו לבין אבינו שבשמים, כמאמר הנביא (ישעיה נט', ב'): "כי אם עונתיכם היו מבדלים בינכם לבין אלהיכם וחטאותיכם הסתירו פנים". ועל-ידי כך אנו בחזקת סומים (=עורים) חלילה, כיון שאין לנו זכות שהקב"ה יפקח את עינינו לראות את הדרך הנכונה בה נלך.

על-כן העצה היעוצה היא שנשוב בתשובה לה' יתברך על כל עונותינו, כדי לשבור את כל מחיצות הברזל שיצרנו במעשינו המקולקלים.

וברור שצריך להתפלל לה' שישוב ויפקח את עינינו להראות לנו את הדרך בה נלך, כמו שהבטיח לאברהם אבינו

(וכן **לנשמות** בַּרְדָּתָן אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה), "אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאךָ". וְאִז תִּתְקִים בְּנִי גַם הַמִּשְׁךְ הַהִבְטָחָה: "וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדְּלֶה שְׁמֶךָ וְהָיָה בְּרַכָּה". שָׁכַן, בְּכָל צַעַד וְשַׁעַל יִהְיֶה הַקִּב"ה עִמָּנוּ לְסִיעַ לָנוּ לְהַצְלִיחַ בְּכָל דְרָךְ אֲשֶׁר נִלְךְ.

מֵעֵתָה, נִפְלָא לְצַרְף בְּזֶה אֶת הַלְקָח הַנִּשְׁגָּב שֶׁמְלַמֵּד אוֹתָנוּ הַשֵּׁל"ה הַקְדוּשׁ ("בְּהַעֲלוֹתְךָ"): "עַל פִּי ה' יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל פִּי ה' יִחַנוּ" (בַּמִּדְבָּר ט', יח'), וְאַחֲרֵי-כֵן כְּתִיב (שֵׁם ט', כ'): "עַל פִּי ה' יִחַנוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ". יֵשׁ רִמְזוּ מוֹסֵר כָּאֵן. עַל כָּל פְּעוּלָה אוֹ תְנוּעָה שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה יֵאמָר 'אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם', אוֹ 'בְּעִזְרַת הַשֵּׁם'. לְמִשְׁלַל, בְּלִכְתּוֹ בְּדֶרֶךְ יֵאמָר, 'הַנְּנִי נוֹסֵעַ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבִדְעָתִי לַחֲנוּת בְּמִקּוֹם פְּלוֹנִי בְּעִזְרַתוֹ יִתְבָּרַךְ, אִם יִרְצֶה'. וְכִשְׁפָּא לְמִקּוֹם הַחֲנִיָּה אִז יִחַזּוֹר וְיִתֵּן שָׁבַח, וְיֵאמָר, 'הִנֵּה, בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵתִי הִנֵּה, וּבִדְעָתִי לְנוֹסֵעַ לְזִמְן פְּלוֹנִי בְּעִזְרַתוֹ יִתְבָּרַךְ, אִם יִרְצֶה'. נִמְצָא, שְׁשֵׁם שָׁמַיִם שָׁגוֹר בְּפִיו בְּשַׁעַת שְׁעוּלָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ, וּבְשַׁעַת מַעֲשֵׂהוּ, כִּכָּה בְּכָל פְּעוּלוֹתָיו". (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרֵּה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְיִוצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה וְיֵאמָר הִבֵּט נָא הַשְּׁמַיִמָה וְיִסְפֹּר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אוֹתָם וְיֵאמָר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ"

עַל הַכְּתוּב, "וְיִוצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה..." מְפָרֵשׁ רַש"י: "הוֹצִיאָו מִחֲלוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהִגְבִּיהוּ לְמַעְלָה מִן הַכּוֹכָבִים, וְזֶהוּ לְשׁוֹן הַבֵּטָה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה". כְּלוּמָר, אוֹמֵר רַש"י, שֶׁהַקִּב"ה הוֹצִיא אֶת אֲבְרָהָם אֲבִינוּ מֵעַל הַחֲלָל וּמֵעַל כָּל הַכּוֹכָבִים וְהַגְּלַקְסִיּוֹת, וְאָמַר לוֹ: "הִבֵּט נָא הַשְּׁמַיִמָה וְיִסְפֹּר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אוֹתָם וְיֵאמָר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ". שָׁכַן, לְשׁוֹן "הִבֵּט נָא הַשְּׁמַיִמָה" הוּא לְשׁוֹן הַבֵּטָה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה.

וְיֵשׁ לוֹמֵר שֶׁלְרַש"י הָיָה קָשָׁה מָה שֶׁבָּרַךְ הַקִּב"ה אֶת אֲבְרָהָם "הִבֵּט נָא הַשְּׁמַיִמָה וְיִסְפֹּר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אוֹתָם וְיֵאמָר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ". שֶׁהָרִי, אָדָם הַמִּתְבַּוֵּן מֵהָאָרֶץ לְשָׁמַיִם יָכוֹל לְסַפֵּר כְּמָה אֲלֵפֵי כּוֹכָבִים, וְלֹא יוֹתֵר. וְכִי זֹהוּ הַבְּרָכָה שֶׁמְבָרַךְ הַקִּב"ה אֶת אֲבְרָהָם, שֶׁכָּל זְרַעוֹ יִהְיֶה כְּמָה אֲלֵפִים...?

אוֹלָם, מֵאַחֵר וְאָמַר לוֹ הַקִּב"ה "הִבֵּט נָא", שֶׁזֹּאת כְּאִמּוֹר לְשׁוֹן הַבֵּטָה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה, בְּרוּר הוּא לְרַש"י שֶׁהַקִּב"ה הִגְבִּיהוּ אֶת אֲבְרָהָם אֲבִינוּ מֵעַל כָּל הַכּוֹכָבִים וְהַגְּלַקְסִיּוֹת כְּדִי לְהַרְאוֹת לוֹ אֶת כָּל מִילְיָרְדֵי הַכּוֹכָבִים, וְלוֹמֵר לוֹ ש"כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ", שֶׁזֹּאת בְּרַכָּה מְעוּלָה.

(אִם כֵּן, יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁאֲבְרָהָם אֲבִינוּ הָיָה הָאֶסְטְרוֹנוֹמֵט הָעֵבְרִי הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה בְּחָלָל, עוֹד לִפְנֵי אֵילָן רָמוֹן ז"ל, שֶׁכִּידוּעַ הִגִּיעַ לְחָלָל בְּמַעֲבֹרֵת "קוֹלוּמְבִיָּה". וּמַעֲנִין שֶׁהַגְּמַטְרִיָּה שֶׁל "הַחוּצָה וְיֵאמָר הִבֵּט" (=387) הִיא בְּדִיוֹק הַגְּמַטְרִיָּה שֶׁל "אֵילָן רָמוֹן" (=387)

"הַמוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ... וְהִיתָה בְּרִיתִי בְּבִשְׂרָכֶם לְבְרִית עוֹלָם"

עַל הַכְּתוּב, "הַמוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ", שׁוֹאֵל ה"כֶּסֶא רַחֲמִים", מְדוּעַ יֵשׁ כְּפִילוֹת בְּכְתוּב - גַּם "הַמוֹל" וְגַם "יִמּוֹל"?

וּמְשִׁיב ה"כֶּסֶא רַחֲמִים" וְאוֹמֵר, שֶׁכָּאֵן רִמְזוּ הַקִּב"ה עַל הַפְּרִיעָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת לְאַחַר הַמִּילָה. שָׁכַן, אוֹמְרִים חז"ל בְּמִשְׁנָה (שֶׁבֶת יט', ו'): "מִל וְלֹא פָּרַע אֶת הַמִּילָה, כְּאֵלוֹ לֹא מִל". וְלָכֵן אוֹמֵר הַכְּתוּב: "הַמוֹל" זֶה מִילָה, וְ"יִמּוֹל" זֹאת הַפְּרִיעָה (הַפְּרִיעָה הִיא חֲשִׁיפַת הַעֲטָרָה עַל-יְדֵי הַסֶּרֶת שֶׁכֶּבֶת הָעוֹר הַדָּק שֶׁבִּין הַעֲטָרָה וְהָעוֹרָלָה, הַדְּבוּקָה אֶל הָעוֹרָלָה).

וּמוֹסִיף ה"כֶּסֶא רַחֲמִים", שֶׁמִּצְוָה מִן הַמוֹבָחָר לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה בְּיוֹם הַמִּילָה. וְאִם אֵין לְאָבִי הַבֵּן כֶּסֶף, יִקַּח הַלְוָאָה, וְהַקִּב"ה יַעֲזוֹר לוֹ לְפָרוֹעַ אֶת הַהֲלוּאָה. וְזֶהוּ שְׁכְּתוּב (בִּיצָה טז'): "בְּנִי, לוֹו עָלִי וְאַנִּי פּוֹרַע". וּמְדוּעַ אֵין הַכְּתוּב אוֹמֵר "לוֹו עָלִי וְאַנִּי מְשַׁלֵּם"? אֶלָּא לְרִמּוֹז עַל הַמִּילָה וְהַפְּרִיעָה. וְלָכֵן, רֵאשִׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל "וְאַנִּי פּוֹרַע" - פּוֹרַע (=86), גְּמַטְרִיָּה "מִילָה", עִם הַכּוֹלָל. וְ"פּוֹרַע" הוּא מְלִשׁוֹן פְּרִיעָה, שֶׁהִיא עֵיקַר הַמִּצְוָה. **"בְּרַע מְלֶךְ סָדָם" (יְדִי ב')**

מְסַפְּרִים עַל הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹנָתָן אֵיִיבִשִׁיץ מְפָרָאג, שֶׁבְּהִיוֹתוֹ דְרָדְק(=יְלָד צָעִיר), הִיוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבּוֹ ב"חֲדָר", הַפְּלִיא אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּשִׁכְלוֹ הַחֲרִיף וְהַצְּלוּל, וְעַל כָּל שְׂאֵלָה שֶׁנִּשְׁאָל מִיָּד תְּשׁוּבָה נְאוּתָה. כְּשֶׁלְּמַד יוֹנָתָן הַקָּטָן בְּפִרְשַׁת "לֶךְ לֶךְ" עַל מְלַחְמַת הַמְּלָכִים בְּעַמְקֵי יַם הַמֶּלֶח, שְׂאֵל אוֹתוֹ אֶחָד מִבָּאֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ: אָמַר לִי, יְלָד, מָה הָיָה שְׁמוֹ שֶׁל מְלֶךְ סָדָם בְּאוֹתוֹ הַזְּמָן?

מָה(=אִיזוֹ מִין) שְׂאֵלָה יֵשׁ כָּאֵן? - הַשִּׁיב יוֹנָתָן הַקָּטָן - הֲלֹא זֶה כְּתוּב בְּמִפּוֹרֵשׁ (בְּרֵאשִׁית יד', ב'): "בְּרַע מְלֶךְ סָדָם"! הַתְּחַכֵּם כְּלָפִיו הַשׁוֹאֵל, וְאָמַר: תְּמָה אָנִי עַל-כֵּן שֶׁבְּסִידוֹר הַתְּפִילָה - ב"פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת" - נְאָמַר: "מְלֶךְ סָדוּמִית רַבֵּעַ" (לְמַעֲשֵׂה נְאָמַר שֵׁם: "מְלַח סָדוּמִית רַבֵּעַ", וְהַשׁוֹאֵל לֹא דִיֵּק בְּמַתְפּוֹן, וְאָמַר בְּכּוֹנָה 'מְלֶךְ' בְּמִקּוֹם 'מְלַח'). יוֹנָתָן הַחֲכָם לֹא אָבַד אֶת עֲשֵׂתוֹנוֹתָיו נוֹכַח הַקּוֹשִׁיָה הַמְּפּוֹלְפֶלֶת שֶׁל הָאִישׁ, וּמִיָּד הַשִּׁיב לוֹ בְּפִנְיִים מְחִיכוֹת: אָמְנָם נְכוֹנִים דְּבָרֶיךָ - בְּתַחֲלִילָה הָיָה שְׁמוֹ שֶׁל מְלֶךְ סָדָם "בְּרַע", כְּמוֹ שְׁכְּתוּב: "בְּרַע מְלֶךְ סָדָם", אוֹלָם לְאַחַר שֶׁהִפָּךְ ה' יִתְבָּרַךְ אֶת סָדָם וְעַמּוּרָה, נִהְפָּךְ גַּם שְׁמוֹ שֶׁל הַמְּלֶךְ מ"בְּרַע" וְהִפָּךְ ל"רַבֵּעַ"... **שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ כְּנִיסַת הַשִּׁבְתָּ: 17:23

עֲרַשׁ"ק ו' חֶשְׁוֹן תַּשַּׁע"ח (17.10.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשִּׁבְתָּ: 18:31 ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְחוּ אֶת לֹט וְאֶת רְכָשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם וַיֵּלְכוּ"

עַל הַכְּתוּב בַּפְּרָשְׁתָּנוּ, "וַיִּקְחוּ אֶת לֹט וְאֶת רְכָשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם וַיֵּלְכוּ", אוֹמֵר הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ: בְּפָסוּק זֶה נִרְמָז שְׁנִשְׁמָתוֹ שֶׁל רַבָּא הָאֲמוּרָא הִיְתָה טְמוּנָה בְּתוֹךְ נַעֲמָה הָעֲמוּנִית, בְּתוֹ שֶׁל לֹט. וּכְפִי דְבָרֵי הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הָאֲרִיז"ל ("ליקוטי תורה פרשת לך לך"): "וַיִּקְחוּ אֶת לֹט וְאֶת רְכָשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם", כְּבָר הוֹדַעְתִּיךְ אֵיךְ רַבָּא הָאֲמוּרָא נִמְשָׁךְ נִשְׁמָתוֹ מִשְׁרַשׁ נַעֲמָה הָעֲמוּנִית, בְּת לֹט, וְזֶה סוּד 'רְכָשׁוֹ בֶּן אָחִי', רָאשֵׁי תִיבוֹת רַבָּא. וְכֹאשֶׁר הַקְּלִיפּוֹת שָׁבוּ אֶת לֹט, גַּם אֶת נִשְׁמַת רַבָּא שָׁבוּ עִמּוֹ...".

עַל-פִּי דְבָרֵי הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הָאֵר"י זצ"ל מִיּוֹשֵׁבֵת לָנוּ הַקּוֹשִׁיָה עַל הַכְּתוּב: "וַיִּקְחוּ אֶת לֹט, וְאֶת רְכָשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם": וְכִי אֵיךְ אֲפָשֶׁר לְהַגִּיד עַל הַרְכּוּשׁ שֶׁהוּא בֶּן אָחִי אַבְרָם? הֲרִי הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כְּתוּב: "וַיִּקְחוּ אֶת לֹט בֶּן אָחִי אַבְרָם וְאֶת רְכָשׁוֹ וַיֵּלְכוּ". אֵךְ לְפִי דְבָרֵי הָאֵר"י זצ"ל מְבוֹאֵר לָנוּ שֶׁבְּדִקְדוּק גְּדוּל כְּתָבָה הַתּוֹרָה: "רְכָשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם" – כְּדֵי לְרַמּוֹז לָנוּ בְּרָאשֵׁי תִיבוֹת עַל נִשְׁמַת רַבָּא, שֶׁהִיְתָה טְמוּנָה אֲצֵל לֹט בְּסוּדוֹ, וְעַל-כֵּן הֵלֵךְ אַבְרָהָם אֲבִינוּ לְהַצִּילוֹ.

וְהִנֵּה, שְׁנִינּוּ בְּגִמְרָא, שֶׁרַבָּא הָאֲמוּרָא דְרַשׁ (חגיגה טו'): "אֵל גִּנַּת אֲגוּז יִרְדְּתִי, לְרָאוֹת בְּאֲבֵי הַנְּחָל' (שה"ש ו'), לְמָה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי תּוֹרָה לְאֲגוּז? לֹמֵר לָךְ, מַה אֲגוּז – אָף-עַל-פִּי שְׁמֵלּוּכְלֵךְ בְּטִיט וּבְצוּאָה – אֵינן מֵה שֶׁבְּתוֹכוֹ נִמְאָס, אָף תְּלַמִּיד חֶכֶם – אָף-עַל-פִּי שְׁסַרְח – אֵינן תּוֹרָתוֹ נִמְאָסֶת". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מִדּוּעַ דּוֹקָא רַבָּא הָאֲמוּרָא דְרַשׁ עֲנִין זֶה, עַל תְּלַמִּיד חֶכֶם שְׁסַרְח הַמְּשׁוּל לְאֲגוּז, הַמְּלּוּכְלֵךְ בְּטִיט וּבְצוּאָה?

אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הִרְה"ג פִּינְהָס פְּרִידְמָן: כֹּאשֶׁר לֹט בָּחַר לְהִתְחַבֵּר עִם אֲנָשֵׁי סְדוּם, שֶׁהִיוּ כִּידוּעַ שְׁטוּפִים בּוֹיָמָה, הִתְלַכְלֵךְ בְּ"צוּאָתָם" (=בְּתוֹעֵבוֹתָם). וְלָכֵן יֵשׁ לֹמֵר, שֶׁרַבָּא, שֶׁהִיָּה טְמוּן בְּתוֹךְ לֹט, הִיָּה בְּבַחֲיַנַּת תְּלַמִּיד חֶכֶם הַמְּלּוּכְלֵךְ בְּטִיט וּבְצוּאָה, וְעַל-כֵּן דְרַשׁ רַבָּא: "אֵל גִּנַּת אֲגוּז יִרְדְּתִי...מה אֲגוּז – אָף עַל פִּי שְׁמֵלּוּכְלֵךְ בְּטִיט וּבְצוּאָה – אֵינן מֵה שֶׁבְּתוֹכוֹ נִמְאָס, אָף תְּלַמִּיד חֶכֶם – אָף עַל פִּי שְׁסַרְח – אֵינן תּוֹרָתוֹ נִמְאָסֶת", כְּדֵי לְרַמּוֹז עַל שְׂרַשׁ נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיְתָה טְמוּנָה בְּלֹט.

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף מַה שֶׁכְּתַב הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ (פְּקוּדֵי רִלְג', מְתוּרְגָם לְלִשׁוֹן הַקְּדוֹשׁ): "אֵל גִּנַּת אֲגוּז יִרְדְּתִי...מה אֲגוּז, יֵשׁ לוֹ קְלִיפָה הַמְּסוּבָּבֶת וּמְכֻסָּה עַל מַחַ הָאֲגוּז שֶׁהוּא בְּפָנִים, כֵּךְ בְּכָל דְּבַר שֶׁל קְדוּשָׁה, הַקְּדוּשָׁה הִיא בְּפָנִים, וְהַסְטָרָא אַחֲרָא (=הַיִּצָּר הָרַע) מְקִיף עָלֶיהָ מִבְּחוּץ, וְהִיא בְּסוּד רְשָׁע מְכַתִּיר (=מְקִיף) אֶת הַצְּדִיק' (חֲבִיקוּק א', ד'), וְלָכֵן נִמְשְׁלָה הַקְּדוּשָׁה לְאֲגוּז". מְבוֹאֵר מִדְּבָרֵי הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהָאֲגוּז, הַמְּכּוּסָה בְּקְלִיפָה, רוֹמֵז עַל הַקְּדוּשָׁה, הַמְּכּוּסָה וְהַמּוֹקֶפֶת מִבְּחוּץ בְּסְטָרָא אַחֲרָא (=כּוֹחוֹת הַטּוּמְאָה).

וְהִנֵּה, כָּלֵל גְּדוּל הוּא לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, "כִּי לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדַּח". דְּהִינּוּ, הַקַּב"ה, בְּרַחֲמָיו הָרַבִּים, דּוֹאֵג שֶׁכָּל נִשְׁמָה וְנִשְׁמָה תִּגְעַע לְתִיקוּנָה.

וְלָכֵן אוֹמֵר הַכְּתוּב: "אֵל גִּנַּת אֲגוּז יִרְדְּתִי" – שֶׁהַקַּב"ה יוֹרֵד "אֵל גִּנַּת אֲגוּז", לְהוֹצִיא יָקָר מִזּוּלָּל, לְהוֹצִיא אֶת "הָאֲגוּז מִתּוֹךְ הַקְּלִיפָה" (=לְהַצִּיל אֶת נִיּוּצֵי הַקְּדוּשָׁה מִתּוֹךְ הַקְּלִיפּוֹת). וְכֵךְ עָשָׂה הַקַּב"ה עִם רַבָּא הָאֲמוּרָא, שֶׁהִיָּה טְמוּן בְּתוֹךְ הַקְּלִיפּוֹת בְּסוּדוֹ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ "יִרְד" לְהַצִּילוֹ מִתּוֹךְ הַסְטָרָא אַחֲרָא עַל-יְדֵי אַבְרָהָם אֲבִינוּ.

עֲנִין זֶה גַם מְסִבֵּר, מִדּוּעַ טַרַח כָּל-כֵּךְ אַבְרָהָם אֲבִינוּ, וְאָף מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְהִילָחֵם בְּאַרְבַּעַת הַמְּלָכִים כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת לֹט. שְׁכֵן, אַבְרָהָם יָדַע שֶׁבְּלֹט טְמוּן הַנִּיּוּץ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רַבָּא הָאֲמוּרָא, שֶׁעֵתִיד לְדְרוֹשׁ וּלְחַדֵּשׁ חִידוּשִׁים בְּתוֹרָה שְׁבַעַל-פֶּה. (עַל פִּי "אוּרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהִרְה"ק פִּינְהָס פְּרִידְמָן)

"וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הִבֵּט נָא הַשְּׂמִימָה וּסְפַר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ"

עַל הַכְּתוּב, "וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה...". מְפָרֵשׁ רַש"י: "הוֹצִיאָו מִחֲלָלוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהַגְּבִיהוּ לְמַעְלָה מִן הַכּוֹכָבִים, וְזֶהוּ לְשׁוֹן הַבְּטָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה". כְּלוּמָר, אוֹמֵר רַש"י, שֶׁהַקַּב"ה הוֹצִיא אֶת אַבְרָהָם אֲבִינוּ מֵעַל הַחֲלָל וּמֵעַל כָּל

הפוכבים והגלקסיות, ואמר לו: "הבט נא השמימה וספר הפוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך".¹⁹
שכן, לשון "הבט נא השמימה" הוא לשון הבטה מלמעלה למטה.

ויש לומר שהיה קשה לרש"י מה שבדרך הקב"ה את אברהם "הבט נא השמימה וספר הפוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך". שהרי, אדם המתבונן מהארץ לשמים יכול לספור כמה אלפי פוכבים, ולא יותר. וכי זוהי הברכה שמברך הקב"ה את אברהם, שכל זרעו יהיה כמה אלפים...?

אולם, מאחר ואמר לו הקב"ה "הבט נא", שזאת כאמור לשון הבטה מלמעלה למטה, ברור הוא לרש"י שהקב"ה הגביה את אברהם אבינו מעל כל הפוכבים והגלקסיות כדי להראות לו את כל מיליארדי הפוכבים, ולומר לו ש"כה יהיה זרעך", שזאת ברכה מעולה. (אם כן, יש לומר, שאברהם אבינו היה האסטרונוט העברי הראשון שהיה בחלל, עוד לפני אילן רמון ז"ל, שפידוע הגיע לחלל במעבורת "קולומביה". ומענין שהגמטריה של "החוצה ויאמר הבט" (=387) היא בדיוק הגמטריה של "אילן רמון" (=387))
"היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר אל תירא אברהם אנכי מגן לך" (סיפור אמיתי)

מסופר על יהודי, שהיה חיל בצבא הרוסי, ובמסגרת תפקידו נשלח להרי אפגניסטן יחד עם פלוגה גדולה של חיילים, כאשר מטרת שליחותם נועדה לדכא קן מורדים נוקשה הקים שם. לבחור, למרות היותו יהודי, לא היה שום מושג ביהדות - לא תורה, לא מצוות, לא שבת, לא תפילין, כלום! בור ועם הארץ, רחמנא ליצלן. ומה יעשה פנה בור ועם הארץ בשעות המנוחה המועטות שנותרו לו בין הפעילויות השונות שהיו מנת חלקו?

נוהג היה ללכת לטייל בין הסלעים והצוקים השונים באזור הררי זה, לראות את יופי הטבע. והנה, במהלך אחד מטיווליו גלה אותו חיל יהודי נחש ארסי גדול שוכב ומקופל להנאתו. מיד החליט להתידד עם הנחש, ולאמצו לעצמו, לעת עתה. חזר החיל למחנה, ולקח משם מעט אכל בעבור הנחש, והניחו במרחק מה ממנו. הנחש ראה את האכל שהונח בעבורו, התקדם לעברו ואכל את מנת האכל. למחרת הביא לו החיל פעם נוספת מנת אכל מכוונת, וכמעשהו הראשון כן מעשהו בשנית. כן המשיך הדבר במשך כשבועים ימים. בינתיים הספיק החיל להתידד עם הנחש, ואף היה משחק עמו כל יום ויום. יום אחד הגיעה הפקודה לעזוב את ההר הנוכחי ולהתמקם בהר אחר. ארזו כל החיילים את מטלטליהם המעטים, ובכללם גם החיל שלנו, אבל מאחר והיה לאותו חיל יהודי "חבר מקומי" שנשאר, ראה הוא צורך ללכת ולהפרד מהנחש שלו. ארגן לו החיל מנת אכל מכוונת, ויצא אליו לפגישת פרידה אחרונה. הנחש זעה אותו מרחוק, והחל לצחוק לעומתו, מכשכש בזנבו לכאן ולכאן, וגם החיל שלנו "כשכש" לעומתו בשמחה. לפתע פתאום נעמד הנחש בתנועה חדה וזריזה כנגד החיל, כמו מקל, כשפה הנחש לנגדו. החיל ידע את המשמעות הקשה של הדבר. אם הנחש עומד מול האדם בתנוחה זו של המקל, אסור לאדם בשום פנים ואופן לזוז אפילו תנועה קלה, כי אם חלילה יזוז האדם, הנחש עלול להכישו נשיכת מות! עמד אותו חיל יהודי מול הנחש בפחד נוראי בלי לנוע, שמא יבולע לו, חס וחלילה. וכך, שני הידידים המוזרים הללו עומדים זה מול זה, פניהם איש אל רעהו, ושניהם אינם זזים ואינם נעים. כעבור זמן רב שנמשך כנצח, התקפל הנחש, וזז והלך לדרכו. החיל, שלא האמין לגס שקרה לו, אץ במהרה למקום המחנה. הוא ידע את העונש הצפוי לו על האיחור הרב למפקד. אולם, כאשר התקרב החיל לעבר מקום המחנה, פרט ללכלוך רב שהשאירו אחריהם יושבי המחנה, לא נותר שם כלום. הבין החיל שהפלוגה כבר יצאה לדרכה להתמקם בהר שכנגד. מיד הלך הוא בעקבותיהם, בתקווה להשיגם בדרך ולהצטרף אליהם. במהירות רבה הלך לו החיל בנפתולי השבילים שבהר...

לפתע, כשהוא הגיע לעמק, נגלה לעיניו מחזה מבהיל ביותר: כל חבריו החיילים שרועים על הארץ, שחוטטים, מתים. עד מהרה הוא הבין, שהמורדים תפסו את כל חבריו בעת ירידתם מן ההר, והרגום מבלי להשאיר מהם אפילו אחד, פרט לחייו שנצלו ממיתה קשה ואכזרית זו!

הזדעזע אותו חיל ממראה עיניו, ויותר מכך הזדעזע מצרופ הדברים המופלאים שקרו עמו ביום זה! עד מהרה השפיל אותו חיל להבין, כי לא הנחש ממת, ולא הנחש מחיה. לא המורדים ממתים, ולא המורדים מחיים. כי אם יד מכוונת ממרום היתה כאן, וחייו נתנו לו במתנה על-ידי הקב"ה, ששלח אליו נחש לטובתו, להצילו ממות.

מעשה מדהים זה כאמור זעזע את אותו חיל זעזוע עמוק, והוא החליט לערוק מהצבא הרוסי לאלתר, מאחר שהבין שהוא נחשב כמת מבחינתם, בגלל מיתת כל חברי פלוגתו. כעת החליט שעליו לעמוד, לברר באופן יסודי את משמעות חייו כיהודי, ולחיות לפי זה. וכך החל לצעוד ולהתקדם בצעדי ענק. חתם את סיפורו במלים הללו, שכבר הספיק ללומדן: "אני מאמין באמונה שלמה, כי הבורא הוא המנהיג לכל הברואים". ("אמת ויציב ונכון...").

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת: 17:23

ר"ת 18:59 יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 18:31

bnei-zion.com

ח (17.10.17) תשע"ח

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וּמַלְכֵי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֵם וְיֵינַן..."

בְּפֶרֶשֶׁתֵנוּ, אָנוּ לְמַדִּים עַל הַפְּגִישָׁה הַנִּפְלְאָה שֶׁהִתְקַיְּמָה בֵּין אַבְרָהָם אָבִינוּ לְבֵין מַלְכֵי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם. (לְאַחַר הַנִּצְחוֹן הַגָּדוֹל שֶׁנַּחַל אַבְרָהָם אָבִינוּ, בְּמַלְחָמָתוֹ כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, כְּשִׁיצָא לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן אַחִיו, שֶׁנִּלְקַח בְּשָׁבִי עַל-יָדָם).

וְכֵן מִתְאַרֵת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה אֶת הַפְּגִישָׁה בֵּין אַבְרָהָם וּבֵין מַלְכֵי צֶדֶק: "וּמַלְכֵי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֵם וְיֵינַן..." וְתַרְגָּם אוֹנְקְלוֹס: "וּמַלְכֵי צֶדֶק מְלָכָא דִירוּשְׁלָם" (=וּמַלְכֵי צֶדֶק מְלֶךְ יְרוּשָׁלַיִם). וְכֵן גַּם פֶּרֶשׁ הַרְמַבְּ"ן (בראשית יד', יח'): "שָׁלֵם הִיא יְרוּשָׁלַיִם". מְבוֹאֵר מִכָּאן, שֶׁמַּלְכֵי צֶדֶק הָיָה מְלֶךְ עַל עִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁנִּקְרָאָה אֲזַי בְּשֵׁם "שָׁלֵם".

אִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ נִקְרָאָה יְרוּשָׁלַיִם בְּתַחִילָה בְּשֵׁם "שָׁלֵם"?

נִקְדִים לְהַבִּיא מִדְּרַשׁ נִפְלֵא שֶׁל חוֹז"ל, הַמְּבֹאֵר שֶׁהֵשֵׁם "יְרוּשָׁלַיִם" הוּא בְּעֵצָם שִׁילּוּב שֶׁל שְׁנֵי שִׁמוֹת: "יְרָאָה" וְ"שָׁלֵם". אֶת הַשֵּׁם "יְרָאָה" נִתֵּן אַבְרָהָם אָבִינוּ (בְּפֶרֶשֶׁת הָעֵקֶידָה), וְאֶת הַשֵּׁם "שָׁלֵם" נִתֵּן מַלְכֵי צֶדֶק, שְׁחוֹ"ל אוֹמְרִים שֶׁהוּא שֵׁם, בְּנוֹ שֶׁל נָח. וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (וִירָא נח, י'): "אַבְרָהָם קָרָא אוֹתוֹ (=אֶת הַמָּקוֹם) 'יְרָאָה', שֶׁנֶּאֱמָר: 'וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יְרָאָה'. (ו) שֵׁם (בְּנוֹ שֶׁל נָח) קָרָא אוֹתוֹ 'שָׁלֵם', שֶׁנֶּאֱמָר (בראשית יד'): 'וּמַלְכֵי צֶדֶק מְלֶךְ שָׁלֵם'. אָמַר הַקַּב"ה: אִם קוֹרָא אֲנִי אוֹתוֹ (=אֶת הַמָּקוֹם) 'יְרָאָה', כְּשֵׁם שֶׁקָּרָא אוֹתוֹ אַבְרָהָם – שֵׁם (בְּנוֹ שֶׁל נָח, שֶׁהוּא) אָדָם צְדִיק, מִתְרַעַם (עַל-כֵּן). וְאִם קוֹרָא אֲנִי אוֹתוֹ 'שָׁלֵם' – אַבְרָהָם, (שֶׁהוּא) אָדָם צְדִיק מִתְרַעַם (עַל-כֵּן). אֲלָא, הֲרִינִי קוֹרָא אוֹתוֹ יְרוּשָׁלַיִם". וּפֶרֶשׁ שֵׁם רַש"י: "יְרוֹ – גַּמְטְרִיָּה יְרָאָה".

מְבוֹאֵר מִכָּאן, שֶׁהַקַּב"ה לֹא רָצָה לְקַרְוֵא לִירוּשָׁלַיִם בְּשֵׁם שֶׁקָּרָא לָהּ אַבְרָהָם ("יְרָאָה"), כִּדִּי לֹא לְהַכְעִיס אֶת שֵׁם בֶּן נָח. וּמִצָּד שְׁנֵי, לֹא רָצָה לְקַרְוֵא לִירוּשָׁלַיִם בְּשֵׁם "שָׁלֵם", כִּדִּי לֹא לְהַכְעִיס אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ. עַל-כֵּן חִבְּרַת הַקַּב"ה אֶת שְׁנֵי הַשִּׁמוֹת "יְרָאָה" וְ"שָׁלֵם", וְקָרָא לְמָקוֹם "יְרוּשָׁלַיִם".

הַתּוֹסֵפוֹת (תַּעֲנִית ד"ה הר) הִבִּיאוּ מִדְּרַשׁ זֶה, וְהוֹסִיפוּ עַל-כֵּן: "לְכֹךְ אֵין אָנוּ נוֹתְנִים יְרֵד בִּירוּשָׁלַם, בֵּין לְמִ"ד לְ-מ"ם, עַל שֵׁם שָׁלֵם" (ירוּשָׁלַם). וְהַכּוֹנֵה כָּאן הִיא, שְׂאֲכֹן, בְּתוֹרָה, בְּנִבְיָאִים וּבְכַתּוּבִים לֹא נִמְצְאָה הַמְּלָה "ירוּשָׁלַם" בְּכַתִּיב מְלֵא, עִם הָאוֹת י, אֲלָא כְּתוּב "ירוּשָׁלַם", לְלֹא הָאוֹת י (מְלַבֵּד חֲמֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁיְבוֹאֲרוּ בַּהַמְשָׁךְ).

לְפִי זֶה, צְרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ בְּתוֹרָה שְׁבַע-פֶּה, בְּגִמְרָא וּבְמִדְרָשִׁים, וּבְכָל הַתְּפִילוֹת שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים אָנוּ אוֹמְרִים "ירוּשָׁלַם", בְּכַתִּיב מְלֵא עִם הָאוֹת י, וְלֹא "ירוּשָׁלַם"?

אוֹמַר עַל-כֵּן הַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: וּמִצָּאֵתִי בְּסִפֵּר "מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" (פֶּרֶשׁת נִשָּׂא ד"ה או עַל עֵינַי), שֶׁבָּאָר עֲנִינֵן זֶה וְכַתֵּב, שֶׁהַקַּב"ה הוֹסִיף אֶת הָאוֹת י מִשְׁמוֹ, מִשֵּׁם הוֹי"ה (י-הו-ה) לְמַלְכֵי יְרוּשָׁלַם. וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת": "נִתְּוֹסְפָה (הָאוֹת) י שֶׁל יְרוּשָׁלַם, שֶׁהוּא רֵאשׁ (=הָאוֹת הֲרֵאשׁוּנָה שֶׁל) שֵׁם בֶּן אַרְבַּע (אוֹתִיּוֹת, י-הו-ה)".

כְּלוּמַר, מֵאַחַר וְהֵשֵׁם "ירוּשָׁלַם" הוּא מֵאֵת ה' יתְבַרַךְ, שֶׁצִּרַף אֶת שְׁנֵי הַשִּׁמוֹת, "יְרָאָה" וְ"שָׁלֵם", עַל-כֵּן הוֹסִיף הַקַּב"ה אֶת הָאוֹת י מִשְׁמוֹ (הָאוֹת הֲרֵאשׁוּנָה מִשֵּׁם הוֹי"ה), לְרִמּוֹז שֶׁהֵשֵׁם "ירוּשָׁלַם" נִתֵּן מֵאֵתוֹ יתְבַרַךְ.

וְהִנֵּה, רַבְּנוּ בַח"י, בְּפֶרֶשֶׁת "חֻקֹּת" (בְּמִדְבַר יט', יג'), הִבִּיא פְּרוּשׁ נִפְלֵא אַחַר, וְאָמַר, שֶׁהֵשֵׁם "ירוּשָׁלַם" הוּא לְשׁוֹן יְחִיד. אוֹלָם, הוֹסִיף וְאָמַר, שֶׁבְּחֲמֵשׁ מְקוֹמוֹת בְּלֶבֶד בְּתַנ"ךְ כֵּן כְּתוּב הַשֵּׁם "ירוּשָׁלַם" מְלֵא עִם י, שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים. כִּדִּי לְרִמּוֹז שֶׁירוּשָׁלַיִם שֶׁל מְטָה מְכּוֹנֶת כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. וְזֹאת, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּגִמְרָא (תַּעֲנִית ה'): "אָמַר הַקַּב"ה: לֹא אָבּוּא בִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, עַד שֶׁאָבּוּא לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מְטָה... (וְזֶהוּ שְׂכָתוּב): 'ירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שְׁחִבְרָה לָהּ יתְדוּ'" (תְּהִילִים קכב, ג'). דְּהֵינּוּ, שֶׁהֵשֵׁם יְרוּשָׁלַם, מְלֵא עִם הָאוֹת י, מוֹרָה עַל חִיבוּר שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם

שֶׁל מָטָה עִם יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה ("כְּעִיר שְׁחִבְרָה לָהּ יַחְדָּו").

נִמְצָאוּ לְמִדֵּים מִכָּאן, שֵׁשׁ שְׁתֵּי יְרוּשָׁלַיִם: אַחַת שֶׁל מַעֲלָה וְאַחַת שֶׁל מָטָה, שֶׁנִּתְחַבְּרוּ יַחְדָּו. וְעַל-כֵּן מוֹרָה הַשֵּׁם "יְרוּשָׁלַיִם", מְלֵא עִם **י**, שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים – לּוֹמֵר לְכָל שֵׁשׁ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה וְגַם שֶׁל מַעֲלָה. אוֹלָם, הָיִיתָ וּבִגְלָל הַחֲרָבָן וְהַגְּלוּת אֵין יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה מְכוֹנֶת כַּנֶּגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה, לְכֵן נִחְסְרָה הָאוֹת **י** מִירוּשָׁלַיִם, וְהִיא נִקְרָאת **יְרוּשָׁלַם**, בְּלִשׁוֹן יַחֲדָו.

הִנֵּה כִּי כֵן, מְבוֹאֵר מִדְּבָרֵי רַבְּנוּ בְחַיִּי, כִּי אַכֵּן שֵׁם עִיר הַקֹּדֶשׁ הוּא "יְרוּשָׁלַם", בְּלִשׁוֹן יַחֲדָו. וְאַמֵּת, שֶׁהַשֵּׁם יְרוּשָׁלַיִם הוּא שִׁילּוּב שֶׁל שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת "יְרָאָה" ו"שָׁלַם". אֲלָא, שְׁמֵאֲחֵר וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה מְכוֹנֶת כַּנֶּגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה, לְכֵן נִתְוַסְּפָה הָאוֹת **י** לְמַלְּהָ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים, כְּדִי לּוֹמֵר לָנוּ שֶׁהַכּוֹנֵה הִיא עַל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה וְגַם שֶׁל מַעֲלָה. וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שְׁמַטְעַם זֶה אָנוּ מְזַכִּירִים בְּתַפִּילוֹתֵינוּ אֵת הַמְּלָה "יְרוּשָׁלַיִם", בְּכַתִּיב מְלֵא עִם הָאוֹת **י** ("תִּשְׁכַּח בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ"). וְזוֹאת, כִּינּוּן שְׁמִיָּבְקָשִׁים אָנוּ בְּתַפִּילָה, שֶׁהַקִּב"ה יִגְאַלְנוּ גְּאוּלַּת עוֹלָם, וַיֵּשׁוּב בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה, יַחַד עִם יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה, שְׂאֵז יַחְזוֹר שֵׁם עִיר הַקֹּדֶשׁ לְהִיקְרָא "יְרוּשָׁלַיִם", מְלֵא עִם **י**, בְּלִשׁוֹן רַבִּים.

"וַיִּתֵּן לּוֹ מַעֲשֵׂר מִלֶּךְ שְׁלֹם הוֹצִיא לָחֵם וַיִּין... וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קִנְהַ שְׁמַיִם וְאַרְצָ... וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל" (יד', כ')

עַל הַכְּתוּב, "וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל", שׁוֹאֲלִים חו"ל בְּמִדְרָשׁ: מִי נָתַן לְמִי מַעֲשֵׂר? הָאֵם מִלְּכִי צְדֵק נָתַן מַעֲשֵׂר לְאַבְרָהָם? אוֹ הַקִּב"ה? וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ (יְלִקוּט רַאבוּבֵי פ' מִתוֹרָגִם): "אָמַר ר' יִצְחָק: מִקְרָא זֶה לֹא יִדְעֵנוּ לְבָאֵר, מִי נָתַן לְמִי (מַעֲשֵׂר)?" וּמְשִׁיבִים שֵׁם חו"ל: הַקִּב"ה הוּא שֶׁנָּתַן לְאַבְרָהָם מַעֲשֵׂר, עַל-יְדֵי שְׁנִטְלָה אוֹת אַחַת מִתַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד, אֵת הָאוֹת **ה**, וְהוֹסִיף אוֹתָהּ לְשֵׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר (בְּרַאשִׁית יז', ה): "לֹא יִקְרָא עוֹד אֵת שְׁמִךְ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמִךְ אַבְרָהָם".

וְהִנֵּה, הַפֶּשֶׁט הַמוּבָן הוּא שְׁמִתִּיבַת "כָּל", שֶׁהִיא בְּגַמְטְרִיא חֲמִשִּׁים, נָתַן הַקִּב"ה לְאַבְרָהָם מַעֲשֵׂר, שֶׁהוּא ה' (=5). וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ נָתַן הַקִּב"ה דּוֹקָא מִתִּיבַת "כָּל" נָתַן הַקִּב"ה מַעֲשֵׂר לְאַבְרָהָם? נִרְאֶה לְתַרְץ עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁפָּרַשׁ הַרַה"ק הַמְּגִיד מִמְזִרִיטֵשׁ זִיע"א, אֵת הַשְּׂבָח שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים בְּכָל בְּקָר בְּתַפִּילַת הַשַּׁחַר: "אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלֶךְ, בְּטָרַם כָּל יְצִיר נִבְרָא, לְעַת נַעֲשֶׂה בְּחַפְצוֹ כָּל". וְאַמֵּר הַמְּגִיד מִמְזִרִיטֵשׁ, שֶׁהַצְּדִיק נִקְרָא בְּשֵׁם "כָּל", מִחֲמַת שֶׁהוּא עֵיקַר מִכָּל הַנִּבְרָאִים שְׁבַע עוֹלָם. וְכִמוֹ שְׂאֵמְרוּ חו"ל (יוֹמָא ל'): אֲפִילוֹ בְּשִׁבִיל צְדִיק אֶחָד עוֹלָם נִבְרָא, וְכָל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא – אֲלָא בְּשִׁבִילוֹ. וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב: "אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלֶךְ, בְּטָרַם כָּל יְצִיר נִבְרָא". דְּהִינּוּ, הַקִּב"ה מְלֶךְ לְבָדוּ בְּטָרַם/לְפָנַי שְׁנִבְרָא הַצְּדִיק, הַנִּקְרָא "כָּל". אֲמַנָּם "לְעַת נַעֲשֶׂה" – לְאַחַר שְׁנִבְרָא הַצְּדִיק – מַעֲתָה "בְּחַפְצוֹ כָּל" – יְכוֹל עֵתָה הַצְּדִיק לַעֲשׂוֹת כְּחַפְצוֹ וְכַרְצוֹנוֹ, וּלְבַטֵּל גְּזִירוֹת קְשׁוֹת שְׁנִגְזְרוּ עַל בְּנֵי הָאָדָם... לְפִי זֶה מוּבָן עֵתָה מְדוּעַ נִטְלָה הַקִּב"ה מַעֲשֵׂר מִתִּיבַת "כָּל". שְׁכֵן, אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיָה צְדִיק הַדוֹר, וְנִקְרָא בְּשֵׁם "כָּל"...

"אֵל תִּיקָרָא כִּי עֲמִךְ אֲנִי... כִּי אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אֲמַצִּיתִךְ אֶף עֲזַרְתִּיךָ אֶף תִּמְכַּתִּיךָ בִּימֵין צְדִיקִי" (מִתוֹךְ הַהַפְטָרָה)

לִילָה אֶחָד חֲלַמְתִּי חֲלוֹם: חֲלַמְתִּי שֶׁהִלְכְּתִי לְאוֹרֵךְ הַחוּף עִם הַקִּב"ה, וּבְמִרְחֵבֵי הַשָּׁמַיִם הַבְּזִיקוּ לְנִגְדַי עֵינַי מְאוֹרְעוֹת שׁוֹנִים מְחַיִּי. וְהִנֵּה, כַּנֶּגֶד כָּל מִרְאֶה וּמִרְאֶה שֶׁהַבְּזִיק מוֹלֵל, הַבְּחֻנְתִּי בְּשֵׁנֵי זוּגוֹת שֶׁל טְבִיעוֹת רְגָלַיִם בְּחוּל – אֶחָד הַשִּׁיף לִי, וְהַשֵּׁנִי שִׁיף לְאַלְהִים. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר תְּמוֹנּוֹת חַיִּי הָאֲחֵרוֹנוֹת הַבְּזִיקוּ מוֹל עֵינַי, וּפְנִיתִי לְאַחֹר כְּדִי לְהַתְּבַוֵּן בְּעַקְבוֹת שְׂבַחוֹל, הַבְּחֻנְתִּי, שְׁפַעְמִים רַבּוֹת בְּמַהֲלֶךְ חַיִּי נִרְאוּ בְּחוּל רַק זוּג טְבִיעוֹת רְגָלַיִם אֶחָד. לְתַדְהַמְתִּי הָיוּ אֵלֶּה דּוֹקָא הַתְּקוּפוֹת הַקְּשׁוֹת וְהַעֲצוּבוֹת בְּ"סֵרֵט שֶׁל חַיִּי", בְּזִמְנִים שְׁסַבְּלִתִי **יִסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים**. הַדְּבָר הַצִּיק לִי מְאֹד, וְדַמְעוֹת מְלָאוּ אֵת עֵינַי. מִיָּד פְּנִיתִי אֶל הַקִּב"ה בְּשִׂאֲלָה: "רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֲלֹא בְּשִׂרְתָּנִי, שְׁמִיד כְּשִׂאֲחִלִּיט לְצַעוֹד בְּנִתְיָבְךָ, תִּצְעֵד עִמִּי לְאוֹרֵךְ כָּל הַדְּרֶךְ, וְלֹא תַעֲזוּבֵנִי לְעוֹלָם!

וְהִנֵּה, דּוֹקָא בְּתַקוּפוֹת הַמַּצְעָרוֹת וְהַמְיוֹסְרוֹת בְּיִתְרַת בְּחַיִּי, רוֹאֶה אֲנִי בְּחוּל רַק זוּג עַקְבוֹת אֶחָד! מְדוּעַ, אָבִי הַיָּקָר, דּוֹקָא כְּשֶׁהִייתִי זָקוּק לָךְ כָּל-כֵּךְ לֹא הִייתָ לְצִדִּיקִי?"

"בְּנֵי הַיָּקָר" – עָנָה לִי הַקִּב"ה מִן הַדְּמָמָה – "דַּע לָךְ שְׂאֵנִי תְּמִיד אוֹהֵב אוֹתְךָ, וְלְעוֹלָם לֹא אֲנִטוּשׁ אוֹתְךָ. וְאוֹתָן תְּקוּפוֹת שֶׁל נְסִיוֹן, **סִבֵּל וְצַעַר** בְּחַיִּיךָ, כְּשֶׁהַבְּחֻנְתָּ בְּחוּל רַק בְּזוּג עַקְבוֹת אֶחָד – דַּע לָךְ כִּי הָיוּ אֵלֶּה טְבִיעוֹת רְגָלַי שְׁלִי! בְּנֵי הַיָּקָר לִי מְאֹד, בְּזִמְנִים הַקָּשִׁים שֶׁל חַיִּיךָ, נִשְׂאֵתִי אוֹתְךָ עַל כַּפָּי...". **שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!**

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 17:23

עֲרֵשׁ"ק ז' חֶשׂוֹן תִּשְׁע"ח (17.10.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 18:31 ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריו המול לכם כל זכר"

ידוע ומפורסם מה שמבואר בזהר הקדוש ובכתבי האריז"ל ("ליקוטי תורה", לך לך), שעל-ידי מצות מילה נשלם ונחלק בגוף האדם השם "שדי".

הנה, האות ש' מתקבלת על-ידי הראש ושתי הידים למעלה. וכן, האות ד' מתקבלת על-ידי הרמת יד שמאל ישר כנגד הגוף. ואולם האות י', מן השם "שדי", מושלמת רק על-ידי מצות מילה: וזאת, כאשר חותכים את העורלה ומתגלית העטרה על-ידי הפריעה. וכבר בארנו, שכאשר נחלק בגוף האדם השם "שדי", יש בכח האדם לרסן ולהתגבר על תאות הגוף, ולומר להן "די".

בענין זה ראוי להביא כאן את מעלת שבת קודש, שגם היא, בגודל קדושתה, מסיעת לאדם להתגבר על תאותיו, ולומר להן "די". הנה, על הכתוב בעשרת הדברות (שמות כ', ד'), "זכור את יום השבת לקדשו... כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי", שואלים חכמי ישראל, מדוע הזכיר הקב"ה כאן את שלשת חלקי הבריאה – השמים הארץ והים? והלא, בדרך כלל, בתורה הקדושה נזכרים רק השמים והארץ, כמו שכתוב: "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", וכן "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", ועוד.

ונראה לבאר ענין זה על-פי מה שכבר הארכנו, בשם ה"כלי יקר", שהאדם כלול משלשת הפוחות – ארץ ים שמים – שהם ראשי תיבות איש. הא פיצד? הנה, הנשמה נבראה מן השמים והגוף מן האדמה. אולם, כידוע, הקב"ה השתמש עם המים כדי ללוש כביכול את האדמה ולעשות ממנה צורת אדם. כפי שמביא רש"י (בראשית ב' ו'): "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה", לענין בריתו(=בריאיתו) של האדם, העלה התהום והשקה עננים לשרות(=להשרות) העפר... כגבל(=האומן/האופה) זה שנותן מים, ואחר-כך לש את העיסה, אף כאן השקה (הקב"ה את האדמה) ואחר יצר (את האדם)".

הנה נמצא, שגוף האדם נוצר מעפר ומים, שגבלם הקב"ה כעיסה, והרי לנו ארץ ומים. ובנוסף גם שמים, שהרי הנשמה שנפח הקב"ה בגופו של האדם היא מן השמים, הרי לנו שהאדם כולל בתוכו שלשה פוחות – ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש".

ועוד בארנו ששלשה אלו(=ארץ, ים, שמים) בקשו להתפשט ולהתרחב עד בלי די, עד שגער בהם הקב"ה בשם שדי, ואמר להם די. כפי שמצינו בגמרא (תגינה יב'): "אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שברא הקב"ה את העולם, היה (העולם) מרחיב והולך(=גדל מעצמו), עד שגער בו הקב"ה והעמידו. והינו דאמר(=וזה שאמר) ריש לקיש: מאי דכתיב(=מהי כוננת הקב"ה באומר) "אני אל שדי"? – אני הוא שאמרתי לעולם די!"

ועל כן, מאחר והאדם כלול משלשה פוחות אלו – ארץ ים שמים – הרי יש לו את הרצון בטבעו ובתכונותיו להתרחב ולהתפשט בתאותיו עד בלי די. ולכן, כמו שגער הקב"ה בשלש אלו (ארץ ים שמים) בשם שדי, כדי שיעצרו ולא יתפשטו בלי די, כך צריך האדם לשמוע באוזניו את גערתו של הקב"ה, שאמר לארץ לים ולשמים די, כדי שיתעורר בקרב השם שדי, ויאמר לתאותיו די.

והנה, מגלים לנו חז"ל הקדושים, שהיום שבו גער הקב"ה בשלש אלו (ארץ ים שמים), כדי שיעצרו ולא יתפשטו, היה יום השבת.

וכפי שכתב הגה"ק רבי יונתן איבשיץ זיע"א ("אהבת יונתן", הפטרת "עקב"): "כאשר הגיעה שבת, (הנה מיד) 'ויכלו(=נעצרו) השמים והארץ', לפי שביום השבת ירדה שכינה למטה, ועמדו(=נעצרו) כל מעשה בראשית במאמר שדי', וזהו שאמר לעולמו די".

הנה לנו דברים ברורים, שביום שבת קודש גער הקב"ה בעולמו, ואמר לו די. (ויש לומר שאיסור המלאכה

המוטל עלינו ביום השבת, הוא בבחינת צמצום של עשייה, והוא זכר למה שאמר הקב"ה לכל הבריאה "די".
 על-פי האמור יומתק לנו גם להבין מה שהביא רש"י בשם המדרש (בראשית ב, ב): "... (ש'לפני השבת) היה העולם חסר מנוחה, באת(=באה) שבת, באת(=באה) מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה".
 לפי זה נמצא שיום השבת הוא יום מסוגל מאד לאדם, על מנת להתגבר על יצר הרע שבו. שכן, כפי שכבר בארנו, האדם כולל בתוכו שלשה כוחות – ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש". ומאחר והקב"ה אמר בשבת לשלשה אלו(=ארץ, ים, שמים) לצמצם את כוחם, לכן מסוגל יום השבת לצמצם ולהגביל את תאות האדם, שלא יתפשטו עד בלי די.

וזהו שכתוב: "זכור את יום השבת לקדשו". שכן, ביום זה מסוגל כל איש להתקדש בכל הכוחות הפלוליים בו (ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש"). ומפרשת התורה הקדושה את הטעם לכך, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ואת כל אשר בהם", דהינו, במעשה הבריאה שלש אלו(=ארץ, ים, שמים) בקשו להתרחב ולהתפשט עד בלי די.

אולם, "וינח ביום השביעי", כאשר באה שבת קדש, והוא יתברך "נח" מהבריאה, אמר הקב"ה לשמים לארץ ולים "די" – כלומר, שאף הם ינוחו, ויפסיקו להתרחב ולהתפשט. (ולזכר זה בשבת אסורה המלאכה, וצריך לומר לה די). ולכן כתוב בהמשך: "על פן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו". כי ביום זה מסוגל האדם להתקדש ולהטהר בצמצום תאוותיו, על-ידי כוחה של השבת.

(על-פי האמור יאיר לנו להבין את הכתוב (שמות טז, כט): "ראו כי ה' נתן לכם השבת על פן... אל יצא איש ממקומו ביום השביעי". שכן, ביום השביעי, שהוא יום שבת קדש, יש סגולה מיוחדת של "אל יצא איש ממקומו" – שלא יפרוץ איש ישראל את מקומו/גבולו בשלש הבחינות ארץ, ים, שמים – ראשי תיבות "איש". שהרי, הקב"ה צמצם אותם בשבת, ועל ידי כך, נתן בשבת את הכח לומר לתאות די). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויאמר לאברהם ידע תדע פי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה (טו, יג)

הרה"ק מרוז'ין זיע"א מספר, שהסבא משפולי זיע"א היה רגיל להתחנן לפני ה' יתברך, וכך היה אומר: "ריבוננו של עולם, וכי בשביל התנצחות קלה שיש לך עם ישראל, יסבלו ישראל כל-כך הרבה זמן את על וסבל הגלות? הנה, יש לך סכסוך עם בני ישראל: הם אומרים: "השיבנו ה' אליך ונשובה" (איכה ה, כא). כלומר, אתה ה', עשה את הצעד הראשון לעורר אותנו בתשובה, ורק אחר כך אנחנו "ונשובה" אליך. ואתה אומר: "שובו אלי ואשובה אליכם" (מלאכי ג, ז). כלומר, קודם עשו אתם את הצעד הראשון בתשובה, ואחר-כך אני "ואשובה אליכם". ובשביל זה, ריבוננו של עולם, כך אתה מעפב את הגאולה, וממתין עד שישאל עד שישאל יעשו תשובה? ובכן, נשבע אני לך בדיוקנא קדישא(=בזקן) שלי, שישאל לא יעשו תשובה קודם הגאולה...
 והוסיף הרה"ק מרוז'ין זיע"א, ואמר: אף אני אומר פן. אבל את זה אני מבטיחך בבירור: כשיבוא מלך המשיח, בודאי יעשו תשובה! ותדע לך, ריבוננו של עולם, שיש להם, לישראל, ראיה צודקת על טענתם: שהרי אנו אומרים בתפילה "מפני חטאינו גלינו מארצנו". והנה, את התיבה "מפני" אפשר לפרש גם "לפני". דהינו, עוד טרם שחטאנו כבר נגזרה עלינו גלות, שהרי אמרו חז"ל, שבברית בין הבתרים נגזרו עלינו ארבע גלויות, כפי שכתוב: "ידע תדע פי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדים וענו אתם". לכן, ריבוננו של עולם, כשם שגזרת גלות קודם שחטאו ישראל, כך אתה צריך לגאול אותם קודם שיעשו תשובה...
 וקני ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא ייגעו" (מתוך ההפטרס ישעיה מ, לא)

בשנת תקכ"ג (1763) הוכתר רבי יוסף שטיינהארט לרבה של קהילת פיורידה שבאיטליה. מיד מהרה אשתו הרבנית לבשר על-כך לאחיה הדגול, רבי ישעיהו ברלין. בין השאר צינה היא במכתבה, שבעלה נאות לקבל משרה אחרתית זו: "מתוך תקנה, כי ה' יתן לו כח לנהל את עדתו בצדק ובמישרים". ואף שהרבנית המלומדת נהגה לקרוא כל איגרת ששגרה פעם או פעמים, נכשלה הפעם, ומתוך התרגשות כתבה בטעות "קח" במקום "כח". הריץ לה אחיה הלמדן מכתב תשובה, ובין השאר העמיד אותה על הטעות שנפלה באיגרת שלה. השיבה הרבנית לרבי ישעיהו: הלא מקרא מפורש הוא בהפטרס שאנו קוראים בפרשת "לך לך": "וקני ה' (=הבוטחים בה) יחליפו כח..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 17:23

יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 18:31 ר"ת 18:59

bnei-zion.com

עֲרַשׁ"ק ז' חֶשׂוֹן תשע"ח (17.10.17)

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אֲלֵעֶזֶר לְבָדוּ הָיָה, וְהוּא מִנִּין גַּמְטְרִיָּה שֶׁל שְׁמוֹ (318)"

עַל הַפְּתוּב, "וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם כִּי נִשְׁבַּח אַחִיו וַיִּרַק אֶת חֲנִיכּוֹ יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד דֶּן", פֶּרֶשׁ רש"י: "רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ (בְּדָרִים לֵב): אֲלֵעֶזֶר לְבָדוּ הָיָה, וְהוּא מִנִּין גַּמְטְרִיָּה שֶׁל שְׁמוֹ (318)". כְּלוּמַר, רש"י מְבַאֵר שְׁאֲלֵעֶזֶר לְבָדוּ יֵצֵא עִם אֲבָרָהָם לְמַלְחָמָה כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים (כְּשִׁיצָא לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן אַחִיו). וְזֶה שְׁכָתוּב: "חֲנִיכּוֹ יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת" – זֶהוּ הַגַּמְטְרִיָּה שֶׁל אֲלֵעֶזֶר, שְׁמִנִּין שְׁמוֹ עוֹלָה לְ-318.

וַיֵּשׁ לְתִמּוֹה עַל-כֵּךְ הַפְּלֵא וּפְלֵא. שְׁכֵן, אִם אֲבָרָהָם לָקַח אֶת אֲלֵעֶזֶר לְבָדוּ כְּדִי לְרַדֹּף אַחַר אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים שֶׁשָּׁבוּ אֶת לוֹט, לְשֵׁם מָה כְּתוּב בַּתּוֹרָה שְׁאֲבָרָהָם לָקַח אֶת חֲנִיכּוֹ, יְלִידֵי בֵיתוֹ, שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ? וְהִרִי יְכוּלָה הִיתָה הַתּוֹרָה לְכַתּוּב בְּפִירוּשׁ שְׁאֲבָרָהָם לָקַח עִמּוֹ לְמַלְחָמָה רַק אֶת אֲלֵעֶזֶר עֲבָדוֹ?

אוֹמֵר עַל-כֵּךְ רַבֵּנוּ בַחֲיִי, שְׂאֲכֵן, מִתְחִילָה הַצְּטַרְפוֹ לְאֲבָרָהָם 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, כְּדִי לְרַדֹּף אַחַר הַמְּלָכִים. אוֹלָם, אֲבָרָהָם אָבִינוּ הַזֶּהוֹרִם, לְפָנָי שִׁיצָאוּ לְמַלְחָמָה (דְּבָרִים כ', ח'): "מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּב יִלְךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמַּס אֶת לֵב אַחִיו כְּלָבָבוֹ". (וְדַרְשׁוּ חו"ל (סוּטָה מִד'): "זֶהוּ הַמִּתְיָרֵא מִן הַעֲבִירוֹת שֶׁבִידוֹ"). לְאַחַר אֲזַהֲרָה זֶה חֲזָרוּ כָּל 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ לְמִקּוּמָם. וְרַק אֲלֵעֶזֶר, הַעֲבָד הַנְּאֻמָּן, נִשְׁאַר עִם אֲבָרָהָם לְבָדוּ לְהִלָּחֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים.

וְצָרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שְׁכֵן, מָה רָאָה אֲבָרָהָם אָבִינוּ לְקַחַת עִמּוֹ דּוֹקָא מִנִּין שֶׁל 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, וְגַם לְקַחַת אֶת אֲלֵעֶזֶר עֲבָדוֹ, שְׁעוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה 318?

כְּדִי לְהַבִּין כָּל זֹאת, נִקְדִּים לְהַבִּיא מֵאֲמַר נִפְלֵא שְׁכָתָב הַגַּה"ק רַבִּי צְדוּק מְלוּבְלִין זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "דְּבָרֵי סוֹפְרִים" (אוֹת טז), שֶׁם הוּא מְבַאֵר, שְׁכָל עֲצָם מְהוּתוֹ שֶׁל אֲבָרָהָם אָבִינוּ הִיתָה, שְׁכָל מִצַּב בּוֹ הָיָה נִמְצָא, וַיְהִיָּה הַמִּצַּב קִשָּׁה כְּכֹל שִׁיְהִיָּה, לֹא נִפְלֵא אִף פְּעַם בְּרוּחוֹ, וְלַעוֹלָם לֹא נִפְלֵא בְּרִשְׁת׃ קְלִיפַת הַיָּאוֹשׁ שְׁטֵמָן לוֹ יֵצֵר הָרַע. וְזֹאת, כִּינּוֹן שְׁהֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלִימָה שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ וַיִּצִּילָהוּ תְּמִיד, בְּכֹל מִצַּב שִׁיְהִיָּה.

עֲנִין זֶה מִתְגַּלֶּה בְּבִהִירוֹת בְּבִנִּין הַיְסוּד שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל. שְׁכֵן, אֲפִילוֹ כְּשֶׁכָּבַר אֲבָרָהָם אָבִינוּ הָיָה זְקָן בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה, וְחֲדַל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה אוֹרַח כְּנָשִׁים, הִנֵּה, לֹא הִתְיָאֵשׁ אֲבָרָהָם מֵאֲמוּנָתוֹ שֶׁה' יִתְבָּרַךְ יָקִים אֶת הַבְּטָחָתוֹ, שֶׁהוּא וְשָׂרָה אֲשֶׁתוֹ יוֹלִידוּ בֶּן, שִׁימְשִׁיךְ אֶת שְׂרָשֶׁרֶת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת.

וּמִזֶּה צָרִיכִים אָנוּ לְהַשְׁפִּיל וְלְהַבִּין, כִּי יְסוּד כָּל הַיְהוּדוֹת כְּלָה הוּא, לְהִיּוֹת חֹזֵק כְּסָלַע אֵיתָן בְּאֲמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, וְשִׂאֲסוֹר אִף פְּעַם לִיפּוּל, חֲלִילָה, בְּרִשְׁת׃ הַיָּאוֹשׁ. כְּפִי שֶׁהוֹרוּ לָנוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת י'), שֶׁ"אֲפִילוֹ חָרַב חֲדָה מוֹנַחַת עַל צוּאָרוֹ שֶׁל אָדָם – אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים!".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְבַּוְּנָן, נִרְאָה, שֶׁהַמְּלָה "יָאוֹשׁ" הִיא בְּגַמְטְרִיָּה 317. נִמְצָא מִכָּאֵן, שֶׁהַגַּמְטְרִיָּה שֶׁל 318 הוּא אַחַד יוֹתֵר מִהַמְּלָה "יָאוֹשׁ", שֶׁזֶה רוּמוֹ עַל הַתְּגַבְרוֹת עַל הַיָּאוֹשׁ. וְזֶהוּ הַעֲנִין שְׁאֲבָרָהָם לָקַח עִמּוֹ דּוֹקָא 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, וְכֹל שְׁכֵן כְּשֶׁלָּקַח רַק אֶת אֲלֵעֶזֶר עֲבָדוֹ, שְׁעוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה 318 – כְּדִי לְרַמּוֹז לָנוּ, שְׂאֵף שְׁאֲבָרָהָם אָבִינוּ הָיָה בְּמִיעוּט לְעוֹמַת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, שֶׁהִיוּ רַבִּים וְחֲזָקִים, לְמִרוֹת זֹאת הַתְּגַבֵּר עַל קְלִיפַת הַיָּאוֹשׁ, וְהֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלִימָה בַּהַקְב"ה, שֶׁיְדוּ תִהְיֶה עַל הַעֲלִיוֹנָה בְּמַלְחָמַת הַחֹרְמָה שְׁנִלְחָם עִם אוֹתָם הַמְּלָכִים.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַגַּה"ק רַבִּי צְדוּק מְלוּבְלִין זִיע"א: "אֵין לַיהוּדֵי לְהַתְיָאֵשׁ מִשּׁוּם דְּבָר – בֵּין בְּעֲנִינֵי הַגּוֹף, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: 'אֲפִילוֹ חָרַב חֲדָה מוֹנַחַת עַל צוּאָרוֹ אֵל יִמְנַע מִן הַרְחָמִים' – בֵּין בְּעֲנִינֵי הַנֶּפֶשׁ, אֲפִילוֹ נִשְׁתַּקַּע לְמִקּוּם שְׁנִשְׁתַּקַּע, וְחֲטָא בְּדָבָר, שְׁאֲמָרוּ חו"ל (זוֹהַ"ק ח"א, ר"ט), שְׂאֵין תְּשׁוּבָה מוֹעֵלַת, חֵס וְחִלְלָה, אוֹ שֶׁתְּשׁוּבָתוֹ קִשָּׁה, אוֹ שְׂרוּאָה עֲצָמוֹ מִשְׁתַּקַּע וְהוֹלֵךְ בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵל יִתְיָאֵשׁ בְּעֲצָמוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא יוּכַל לְפָרוֹשׁ עוֹד (מִן הַחֲטָא), כִּי אֵין יָאוֹשׁ כְּלָל אֲצֵל אִישׁ יְהוּדִי. וְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ יְכוּל לְעוֹזֵר בְּכֹל עֲנִין... אֲבָל בְּאֵמַת מֵאֵת ה' הִיתָה זֹאת, שִׁיְהִיָּה בְּנִין הַאוּמָה דּוֹקָא אַחַר הַיָּאוֹשׁ הַגְּמוּר, שֶׁלֹּא הֵאֲמִין שׁוּם אָדָם, וְאֲפִילוֹ שָׂרָה, שֶׁתְּפַקֵּד עוֹד (וְתִלְד). כִּי זֶה כָּל הָאָדָם

הישראל, להאמין שאין **להתיאש** כלל. (שפן), לעולם השם יתברך יכול לעזור, ו(כי) יפלא מה דבר... ואברהם אבינו, עליו השלום, ראש האומה, הוא שפתח דבר זה, שלא **להתיאש** משום דבר, כשנשבה לוט. וכבר **התיאשו** כלם מלהציל (את לוט וכל השבויים), דעל-כן אמר מלך סדום 'תן לי הנפש והרכש קח לך' – דכבר נתיאש (מלך סדום) בידי המלכים... ואברהם אבינו אור עצמו עם שי"ח (=318) ילידי ביתו, כדי לרדוף אחר ד' (=4) מלכים. ובנדרים (לב'), דהוא (=318) בגמטריה **אליעזר**... והשם יתברך יכול לעזור גם אחר **תיאוש**, שאין להתיאש משום דבר. וזהו רמז מספר 318 בגמטריה **יאוש**, עם הכולל. (ד) הינו, שמספר זה הוא המוציא (את האדם) (מה) **יאוש**, ומורה שהשם יתברך עוזר מכל דבר שהאדם חושב **להתיאש**.

הנה כי כן יומתק להבין על-ידי זה ביתר שאת את דברי רבנו בחיי ובעלי התוספות, שלאברהם אבינו היו באמת 318 ילידי ביתו, ובחר במספר זה (=318) דוקא, כדי לעלות ולהתגבר על **קליפת תיאוש**, שהיא בגמטריה 317. ולכן, כאשר רצה לצאת למלחמה כנגד ארבעת המלכים, כדי להציל את לוט בן אחיו, הבין שבדרך הטבע אי-אפשר שינצח במלחמה נגד רבבות רבבות חילי ארבעת המלכים, אלא רק על-ידי נס. לכן, בחר להביא עמו שי"ח (=318) ילידי ביתו כדי שיתגברו על **קליפת תיאוש** (=317).

ענין זה רואים אנו גם אצל דוד המלך, שכאשר הרגיש שהוא נמצא בסכנת נפשות, מיד היה מתחזק מאד בתפילתו בה, כדי שלא ליפול **בקליפת תיאוש**, והיה אומר: "חנני ה' כי אמלל אני רפאני ה' כי נבהלו עצמי... שובה יי חלצה נפשי הושיעני למען חסדך". ורמז ב"שובה יי חלצה נפשי" על ראשי תיבות שי"ח (=318), כדי שהקב"ה יעזור ויאיר לו את הכח של אברהם אבינו, שלקח עמו את אליעזר עבדו, בגמטריה שי"ח (=318), כדי להתגבר על **קליפת תיאוש** (=317). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וימצאה מלאך ה'... ויאמר לה מלאך ה' שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה"

על הכתוב, "ויאמר לה מלאך ה' שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה", שואלים המפרשים: הרי הגר ברחת מפיני שרי כיון ששרי ענתה אותה, כמו שכתוב: "ותענה שרי ותברח מפניה". אם כן, מה גרם להגר לשמוע בקול דברי המלאך, שאמר לה "שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה"? הרי היא ברתה בגלל שהיא התענתה תחת שרה, ולמה שתחזור לשם? אלא הדבר יובן על-פי המעשה שמסופר על הגה"ק, בעל "הנודע ביהודה" זיע"א. וכך היה המעשה: יום אחד התיצבו לפני "הנודע ביהודה" שני אנשים: האחד לבוש בבגדי גביר, והשני לבוש בבגדי עני. והנה, האיש הלבוש בבגדי עני טען לפני "הנודע ביהודה": "אני הוא בעצם הגביר, ואילו האיש הלבוש בבגדי גביר הוא בסך הכל העגלון ששכרתי, כדי לקחת אותי לעיר הקרובה. אולם, באמצע הנסיעה קם העגלון, והכריח אותי לפשוט את בגדי הגביר, והוא לבש אותם. ואילו אותי הוא צוה ללבוש את בגדי העגלון המרופטים. וכונתו בכך היתה להשתלט על הסוס והעגלה, ועל כל הכסף המצוי בה, ולטעון שכל אלה הם רכושו הפרטי. והראיה היא, שהנה הוא לבוש בבגדי העשיר, ואילו אני לבוש בבגדי העגלון".

כאשר שמע כך "הנודע ביהודה", אמר להם: "בואו אלי מחר בבקר, ואדע על-פי דין תורה מה לפסוק". בינתים צוה "הנודע ביהודה" את משמשו, כי למחרת, עם הכנסם לחדר ההמתנה, ישעה אותם שם למשך שעות ארוכות, ורק כשיצוה עליו – רק אז יכניסם אליו. למחרת, כאשר הגיעו שניהם בשעה היעודה, הורה להם המשמש לחכות זמן מה. שעות רבות המתינו בחדר ההמתנה, ורק לאחר שכבר פקעה סבלנותם, פתח הרב את הדלת ואמר: "העגלון יכנס!!!". וכמוכן, מי נכנס? אותו מתחזה בבגדי העשיר, שהיה בעצם עגלון שנסה לשדוד את העשיר... והנה, חוכמת הרב היתה לתת לעגלון המתחזה הרבה זמן שיתבטל וישתעמם, ואז לפתע כשיקרא "העגלון יכנס!!!", מרוב רגילות (שהרי כך תמיד היו קוראים לו), יכנס הוא מיד, ולא יצליח להתחזות גם בפניו... (עד כאן סיפור הדברים). יתכן לומר, שדבר מעין זה עשה המלאך להגר, כי הויכוח בין שרה להגר נסב על-כך שהגר טענה שאינה שפחה יותר, עקב נישואיה לאברהם, והיא לא חיבת יותר לעבוד. כנגדה טענה שרה, שהיא עדין שפחה, וחיבת בעבודות הבית. ומאחר ואברהם אבינו פסק כפי שטענה שרה, לכן ברתה לה הגר לנפשה. אולם, כאשר בא המלאך, ואמר לה בפתאומיות, "הגר שפחת שרי אי מזה באת ואנה תלכי?", מיד ענתה הגר מתוך רגילות: "מפני שרי גברתי אנכי ברחת" – מיד גלתה את האמת לגבי תפקידה האמיתי (=שהיא השפחה, ושרה היא גבירתה). אם כן, מיד אמר לה המלאך: "שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה" – שהרי זהו תפקידך...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרַשְׁתָּהּ שְׁבִיעִי: לָךְ לָךְ פְּרַשְׁתָּהּ שְׁבִיעִי: לָךְ לָךְ

עֲרַשׁ"ק ו' חֶשְׁוֹן תִּשְׁע"ח (17.10.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבִיט: 18:31 ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לָךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ... וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדְּלָהּ שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרָכָה"

עַל הַכְּתוּב בַּפְּרָשְׁתָּנוּ, "וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדְּלָהּ שְׁמֶךָ", פָּרַשׁ רַש"י: "לְפִי שֶׁהִדְרֵךְ גּוֹרְמֵת לְשִׁלְשָׁה דְבָרִים – מְמַעֲטָת פְּרִיָּה וְרִבְיָה, וּמְמַעֲטָת אֶת הַמְּמוֹן וּמְמַעֲטָת אֶת הַשֵּׁם – לְכֹךְ הוּזָקַק לְשִׁלְשָׁה בְּרָכוֹת הַלְלוֹ, שֶׁהִבְטִיחוּ עַל הַבָּנִים וְעַל הַמְּמוֹן וְעַל הַשֵּׁם... וְזֶהוּ 'וְאַגְדְּלָהּ שְׁמֶךָ' – הַרְיֵנִי מוֹסִיף אוֹת עַל שְׁמֶךָ. שְׁעַד עַכְשָׁיו (הָיָה) שְׁמֶךָ אַבְרָם, מִכָּאֵן וְאֵילָךְ (יְהִיָּה שְׁמֶךָ) אַבְרָהָם...".

מִבּוֹאֵר מִכָּאֵן, שְׁעַל יְדֵי שְׁהוֹסִיף הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם אֶת הָאוֹת ה', זָכָה הוּא לְשִׁלְשׁ בְּרָכוֹת: בָּנִים, מְמוֹן וְשֵׁם. וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, אִיךָ, עַל-יְדֵי הוֹסֵפֶת הָאוֹת ה' זָכָה אַבְרָהָם לְשִׁלְשׁ הַבְּרָכוֹת הַלְלוֹ – בָּנִים, מְמוֹן וְשֵׁם? אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הַרְה"ק מֵאַפְטָא, בְּשֵׁם הַרַמ"ע מִפְּאַנּוּ, שֶׁבָּאוֹת ה' הֵיוּ שְׁלֹשׁ סְגוּלוֹת טוֹבוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל. הַסְּגוּלָּה הַרְאִשׁוֹנָה הִיְתָה, שֶׁהִיא הַגְּנָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל מִקְּלָלָת בְּלַעַם הַרְשָׁע. הַסְּגוּלָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הָאוֹת ה' הִיא שְׁמִמְנָה נִתְבָּרְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשִׁפְעַ רַב שֶׁל פְּרִנְסָה. וְהַסְּגוּלָּה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל הָאוֹת ה' הִיא, שֶׁנִּתְבָּרְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבָנִים זָכָרִים.

(וַיֵּשׁ לְזִמְרָה, שֶׁשְׁלֹשׁ סְגוּלוֹת אֵלוּ הֵן כְּנֻגָד "בְּנֵי, חַיִּי וּמְזוֹנֵי (=בָּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנִים). "בְּנֵי" – שִׁפְעַ וְרִיבּוּי בָּנִים. "חַיִּי" – הַגְּנָה עַל יִשְׂרָאֵל מִקְּלָלָת בְּלַעַם, שֶׁרָצָה לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל. "וּמְזוֹנֵי" – שִׁפְעַ שֶׁל פְּרִנְסָה). וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַרְה"ק מֵאַפְטָא, שְׁעַל שְׁתֵּי הַסְּגוּלוֹת שֶׁל הָאוֹת ה' – הֵן הַפְּרִנְסָה הַטּוֹבָה וְהֵן הַבָּנִים הַזָּכָרִים – רוֹמְזוּ לָנוּ הַכְּתוּב בַּתּוֹרָה (בְּרִאשִׁית מו', כג'): "וְהָא לְכֶם זֶרַע...". – פְּלוֹמֵר, מֵהָאוֹת ה' יֵשׁ לְכֶם זֶרַע – הִיא הַתְּבוּאָה הַרוֹמְזוֹת לְפְרִנְסָה. וְכֵן "וְהָא לְכֶם זֶרַע...". – יֵשׁ לְכֶם זֶרַע שֶׁל קִימָא, כִּפִּי שֶׁפְּתוּב בַּתּוֹרָה: "כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לָךְ זֶרַע".

(וְרִאֲוִי לְהוֹסִיף מֵהַ שְׁכֵתָב הַ"מִּגֵּן דָּוִד", שֶׁהָאוֹת ה' עֲצָמָה רוֹמְזוֹת עַל זֶרַע, שֶׁכֵּן ה' מוֹרַכְבֵּת מֵהָאוֹת ד, שֶׁבְּתוֹכָהּ הָאוֹת י, כִּדִּי לְרִמּוּז לָנוּ עַל הָעוֹבֵר, שֶׁהוּא בְּבַחֲיַנֵּת י (=יְלָד) בְּתוֹךְ אִמּוֹ שֶׁהִיא ד" (=דָּלָת) שְׁדִרְכָּה הוּא יוֹצֵא. וְלָכֵן, אוֹמֵר הַרְה"ק מֵאַפְטָא, מִכִּיּוֹן שְׁכָךְ, וְהָאוֹת ה' מְסוּגְלָת לְבָנִים – לָכֵן, בְּכָל הַשְּׁמוֹת שֶׁל הָאִמְהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת יֵשׁ אֶת הָאוֹת ה' (שְׂרָה, רַבְּקָה, וְלֵאָה). וְאֵילּוּ רְחַל, שֶׁבְּשִׁמָּה אֵין אֶת הָאוֹת ה', לֹא יְכַלֶּה לְלָדָת, עַד שֶׁאִמְרָה לְיַעֲקֹב (בְּרִאשִׁית כט', ג'): "הִנֵּה אֲמַתִּי בְּלָהָה בֵּא אֵלֶיהָ וְתִלְדַּעַל בְּרַפִּי וְאַבְנָה גַם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה". דְּהִינּוּ, מֵהָאוֹת ה' שֶׁל בְּלָהָה, אֲתַבְּרָךְ גַּם אֲנִי, וְתִהְיֶה לִי הַסְּגוּלָּה לְלָדָת.

וְנִרְאָה שֶׁכּוֹנֵת הַרְה"ק מֵאַפְטָא הִיא כְּדַבְּרֵי הָאֲרִיז"ל, שֶׁכֵּתַב בְּלִיקוּטֵי תוֹרָה (פְּרַשְׁת וַיֵּצֵא), שֶׁבְּשֵׁם בְּלָהָה יֵשׁ שְׁתֵּי אוֹתִיוֹת ה' – אַחַת בְּשִׁבְלָה עֲצָמָה, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשִׁבְלֵי רְחַל. וְלָכֵן אִמְרָה רְחַל "וְאַבְנָה גַם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה" – דְּהִינּוּ שֶׁאֲתַבְּרָךְ גַּם אֲנִי מֵהָאוֹת ה' הִיְתָרָה שִׁישׁ לְבָלָהָה. (וְלָכֵן "עֲקָרָה" הֵם אוֹתִיוֹת עֲקָרָה ה' – שֶׁחֲסָרָה הָאוֹת ה').

וְזֶהוּ שֶׁבְּרַךְ הַקַּב"ה אֶת אַבְרָהָם: "וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדְּלָהּ שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרָכָה" – כִּיּוֹן שֶׁהִדְרֵךְ מְמַעֲטָת שְׁלֹשׁ דְּבָרִים – פְּרִיָּה וְרִבְיָה, הַמְּמוֹן, וְהַשֵּׁם. וְעַל-כֵּן "הַרְיֵנִי מוֹסִיף אוֹת עַל שְׁמֶךָ. שְׁעַד עַכְשָׁיו (הָיָה) שְׁמֶךָ אַבְרָם, מִכָּאֵן וְאֵילָךְ (יְהִיָּה שְׁמֶךָ) אַבְרָהָם...".

שֶׁהִנֵּה, מִצַּד הָאוֹת ה', הַמְּסוּגְלָת לְבָנִים, "וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל" – שֶׁזֶה בְּרַכַּת הַבָּנִים. וּמִצַּד הָאוֹת ה', הַמְּסוּגְלָת לְפְרִנְסָה, "וְאַבְרָכְךָ" שֶׁזֶה מְמוֹן. "וְאַגְדְּלָהּ שְׁמֶךָ" זֶה שֵׁם – שֶׁאִפְרָסֵם אֶת שְׁמֶךָ בְּכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ "וְאַגְדְּלָהּ שְׁמֶךָ", וְאַגְדְּלָהּ ה' שְׁמֶךָ – עַל-יְדֵי שֶׁאִגְדִּיל שְׁמֶךָ בְּאוֹת ה' – תִּזְכָּה לְכָל הַבְּרָכוֹת הַלְלוֹ.

(בְּעֵינֵי הָאוֹת ה' הַמְּגִינָה עֲלֵינוּ מִקְּלָלָת בְּלַעַם הַרְשָׁע רִאֲוִי לְהוֹסִיף, שֶׁהַגְּמַטְרִיָּה שֶׁל הָאוֹת ה' הִיא חֲמֵשׁ. וְלָכֵן הַחֲמֵשׁ, הַ"חֲמֵשָׁה" הַמְּפֹרָסִם מְסוּגְלָת לְעֵין הָרַע, כִּפִּי שֶׁכֵּתַב גַּם הַבֵּן אִישׁ חַי: "יְדוּעַ (שֶׁה) מְסַפֵּר חֲמֵשׁ מְשׁוּבָח מְאֹד. וְלָכֵן הַתּוֹרָה שֶׁכֵּתַב גְּחִלְקָה לְחֲמֵשָׁה סְפָרִים. וְכֵן עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרוֹת שֶׁבְּלוּחוֹת נִתְחַלְקוּ חֲמֵשׁ-חֲמֵשׁ, וְעַל-כֵּן מְסַפֵּר חֲמֵשׁ מְבִטֵּל עֵין הָרַע, כְּנוֹדַע"). (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה'... אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח..."

על הכתוב בפרשה, "ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה'... אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח", תרגם אונקלוס: "ארמית ידי בצלו" (=הרמתי ידי בתפילה). דהינו, שאברהם אבינו הרים את ידי בשעת התפילה. ואומרים חז"ל, שאברהם היה מתפלל לפני בורא עולם בהרמת ידים כאמן (אמן=הבקי והמומחה במלאכתו). ועליו נאמר בשיר השירים (ז', ב'): 'מה יפו פעמיו בנעלים... מעשה ידי אמן' – (ש)בא באומניות (לפני הקב"ה)...". מבוואר מכאן שהאבות הקדושים היו נוהגים להתפלל אל הקב"ה בהרמת ידים. וכך גם מצינו אצל משה רבנו, עליו השלום (שמות ט', כט'): "ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'", ומפרש אונקלוס: "אפרוש כפי בצלו קדם ה'" (=אפרוש כפי בתפילה לפני ה'). וכן מצינו במלחמת עמלק (שם יז', יא): "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש", ומפרש התרגום: "והיה ידוהי פריסן בצלו עד דעל שמשא" (=שהיו ידיו של משה פרושות בתפילה, עד שעלתה השמש).

וצריכים אנו להבין, מהו סוד הרמת הידים בתפילה, כפי שעשו האבות הקדושים ומשה רבנו, כאשר פָּרְשׁוּ יְדֵיהֶם והתפללו לפני הקב"ה.

הזהר הקדוש בפרשת יתרו (דף סז) האריך בענין זה, וכתב פי יש סוד גדול להרים את הידים בשעת התפילה, שהרי זה כעין ברפת הפהנים, שמרימים ידיהם בשעה שמברכים את העם. ומוסיף שם הזהר ואומר, שצריך להגביה את יד ימין (הרומות לחסד) על יד שמאל (הרומות לדינים ולגבורות), כדי להכניע את הדינים, כמו שכתוב (ויקרא ט'): "וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם" – בלשון יחיד. ובאר שם הגה"ק החיד"א זצ"ל בהגהות "ניצוצי אורות" (אות ב'), בשם המקובל האלקי הרמ"ז: "טעם הרמת ימין על שמאל הוא בסוד תגבורות החסדים על הגבורות... וכן כתוב באברהם הרמתי ידי' (בלשון יחיד), ולא נאמר ידי, שאף-על-פי דנשא ב' ידיו, מפל מקום הרים את ימינו על שמאלו להגביר בה ידו הימנית" ('ידי' ראשי תיבות יד ימין).

ויש לומר, שהאבות נהגו להתפלל בהרמת ידים, כיון שהיו במדרגה כזו שלא נהנו מהעולם הזה אפילו כאצבע קטנה, וכל מעשי ידיהם היו רק בלתי לה' לבדו, ולכן היו יכולים להתפלל בהרמת ידים. אבל בזמננו, שמעטים הם אשר עומדים במדרגה כזו שלא נהנו מהעולם הזה אפילו כאצבע קטנה, נוהגים שלא להרים ידים בשעת התפילה, שהרי כבר אמר המשורר (תהילים קא', ז'): "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני".

וזהו מה שאמר אברהם אבינו למלך סדם: "הרמתי ידי אל ה'... אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח", ופרש אונקלוס: "ארמית ידי בצלו". דהינו, שאני מתפלל לפני מלכו של עולם בהרמת ידים, וכל-כך למה? משום שלא נהניתי מהעולם הזה אפילו כאצבע קטנה. ואם כך, איך אתה, מלך סדם, רוצה שאהנה ממה שאתה לקחת מגזל? ולכן, בודאי שלא אקח אפילו "מחוט ועד שרוך נעל...". (ועל-כך אמר דוד המלך "מי יעלה בהר ה'... נקי כפים ובר לבב" – מי ששמר על כפיו, שלא לפגום בהם). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך"

כאשר אנו מעינים בכתוב בספר בראשית, אנו מוצאים, שבכל הימים ששהה אברהם אבינו בחוץ לארץ לא נראה אליו ה'. אלא, שאברהם רק שמע קול אלקים הקורא אליו: "לך לך מארצך...".

אולם, לאחר שקים אברהם את הצו האלקי, והגיע לארץ היעודה, נתגלה אליו ה', ובשר לו את הבשורה הגדולה: "לורעך אתן את הארץ הזאת". ואכן, כשאנו מעינים בפרשיות ספר "בראשית", מתברר לנו שהקב"ה נתגלה לשלשת אבות האומה, אברהם יצחק ויעקב, רק בארץ ישראל. הוא שאמרו חז"ל במסכת פתובות (ק"י, ע"ב): "תנו רבנן: לעולם (תמיד) ידור אדם בארץ ישראל, אפילו בעיר שרבה עובדי כוכבים. ואל ידור בחוץ לארץ, ואפילו בעיר שרבה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה".

חכמי המדרש מספרים לנו מעשה מופלא, בו הביע התנא רבי שמעון בר יוחאי מורת רוח כלפי המבקשים לצאת לחו"ל, במטרה לשפר את מצבם הכלכלי: מעשה בתלמיד אחד של רבי שמעון בר יוחאי, שיצא לחוץ לארץ וחזר עשיר. והיו התלמידים רואים אותו ומקנאים בו, והיו מבקשים גם הם לצאת לחוץ לארץ. נודע הדבר לרבי שמעון. הוציאם לבקעה אחת לפני מירון, והתפלל ואמר: בקעה, בקעה, התמלאי דינרי זהב! התחילה הבקעה להתמלא זהב לפניהם. אמר להם רבי שמעון: אם זהב אתם מבקשים, הרי זהב, טלו (=קחו) לכם! אלא, דעו לכם, שכל מי שהוא נוטל עכשיו – חלקו של העולם הבא הוא נוטל. שאין מתן שכרה של תורה בעולם הזה, אלא לעולם הבא...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"...אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" (בראשית מג' יד')

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת: 17:23

עֲרַשׁ ק' ו' חֶשׂוֹן תִּשְׁע"ח (17.10.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 18:31 ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ... וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרָכָה"

על הכתוב בפרשתנו, "וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ", פרש רש"י: "וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ" – הריני מוסיף אות על שםך. שְׁעַד עַכְשָׁיו (היה) שְׁמֶךָ אַבְרָם, מִכָּאן וְאֵילֶךְ אַבְרָהָם... דָּבַר אַחֵר... וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ" – זהו שאומרים 'אַלְקֵי יַעֲקֹב'. (הכונה היא על מה שאנו אומרים בתפילת העמידה "אַלְקֵי יַעֲקֹב", ולא אומרים "אַלְקֵי יִשְׂרָאֵל"). בספר "מצודת דוד" מובא בשם המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זיע"א, פירוש נפלא בדרך הרמז, המקשר את שני הפרושים הללו שהבאנו על "וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ". (פירוש אחד שהקב"ה הוסיף את האות ה' לַאֲבָרָהֶם, ועל-ידי כך הגדיל את שמו, ופירוש שני זה שאנו אומרים בתפילת העמידה "אַלְקֵי יַעֲקֹב").

וּמִבְּאֵר עֵינַיִן זֶה רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאֹסְטְרוֹפָאֵלִי וְאוֹמֵר, שֶׁהֵנָּה, בְּשֵׁמוֹת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים "אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב" יֵשׁ יג' (=13) אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד יג' מִידוֹת הַרְחָמִים, וְכֵן כְּמִנְיֵן "אַחַד", כְּדִי לְרַמֹּז שֶׁהָאֲבוֹת פָּרְסְמוּ בְּעוֹלָם אֶת אַחַדוֹתוֹ שֶׁל הַבוֹרָא. וְהֵנָּה, גַּם בְּשֵׁמוֹת הָאֲמָהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת "שָׂרָה רַבֵּקָה רַחֵל לָאָה" יֵשׁ יג' אוֹתִיּוֹת. וְאִם כֵּךְ, בְּשֵׁמוֹת הָאֲבוֹת וְהָאֲמָהוֹת בְּיַחַד יֵשׁ כו' (=26) אוֹתִיּוֹת, כְּמִנְיֵן שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, יְהו"ה (=26) בְּרוּךְ הוּא.

יֵשׁ לְהַעִיר שְׁעֵנִין זֶה מוּבָא בְּ"אַגְרַת הַטִּיּוֹל" לַהֲרַה"ק רַבִּי חַיִּים, אַחֵיו שֶׁל הַגַּה"ק הַמַּהֲרַ"ל מִפְּרָאג זצ"ל (חלק הרמז אוֹת א'), שֶׁם הוּא כּוֹתֵב: "אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב הֵם שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אוֹתִיּוֹת, כְּמִנְיֵן אֶהְבֵּה (=13). וְכֵן, שָׂרָה רַבֵּקָה רַחֵל לָאָה (גַּם) הֵם שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אוֹתִיּוֹת, וּשְׁנֵיהֶם יַחַד (=26) עוֹלָה כְּמִנְיֵן הַשֵּׁם הַמְּיוּחָד שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהו"ה, וְזֶהוּ (שְׁאֵנוּ מִתְפַּלְלִים) וְזִכָּר לָנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה".

מְקוֹר דְּבָרָיו שֶׁל הַ"אַגְרַת הַטִּיּוֹל" הוּא מִדְּבַרֵי הַרַמְבַּ"ן, בְּסִפְרוֹ הָאֲמוּנָה וְהַבִּיטְחוֹן (פֶּרֶק יג'), הַמְּבָאֵר שֶׁם אֶת הַטַּעַם שֶׁהוֹסִיף הַקַּב"ה אֶת הָאוֹת ה' לַאֲבָרָהֶם, וְקָרָא שְׁמוֹ אַבְרָהָם: "לְפִי שְׁגָלוֹי וְיָדוּעַ לְפָנָיו, שְׁעֵתִידוֹת הָאֲמָהוֹת לְהִינָשָׂא לְשִׁלְשָׁה אֲבוֹת... (וּמֵאַחֵר) (ו)הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלְהֵן יג', וְשֶׁל הָאֲבוֹת יב' – לְכֵן הוֹסִיף (הַקַּב"ה) אוֹת אַחַת עַל שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. (ועל-ידי כך) נִמְצָאוּ בֵּין כָּלֶם כו' (=26) אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד גְּמַטְרִיָּה שֶׁל שֵׁם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת" (=יהו"ה).

מִדְּבַרֵי חו"ל הַקְּדוּשִׁים אָנוּ לְמִדָּם, שְׁאִילוֹ לֹא הוֹסִיף הַקַּב"ה אֶת הָאוֹת ה' לַאֲבָרָהֶם, אִזִּי הִיְתָה חֲסָרָה אוֹת אַחַת לְמִסְפַּר כו', הַרומז לְשְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה יְהו"ה. על-כֵּן, כְּדִי לְהַשְׁלִים אֶת הָאוֹת הַחֲסָרָה, חֲזָבִים הֵינּוּ לוֹמְרֵי בְּתַפִּילָה 'יִשְׂרָאֵל', מְלָה שְׁבָה יֵשׁ חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, בְּמָקוֹם 'יעֲקֹב' (מְלָה שְׁבָה אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת). וְכֵךְ שׁוֹב הִיָּה מְסַפֵּר הָאֲבוֹת וְהָאֲמָהוֹת כו' (=26) אוֹתִיּוֹת, כְּמִנְיֵן שֵׁם "יהו"ה" בְּרוּךְ הוּא.

אוֹלָם, מִפִּינֵן שֶׁהַקַּב"ה הוֹסִיף אֶת הָאוֹת ה' לַאֲבָרָהֶם, וְקָרָא שְׁמוֹ אַבְרָהָם, הֵנָּה בְּהַכְרַח צְרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת הַשְּׁלִישִׁי בְּאֲבוֹת בְּשֵׁם "יעֲקֹב", שִׁישׁ בּוֹ כְּאִמּוֹר אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, כְּדִי שְׁמִסְפַּר הָאֲבוֹת וְהָאֲמָהוֹת יַעֲלֶה לְמִסְפַּר כו' (=26), כְּמִנְיֵן שֵׁם "יהו"ה" בְּרוּךְ הוּא.

וּמַעֲתָה יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁשְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים שֶׁל רש"י עַל "וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ" – פְּרוּשׁ רֵאשׁוֹן, שֶׁהַקַּב"ה הִגְדִּיל אֶת שְׁמוֹ מ'אַבְרָם' ל'אַבְרָהָם' בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת ה', וְהַפְּרוּשׁ הַשֵּׁנִי, "זֶהוּ שְׁאוֹמְרִים 'אַלְקֵי יַעֲקֹב'" – עוֹלָם בְּקִנְיָה אַחַד. שְׁכֵן, מֵאַחֵר וְהַקַּב"ה הִגְדִּיל וְהוֹסִיף לַאֲבָרָהֶם אֶת הָאוֹת ה', הֵנָּה מִטַּעַם זֶה אָנוּ אוֹמְרִים "אַלְקֵי אַבְרָהָם". וּמֵאוֹתָהּ הִסְבָּה אָנוּ אוֹמְרִים "אַלְקֵי יַעֲקֹב", וְלֹא אוֹמְרִים "אַלְקֵי יִשְׂרָאֵל" – כְּדִי שְׁאוֹתִיּוֹת הָאֲבוֹת וְהָאֲמָהוֹת יַעֲלוּ לְמִסְפַּר כו' (=26), כְּמִנְיֵן שֵׁם יְהו"ה.

עַל-פִּי זֶה מְפָרֵשׁ רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאֹסְטְרוֹפָאֵלִי זצ"ל אֶת דְּבַרֵי הַנְּבִיא בְּהַפְּטָרַת הַשְּׁבוּעַ (ישעיה מ', כו'): "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתָּרָה דְרָפִי מִיְהו"ה". כְּלוֹמֵר, הַפְּתוּב שׁוֹאֵל: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב? וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל" – מְדוּעַ אָנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת הַעֲמִידָה "אַלְקֵי יַעֲקֹב"? הֲלֹא "תְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל" – רָאוּי לוֹמֵר "אַלְקֵי יִשְׂרָאֵל!" וּמִתְרִץ הַפְּתוּב וְאוֹמֵר, כִּי "נִסְתָּרָה דְרָפִי מִיְהו"ה". דְּהֵינּוּ, אִם הֵינּוּ אוֹמְרִים "אַלְקֵי יִשְׂרָאֵל", בְּמָקוֹם "אַלְקֵי

יעקב" – כי אז "נסתרה דרכי מ'יהו"ה", ה'יה נסתר/נעלם שם יהו"ה, ואותיות האבות והאמהות לא היו עולות למספר יהו"ה, ברוך הוא.

בספר "ראשי בשמים" מוסיף על-כך רמז נפלא בכתוב בתהילים (קכד, א'): "לוֹלֵי יְהוָה שְׁהִיָּה לָנוּ יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל". כלומר, לוֹלֵי שֵׁם יְהוָה, שְׁהִיָּה לָנוּ, שְׁמִסְפְּרוֹ כו', כי אז "יאמר נא ישראל" – ה'יה אפשר לומר 'אלקי ישראל', כיון שמשפר האותיות לא ה'יה צריך להיות מכוון למספר כו' (=26), שהוא כמנין שם יהו"ה ברוך הוא..
 "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך" (יב' ב') (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

פוטב רש"י: "ואעשך לגוי גדול" – זה שאומרים (בתפילת העמידה, שמונה עשרה) "אלקי אברהם". "ואברכך" – זה שאומרים "אלקי יצחק". "ואגדלה שמך" – זה שאומרים "אלקי יעקב".
 וצריכים אנו להבין, מדוע מוזכר כאן השם "אלקי" בנפרד אצל כל אחד ואחד מהאבות הקדושים? ולכאורה ה'יה מספיק לכתוב "אלקי אברהם יצחק ויעקב".

המקובל האלקי הגה"ק בעל "מגלה עמוקות" מבאר ענין זה, על-פי מה שמסופר בגמרא (ב"מ פה): אליהו הנביא, זכור לטוב, ה'יה נוהג לבוא בקביעות לישיבתו של רבנו הקדוש, רבי יהודה הנשיא. פעם אחת, בראש חודש, אחר אליהו לבוא לישיבה. שאל אותו רבנו הקדוש: מדוע אחרת היום? אמר לו אליהו הנביא: הייתי עסוק היום להקים את אברהם אבינו משנתו, לרחוץ את ידיו כדי שיתפלל, והחזרתי אותו למקומו. אחר כך עשיתי אותו הדבר ליצחק אבינו, ואחר כך גם ליעקב אבינו. שאל אותו רבי יהודה הנשיא: מדוע אין אתה מקים את שלושתם ביחד? השיב לו אליהו: אם אקים את שלושתם ביחד, כי אז יגבירו את תפילתם, ויביאו את המשיח לפני הזמן שקבע ה' יתברך.

לפי האמור בגמרא, מובן הטעם מדוע נזכר "אלקי" אצל כל אחד מהאבות הקדושים בנפרד: כדי לרמוז לנו שכל אחד מהאבות מתפלל בנפרד על ישראל, כי אם היו מתפללים ביחד, היו מביאים את הגאולה לפני הזמן שקבע בורא עולם. אבל לעתיד לבוא, כשיגיע זמן הגאולה, יקים אליהו הנביא את כל שלושת האבות ביחד, ועל-ידי תפילתם הם יביאו את משיח צדקנו בעתו ובזמנו.

ומוסיף "המגלה עמוקות": הרי בברית בין הבתרים אמר הקב"ה לאברהם: "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם (=במצרים), ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה". ואיך יצאו בני ישראל ממצרים אחרי רדו' (=210) שנים? – אלא אומר "המגלה עמוקות": משה רבנו, בקדושתו, הקים את כל שלושת האבות, והם התפללו ביחד, ועל-ידי תפילתם החישו את זמן הגאולה ממצרים, לפני הזמן שנקבע לבני ישראל. וזהו מה שנאמר בתהילים (עח, יב'): "נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים" – שביציאת מצרים עשה הקב"ה פלא כדי להוציאם לפני הזמן, נגד אבותם – שבאותו הזמן עמדו שלושת אבות העולם ביחד והצליחו בתפילתם להביא את גאולת מצרים. ונרמז הדבר בשירת בני ישראל "אשירה לה' פי גאה גאה", "גאה" ראשי תיבות ג' אבות העולם, שבתפילתם המשותפת החישו את הגאולה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"משיב הרוח ומוריד הגשם"

הגמרא מספרת על רבי חנינא בן דוסא, שה'יה הולך בדרך וירד גשם. אמר רבי חנינא: ריבוננו של עולם, כל העולם כלו בנחת וחנונא בצער? מיד פסק הגשם. כשהגיע לביתו, אמר: ריבוננו של עולם, כל העולם כלו בצער וחנונא בנחת? וירד גשם. אמר ר' יוסף: מה הועילה תפילתו של הכהן הגדול לגבי רבי חנינא? אלא, כמובן שמעלתו של רבי חנינא היתה גבוהה מאד, ולכן בקשותיו נענו מיד על-ידי הקב"ה (עין תענית כ"ד ע"ב, ויומא נ"ג ע"ב).

בענין זה ספר הרב הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, ראש ישיבת "פורת יוסף", על רב אחד (ולא אמר את שמו), שלא ה'יה לו מעיל גשם. והנה, התחיל לרדת גשם, וחיב ה'יה לצאת לדרך, ואמר אותו רב: "אסתני" (=תמתין, בלשון ערבית), והגשם הפסיק. וכשהגיע לביתו אמר: "אנויל" (=תרד), והגשם התחיל לרדת...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

עַרְשׁ"ק ו' חֶשׂוֹן תִּשְׁע"ח (17.10.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 18:31 ר"ת 18:59

הַפְּטָרָה: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לָךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ... וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ וְהָיָה בְרָכָה"

עַל הַפְּתוּב בְּפִרְשָׁתְנוּ, "וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ", פֶּרֶשׁ רַש"י: "וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ" – הַרְיֵנִי מוֹסִיף אוֹת עַל שְׁמֶךָ. שְׁעַד עַכְשָׁיו (הָיָה) שְׁמֶךָ אַבְרָם, מִכָּאֵן וְאַיִלְךָ אַבְרָהָם... דְּבַר אַחֵר... וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ" – זֶהוּ שְׁאוּמְרִים 'אַלְקֵי יַעֲקֹב'. (הַכּוּנָה הַיָּדוּעָה עַל מָה שֶׁאֵנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת הָעֲמִידָה "אַלְקֵי יַעֲקֹב", וְלֹא אוֹמְרִים "אַלְקֵי יִשְׂרָאֵל"). בְּסִפּוּר "מְצוּדַת דָּוִד" מוּבָא בְּשֵׁם הַמְּקוּבָּל הָאֲלֵקֵי רַבִּי שְׁמוּשׁוֹן מְאוּסְטְרוֹפָּאֵלִי זִיע"א, פִּירוּשׁ נִפְלֵא בְּדֶרֶךְ הַרְמוֹ, הַמְּקַשֵּׁר אֶת שְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים הַלְלוּ שֶׁהֵבֵאנוּ עַל "וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ". (פִּירוּשׁ אֶחָד שֶׁהֵקֵב"ה הוֹסִיף אֶת הָאוֹת הַיָּדוּעָה לְאַבְרָהָם, וְעַל-יָדֵי כֶּף הַגְּדִיל אֶת שְׁמוֹ, וּפְרוּשׁ שְׁנֵי זֶה שֶׁאֵנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת הָעֲמִידָה "אַלְקֵי יַעֲקֹב").

וּמִבְּאֵר עֲנִין זֶה רַבִּי שְׁמוּשׁוֹן מְאוּסְטְרוֹפָּאֵלִי וְאוֹמֵר, שֶׁהֵנָּה, בְּשֵׁמוֹת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים "אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב" יֵשׁ יֵג (=13) אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד יֵג' מִיְדוֹת הַרְחֵמִים, וְכֵן כְּמִנְיַן "אַחַד", כְּדִי לְרַמּוֹז שֶׁהָאֲבוֹת פָּרְסְמוּ בְּעוֹלָם אֶת אֲחֻדוֹתוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא. וְהֵנָּה, גַּם בְּשֵׁמוֹת הָאֲמֵהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת "שָׁרָה רַבֵּקָה רַחֵל לָאָה" יֵשׁ יֵג' אוֹתִיּוֹת. וְאִם כֶּף, בְּשֵׁמוֹת הָאֲבוֹת וְהָאֲמֵהוֹת בִּיחַד יֵשׁ כו' (=26) אוֹתִיּוֹת, כְּמִנְיַן שְׁמוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה, יְהו"ה (=26) בְּרוּךְ הוּא.

יֵשׁ לְהַעִיר שֶׁעֲנִין זֶה מוּבָא בְּ"אַגְרַת הַטִּיּוֹל" לְהַרְהֵק רַבִּי חַיִּים, אַחֵיו שֶׁל הַגַּה"ק הַמַּהְרַ"ל מִפְּרָאג זצ"ל (חֵלֶק הַרְמוֹ אוֹת א'), שֶׁם הוּא כּוֹתֵב: "אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב הֵם שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אוֹתִיּוֹת, כְּמִנְיַן אֶהְבֶּה (=13). וְכֵן, שָׁרָה רַבֵּקָה רַחֵל לָאָה (גַּם) הֵם שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה אוֹתִיּוֹת, וּשְׁנֵיהֶם יַחְדָּו (=26) עוֹלָה כְּמִנְיַן הַשֵּׁם הַמְּיוּחָד שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהו"ה, וְזֶהוּ (שֶׁאֵנוּ מְתַפְּלִים) וְזִכְרֵנוּ לְנוּ הַיּוֹם בְּרִית שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה".

מִקּוּר דְּבָרָיו שֶׁל הַגַּה"ק הַטִּיּוֹל" הוּא מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ן, בְּסִפּוּרוֹ הָאֲמוּנָה וְהַבִּיטְחוֹן (פֶּרֶק יג'), הַמְּבָאֵר שֶׁם אֶת הַטַּעַם שֶׁהוֹסִיף הַקֵּב"ה אֶת הָאוֹת הַיָּדוּעָה לְאַבְרָם, וְקָרָא שְׁמוֹ אַבְרָהָם: "לְפִי שְׁגָלוֹי וְיָדוּעַ לְפָנָיו, שֶׁעֲתִידוֹת הָאֲמֵהוֹת לְהִינָשֵׂא לְשִׁלְשָׁה אֲבוֹת... (וּמֵאַחֵר) (וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁלָּהֵן יֵג', וְשֶׁל הָאֲבוֹת יב' – לְכֵן הוֹסִיף (הַקֵּב"ה) אוֹת אֶחָת עַל שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. (וְעַל-יָדֵי כֶּף) נִמְצְאוּ בֵּין כָּלֵם כו' אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד גְּמַטְרִיָּה שֶׁל שֵׁם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת (=יְהו"ה)".

מְדַבְּרֵי חו"ל הַקְּדוּשִׁים אָנוּ לְמַדִּים, שֶׁאִילוֹ לֹא הוֹסִיף הַקֵּב"ה אֶת הָאוֹת הַיָּדוּעָה לְאַבְרָהָם, אֲזִי הָיְתָה חֲסָרָה אוֹת אֶחָת לְמִסְפַּר כו', הַרְמוֹז לְשְׁמוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה (יְהו"ה). עַל-כֵּן, כְּדִי לְהַשְׁלִים אֶת הָאוֹת הַחֲסָרָה, חֲתִיבִים הַיֵּינוּ לִזְמַר בְּתַפִּילָה 'יִשְׂרָאֵל', מְלָה שְׁבָה יֵשׁ חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, בְּמָקוֹם 'יעֲקֹב' (מְלָה שְׁבָה אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת). וְכֵן שׁוֹב הָיָה מִסְפַּר הָאֲבוֹת וְהָאֲמֵהוֹת כו' (=26) אוֹתִיּוֹת, כְּמִנְיַן שֵׁם "יְהו"ה" בְּרוּךְ הוּא.

אוֹלָם, מִכִּיּוֹן שֶׁהֵקֵב"ה הוֹסִיף אֶת הָאוֹת הַיָּדוּעָה לְאַבְרָם, וְקָרָא שְׁמוֹ אַבְרָהָם, הֵנָּה בְּהַכְרַח צָרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת הַשְּׁלִישִׁי בְּאֲבוֹת בְּשֵׁם "יעֲקֹב", שִׁישׁ בּוֹ כְּאִמּוֹר אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, כְּדִי שֶׁמִּסְפַּר הָאֲבוֹת וְהָאֲמֵהוֹת יַעֲלֶה לְמִסְפַּר כו' (=26), כְּמִנְיַן שֵׁם "יְהו"ה" בְּרוּךְ הוּא.

וּמַעֲתָה יֵשׁ לִזְמַר, שֶׁשְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים שֶׁל רַש"י עַל "וְאַגְדֹּלְהָ שְׁמֶךָ" – פִּירוּשׁ רַאשׁוֹן, שֶׁהֵקֵב"ה הַגְּדִיל אֶת שְׁמוֹ מ'אַבְרָם' ל'אַבְרָהָם' בְּתוֹסֶפֶת הָאוֹת הַיָּדוּעָה, וְהַפְּרוּשׁ הַשֵּׁנִי, "זֶהוּ שְׁאוּמְרִים 'אַלְקֵי יַעֲקֹב' – עוֹלָם בְּקִנְיָה אֶחָד. שְׁכּוֹן, מֵאַחֵר וְהֵקֵב"ה הַגְּדִיל וְהוֹסִיף לְאַבְרָם אֶת הָאוֹת הַיָּדוּעָה, הֵנָּה מְטַעַם זֶה אָנוּ אוֹמְרִים "אַלְקֵי אַבְרָהָם". וּמֵאוֹתָהּ הַסְּבָה אָנוּ אוֹמְרִים "אַלְקֵי יַעֲקֹב", וְלֹא אוֹמְרִים "אַלְקֵי יִשְׂרָאֵל" – כְּדִי שֶׁאוֹתִיּוֹת הָאֲבוֹת וְהָאֲמֵהוֹת יַעֲלוּ לְמִסְפַּר כו' (=26), כְּמִנְיַן שֵׁם יְהו"ה.

עַל-פִּי זֶה מְפָרֵשׁ רַבִּי שְׁמוּשׁוֹן מְאוּסְטְרוֹפָּאֵלִי זצ"ל אֶת דְּבָרֵי הַנְּבִיא בְּהַפְּטָרַת הַשְּׁבוּעַ (ישעיה מ' כז): "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב וְתִדְבַר יִשְׂרָאֵל נִסְתָּרָה דְרָכֵי מִיְהו"ה". כְּלוּמָר, הַפְּתוּב שׁוֹאֵל: "לְמָה תֹאמַר יַעֲקֹב? וְתִדְבַר יִשְׂרָאֵל" – מִדּוּעַ אָנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת הָעֲמִידָה "אַלְקֵי יַעֲקֹב"? הֲלֹא "תִּדְבַר יִשְׂרָאֵל" – רַאוי לִזְמַר "אַלְקֵי יִשְׂרָאֵל"!

וּמִתְרַץ הַפְּתוּב וְאוֹמֵר, כִּי "נִסְתָּרָה דְרָכֵי מִיְהו"ה". דְּהֵינוּ, אִם הַיֵּינוּ אוֹמְרִים "אַלְקֵי יִשְׂרָאֵל", בְּמָקוֹם "אַלְקֵי יַעֲקֹב" – כִּי אִזּוֹ "נִסְתָּרָה דְרָכֵי מִיְהו"ה", הָיָה נִסְתָּר/נִעְלָם שֵׁם "יְהו"ה", וְאוֹתִיּוֹת הָאֲבוֹת וְהָאֲמֵהוֹת לֹא הָיוּ עוֹלוֹת לְמִסְפַּר

בספר "ראשי בשמים" מוסיף על-כך רמז נפלא בכתוב בתהילים (קכד, א'): "לילי יהוה שהיה לנו יאמר נא ישראל". כלומר, לילי שם יהוה, שהיה לנו, שמספרו כו', כי אז "יאמר נא ישראל" – היה אפשר לומר 'אלקי ישראל', כיון שמספר האותיות לא היה צריך להיות מכוון למספר כו' (=26), שהוא כמנין שם "יהוה" ברוך הוא.. "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

בפרשתנו, פרשת "לך לך", אנו למדים על אחד מעשרת הניסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו ע"ה. חכמי ישראל אומרים, שעיקר התכלית והמטרה בניסיון זה של "לך לך מארצך" היה, רצון הקב"ה שיתנתק אברהם אבינו ניתוק גופני ורוחני מהעבר שלו – מארצו, ממולדתו ומבית אביו – ויקשור את גורלו וחקלו עם הקב"ה, ללכת "אל הארץ אשר אראך", כדי להתחיל התחלה חדשה במקום שהבורא, יתברך, קבע לו. לאור כל זאת, מתעוררת בנו פליאה על הכתוב בהמשך – "ויקח אברם... ואת לוט בן אחיו" – מדוע לקח אברהם את לוט בן אחיו? שכפי הנראה כבר אז לא היה לוט צדיק גדול (כפי שנתגלה לאחר מכן), שכן בהשראתו ובהסכמתו של לוט קרה "ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט". וכן אנו רואים גם את שיפלותו של לוט, כאשר בחר לו את מגוריו דוקא אצל אנשי סדום, כמו שכתוב: "ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן ויסע לוט מקדם", ורש"י פרש: "שהסיע עצמו מקדמונו של עולם (מהקב"ה). אם כן, מדוע בחר אברהם אבינו לקחת את לוט ולהתחבר עם אדם כזה?

ועוד גוברת הפליאה, איך אברהם אבינו מוסר את נפשו, בכך שיצא למלחמה כנגד ארבעה מלכים חזקים מאד רק עם שלש מאות ושמונה עשר עבדים, כדי להציל את לוט, השבוי בידם. וכן אנו רואים בנוסף שגם משמים שולחים מלאכים להציל את לוט מסדום, לפני הפיכתה. ושוב נשאלת השאלה: מה חשוב כל-כך בלוט? אלא, אומר הזוהר הקדוש: "מה חמא אברהם לדבוק עימה לוט?" (מה ראה אברהם לדבוק עם לוט?), ומתריך שאברהם אבינו ראה ברוח הקדש שעתיד לצאת מלוט דוד, מלך ישראל – לכן לקח עמו את לוט, ומסר את נפשו כדי לשמור על הניצוץ הקדוש של מלכות ישראל. (מלוט יצאו שני עמים: עמון ומואב. ומרות, שהיתה מואביה, ומבעז יצא עובד, שהוא אבי ישי, אבי דוד מלך ישראל, המלך המשיח). וכן אומרים חז"ל, על הפסוק: "וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן ובקר ואהלים", רבי טוביה בר יצחק אמר: שני אהלים – רות המואביה ונעמה העמונית.

וכן אומר רבי טוביה בר רבי יצחק (בראשית רבה נ, י) על הפסוק בו מצוים המלאכים את לוט: "קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות". "בנותיך הנמצאות", אלו שתי מציאות – רות המואביה ונעמה העמונית. וממשיך רבי טוביה בר רבי יצחק ודורש על הפסוק מתהילים (תהילים פט, כא) "מצאתי דוד עבדי". היכן מצאתי? בסדום. (רמז נוסף שלוט זכה להינצל בזכות דוד יש בכתוב: "ויאצו המלאכים בלוט... ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו ובגיד אשתו ובגיד שתי בנותיו (סופי תיבות דוד)... ויצאהו... מחוץ לעיר"). זהו הדבר שמלמדת אותנו התורה: אל תתפלאו מדוע טרח אברהם כל-כך לקחת עמו את לוט ולהצילו – כל זאת היה כדי להציל את הניצוץ הקדוש של שושלת בית מלכות דוד, שהיה טמון בלוט. "משיב הרוח ומוריד הגשם"

הגמרא מספרת על רבי חנינא בן דוסא, שהיה הולך בדרך וירד גשם. אמר רבי חנינא: ריבוננו של עולם, כל העולם פלו בנחת וחנינא בצער? מיד פסק הגשם. כשהגיע לביתו, אמר: ריבוננו של עולם, כל העולם פלו בצער וחנינא בנחת? וירד גשם. אמר ר' יוסף: מה הועילה תפילתו של הכהן הגדול לגבי רבי חנינא? אלא, כמובן שמעלתו של רבי חנינא היתה גבוהה מאד, ולכן בקשותיו נענו מיד על-ידי הקב"ה (עין תענית כ"ד ע"ב, וימא נ"ג ע"ב). בענין זה ספר הרב הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, ראש ישיבת "פורת יוסף", על רב אחד (ולא אמר את שמו), שלא היה לו מעיל גשם. והנה, התחיל לרדת גשם, וחיב היה לצאת לדרך, ואמר אותו רב: "אסתני" (=תמתין, בלשון ערבית), והגשם הפסיק. וכשהגיע לביתו אמר: "אנזיל" (=תירד), והגשם התחיל לרדת...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: לָךְ לָךְ

כְּנִיסַת הַשֶּׁבֶת: 17:23

ר"ת 18:59 יְצִיאַת הַשֶּׁבֶת: 18:31

bnei-zion.com (17.10.17) ערש"ק ז' חשוון תשע"ח

הַפְּטָרָה: "לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הֲבֵט נָא הַשְּׂמִימָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם, וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ."

כְּתַב הַרְמֵ"א (אה"ע סימן סא): "יש אומרים לעשות החופה תחת השמים, לסימן טוב, שיהא זרעם ככוכבי השמים".
 וכן כתב ה"חתם סופר" (שו"ת סימן צ"ח): "דעו, כי כל המנהגים הללו שבאשכנז נוסדו על-פי רבותינו בעלי התוספות, רש"י ותלמידיו תושבי הארץ ההיא. והמה ראו כי טוב מאד לעשות סימן טוב לברכתם של זרע אברהם 'כה יהיה זרעך', ושם כתיב 'ויוצא אתו החוצה' – שעשה הקב"ה פועל דמיוני לנבואה זו, והוציאו החוצה במקום ה**כוכבים** שתחול בנקל הברכה 'כה יהיה זרעך'. מכל שפן היא, שיש לנו לעשות פועל דמיוני להמשיך הברכה בשעה הראויה לך, ולעמוד בשעת החופה תחת כיפת הרקיע במקום הראוי לראית ה**כוכבים**".

כְּדִי לְהַבִּין זֹאת בִּיתֵר שָׂאת, נִבְיָא גַם אֶת דְּבָרֵי הַ"תְּכֵלֶת מְרֻדְכִי", לַהֲרַה"ק מִפְּרֻזָּאן זצ"ל (בְּלֶק אֹת א', בְּשֵׁם בַּעַל הַ"עִקָּרִים"), הַשּׁוֹאֵל, מִדּוּעַ בְּשֶׁשֶׁת יָמֵי הַבְּרִיאָה, בְּבְרִיאַת הַצּוֹמַח וְהַחֵי כְּתוּב "לְמִינוּ" או "לְמִינְהוּ" ("עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוּ", "וְאֵת כָּל רִמָּשׁ הָאֲדָמָה לְמִינְהוּ"), וְאֵילוֹ בְּבְרִיאַת הָאָדָם לֹא מְצִינּוּ כָּלֵל בִּיטוּי זֶה שֶׁל "לְמִינוּ" או "לְמִינְהוּ"?

וּבֵאֵר הַ"תְּכֵלֶת מְרֻדְכִי" בְּדְבָרֵי קוּדְשׁוֹ, וְאָמַר: כִּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנָן בְּבְנֵי הָאָדָם/בְּמִין הָאֲנוּשִׁי, נִרְאֶה שֵׁשׁ לְאָדָם אֲפֻשְׁרוֹת לְהַגִּיעַ לְשָׁנֵי סוּגֵי שְׁלִימוֹת: 1. שְׁלִימוֹת כְּלָלִית, מִצַּד הַיּוֹתֵם שֵׁיכִים לְמִין הָאָדָם, שֶׁהוּא הַמּוּבָחָר מִכָּל הַיְצוּרִים. 2. שְׁלִימוֹת אִישִׁית, מִצַּד הַיּוֹתוֹ שֶׁלֵּם בְּכָל מִינֵי מַעֲלוֹת וּמִידוֹת טוֹבוֹת.

וַיֵּשׁ לֹאמֹר, שְׁכַאֲשֶׁר אֵין לְאָדָם שְׁלִימוֹת אִישִׁית בְּמִידוֹתָיו הַבְּהִמּוּת, עָלָיו אֹמֵר הַפְּתוּב (קהלת ג', יט): "וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהִמָּה אֵין" – שֶׁהָרִי, שְׁלִימוֹת כְּלָלִית יֵשׁ גַּם אֶצֶל כָּל בְּעָלֵי הַחַיִּים – הָאֲרִיָּה, הַשּׁוֹר וְהַכֶּבֶשׂ, הַצִּיפּוֹר וְכָל בְּעַל-חַיִּים אַחֵר – כָּלֵם שֵׁיכִים לְמִין מְסוּיָם. וְרַק אֶצֶל הָאָדָם יֵשׁ שְׁלִימוֹת אִישִׁית, וַיְכּוֹל הוּא לְבַחֵר בְּטוֹב, וּלְהַתְּעִלוֹת בְּסֵלֶם הַמַּעֲלוֹת וְהַמִּידוֹת.

לְפִי זֶה מְבוֹאֵר הַיֵּטֵב, מִדּוּעַ בְּבְרִיאַת הַצּוֹמַח וּבְעָלֵי הַחַיִּים הַזִּכְרִי הַקַּב"ה אֶת הַבִּיטוּי "לְמִינוּ" או "לְמִינְהוּ". שֶׁפֶן, רַק אֶצֶל הַצּוֹמַח וְהַחֵי אֵין מְצִיאוֹת שֶׁל שְׁלִימוֹת אִישִׁית (=תִּיקוֹן הַמִּידוֹת) – אֶלָּא רַק שְׁלִימוֹת כְּלָלִית, מִצַּד הַיּוֹתֵם שֵׁיכִים לְמִין זֶה או אַחֵר. מָה שָׂאֵין כֵּן בְּבְרִיאַת הָאָדָם – שֶׁם לֹא הַזִּכְרִי הַקַּב"ה אֶת הַמוֹנֵחַ "לְמִינוּ", כְּדִי לְלַמְּדוֹ דַּעַת, שֶׁתְּכֵלֶת הָאָדָם הִיא שֶׁתִּהְיֶה לוֹ שְׁלִימוֹת אִישִׁית, בְּנוֹסֵף לְשְׁלִימוֹת הַכְּלָלִית, מִצַּד הַיּוֹתוֹ שֶׁיָּד לְמִין הָאֲנוּשִׁי. נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְכֹל זֶה, שֶׁאֶצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ שְׁנֵי סוּגֵי שְׁלִימוֹת: שְׁלִימוֹת כְּלָלִית, מִצַּד הַיּוֹתוֹ שֶׁיָּד לְכָלֵל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הַמּוּבָחָר שֶׁבְּמִין הָאֲנוּשִׁי. וְכֵן, שְׁלִימוֹת אִישִׁית, מִצַּד עֲבוּדָתוֹ הַפְּרָטִית שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, לְפִי כּוּחוֹ וּמְהוּתוֹ, בְּהַיּוֹתוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְעֲבוּדַת ה' בְּאִפְסָן נַעֲלָה וְנִשְׁגָּב, כְּדִי לְתַקֵּן אֶת מִידוֹתָיו, שְׁזוּהֵי תְּכֵלֶת בְּרִיאַת הָאָדָם.

בְּדֶרֶךְ זֶה מְבֹאֵר הַ"יִשְׁמַח מֹשֶׁה" אֶת מָה שֶׁהִבְטִיחַ הַקַּב"ה לְאַבְרָהָם בְּפֶרֶשֶׁת הַעֲקִידָה (בְּרִאשִׁית כב', יא): "כִּי בְרַךְ אֲבָרְכְךָ וְהִרְבָּה אֲרַבָּה אֶת זְרַעְךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכֹחֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם". וְשִׁנִּינוּ עַל-כֵּן בְּגִמְרָא (מְגִלָּה טו'): "אִמָּה זֶה מְשׁוּלָה לְעֶפְרַי, וּמְשׁוּלָה לְכּוֹכָבִים. כִּשְׁהֵן יוֹרְדִין – יוֹרְדִין עַד עֶפְרַי, וְכִשְׁהֵן עוֹלִין – עוֹלִין עַד לְכּוֹכָבִים". וְצִרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה: וְכִי מִדּוּעַ נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל גַּם לְעֶפְרַי וְגַם לְכּוֹכָבִים?

אֶךְ לְפִי הָאֵמוּר, בִּיאוֹר הַעֲנִין הוּא כֵּן: לְכּוֹכָבִים הַמְּאִירִים בְּשָׁמַיִם יֵשׁ שְׁלִימוֹת אִישִׁית, כִּי לְכָל אֶחָד מֵהֶם יֵשׁ לוֹ אוֹר עֲצָמִי וְחִשְׁבוֹת אִישִׁית. אֶךְ לְעוֹמֵת זֹאת, לְעֶפְרַי הָאֲרִץ וְלַחֹל הַיָּם אֵין שׁוּם חִשְׁבוֹת אִישִׁית – שֶׁהָרִי, כָּל גְּרָגִיר שֶׁל חוֹל, מִצַּד עֲצָמוֹ אֵינוֹ נִחְשָׁב כְּלָל. אֶלָּא, עִיקָר חִשְׁבוֹת הַחֹל הוּא רַק כִּאֲשֶׁר מְצַטְרְפִים כָּל הַגְּרָגִירִים זֶה לְזֶה בְּיַחַד – וְזֶה שְׁלִימוֹת כְּלָלִית. וְזֶהוּ בִיאוֹר הַגִּמְרָא: "אִמָּה זֶה מְשׁוּלָה לְעֶפְרַי, וּמְשׁוּלָה לְכּוֹכָבִים. כִּשְׁהֵן יוֹרְדִין – יוֹרְדִין עַד עֶפְרַי" – כִּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל יוֹרְדִים, חֲלִילָה, בְּמִדְרַגָּתָם הַרוּחָנִית, הִנֵּה נַעֲלָמַת לָהֶם חִשְׁבוֹת הָאִישִׁית, וְהֵם בְּבַחֲנֵת עֶפְרַי הָאֲרִץ, שֵׁשׁ לוֹ רַק חִשְׁבוֹת כְּלָלִית. אֲבָל, כִּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל "עוֹלִין – עוֹלִין עַד לְכּוֹכָבִים", כִּאֲשֶׁר

ישראל עולים במדרגות הרוחניות, כי אז הם משולים ל**כוכבים**, שיש להם גם שלימות אישית.

על רעיון נפלא זה רמז הקב"ה לאברהם אבינו (בראשית טו, ה): "ויוצא אתו החוזה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם, ויאמר לו כה יהיה זרעך". והפונה כאן היא, שאברהם אבינו הגיע בכוחות עצמו לתכלית השלימות האישית, אולם, שלימות כללית לא היתה לו, שהרי ישראל עדין לא יצאו ממנו. לכן הוציא הקב"ה את אברהם החוזה, ואמר לו: "הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם". ורמז לו, שהוא בבחינת הכוכבים, שיש להם שלימות אישית, וגם הוסיף לו הקב"ה ברכה, ואמר לו: "כה יהיה זרעך". דהינו, למרות שזרעך יהיו קשורים לכלל ישראל, ועל-ידי כך תהיה להם שלימות כללית – הנה, הם יהיו גם בבחינת הכוכבים, שיש להם שלימות אישית.

והנה, כאשר נתבונן, נראה כי ענין זה, שכל אחד מישראל צריך שלימות אישית, היא ירושה לנו מהאבות הקדושים, כמו שהביא הבעש"ט הקדוש זיע"א ("בעל שם טוב", פרשת "ויצא"), שם הוא מפרש, מדוע מזכירים אנו בתפילת שמונה עשרה: "אלקי אברהם, אלקי יצחק ואלקי יעקב", למרות שהיה מספיק לומר: "אלקי אברהם, יצחק ויעקב". ומבאר ענין זה הבעש"ט ואומר, שהקב"ה רצה ללמדנו דעת, שהן אמת שכל אחד מישראל צריך ללכת בדרך אבותיו ורבותיו הקדושים. אבל, בנוסף על-כך, צריך כל אחד ואחד לעבוד את ה' לפי דרכו ובחינתו המיוחדים לו. כי לכל אחד מישראל ישנה עבודה מיוחדת השייכת רק לשרש נשמתו, ובגללה ירד לעולם, ורק הוא יכול לעשות עבודה זו, ולא שום אדם אחר בעולם.

וכך מצינו אצל האבות הקדושים, שקימו את כל התורה כלה, טרם שנתנה. אבל, יחד עם זה, היה לכל אחד מהם דרך מיוחדת בעבודת ה', לפי השגתו ובחינתו.

וכפי שידוע מהזוהר הקדוש, שאברהם עבד את ה' במידת החסד, יצחק אבינו עבד את ה' במידת הדין, ואילו יעקב עבד את ה' במידת התפארת. ולכן כתוב "אלקי" אצל כל אחד ואחד מהאבות – כדי לומר לנו, שכל אחד מהאבות הקדושים, בנוסף לקבלה מאביו, השיג ועבד את ה' גם מצד חקירת עצמו.

ומעתה יאיר לנו להבין את מנהג ישראל שהביא הרמ"א – "יש אומרים לעשות החופה תחת השמים, לסימן טוב, שיהא זרעם ככוכבי השמים". שכן, ידוע שתכלית הנישואין בין איש לאשה היא לקיים את מצות פרו ורבו, ולהביא זרע בנים ובנות לעולם הזה. אולם, לפי האמור, צריך שיתרבו בעולם עוד עובדי ה' בכמות, לשם קיום המין של כל ישראל, שזהו בבחינת עפר הארץ שיש לו שלימות כללית. וצריך גם שיתרבו עוד עובדי ה' באיכות. דהינו, כל אחד מהן תהיה שלימות אישית, אשר זה בבחינת כוכבי השמים, שיש להם שלימות אישית. על-כן, סימן טוב הוא שהחופה של החתן והכלה תהיה תחת כיפת השמים. שכן, כאשר הם עומדים על הארץ, הנה זהו סימן טוב, שיהא זרעם כעפר הארץ שיש לו חשיבות כללית. וכאשר הם עומדים גם תחת כיפת השמים, וכוכבי השמים מעל ראשם, הנה, זהו סימן טוב שיהיה זרעם ככוכבי השמים, ולכל אחד יהיה שלימות אישית.

"הבט נא השמימה וספר הכוכבים... כה יהיה זרעך" (טו ה') (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

אמר על-כך האדמו"ר רבי חיים מצאנז: הכוכבים נראים מלמטה קטנים וזעירים מאד, אבל במקומם - בשמים העליונים - הם גדולים ופבירים. וזו הפונה במה שאומר כאן ה' לאברהם: "כה יהיה זרעך" - כך יהא גורלם ומעמדם של ישראל: קטנים ודלים למטה, על-פני הארץ, אבל למעלה בשמים הם חשובים ונכבדים ביותר. "ונמלתם את בשר ערלתכם, והיה לאות ברית ביני וביניכם" (יז יא')

אומרים חכמי ישראל: כשאדם מקים מצוה כלשהי, מתלווה לכך לפעמים נגיעה אישית של השגה, הנאה חמרית או רכישת כבוד, הפוגמת בערך המצוה. יוצאת מכלל זה היא מצות מילה, שמקומם ביום השמיני להולדת התינוק. מצוה זו טהורה מכל סיג(=פסולת) ופגם, ואינה קשורה בחשבונות של רווחים חמריים כלשהם. משום כך מעלים אותה חז"ל למדרגה גבוהה ביותר, ואומרים: "גדולה מילה, ששקולה כנגד כל המצוות שבתורה" (נדרים לב, עא'). עוד אמרו חז"ל: כל דבר שנתנו ישראל נפשם עליו, כגון שבת ומילה ותלמוד תורה - הרי אלו מפראג, מהר אליו ואמר לו: ידוע לי שהיהודים מזכירים בתפילת "שמונה עשרה" את שלשת האבות: אברהם, יצחק ויעקב. ותמה אני שאינכם מזכירים שם גם את שמו של משה, נותן התורה לישראל, בתפילה חשובה זו, הנאמרת על-ידיכם של פועלים ביום. המהר"ל, שהפיר זה מכבר את אורחו של הכופר, וידע שכל מעיניו נתונים בשאיפה חולנית לקעקע את היסודות המוצקים של ההלכה היהודית. משום כך השיב לו בגימיה עוקצנית: בצדק אין אנו מזכירים את שמו של משה רבנו בתפילת "שמונה עשרה", שכן נמצא אצלו פגם משפחתי - שכן חותנו היה כומר...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!